

*Valsts darba inspekcijas
2010.gada
darbības publiskais
pārskats*

Rīga
2011

Sveicināti!

Ar mazāko budžetu un mazāko inspektoru skaitu pēdējo piecu gadu laikā, Valsts darba inspekcijai (turpmāk - Darba inspekcija), pilnveidojot darba metodes, 2010.gadā ir izdevies sasniegt atzīstamus darba rezultātus.

Par galvenajām prioritātēm 2010.gadā Darba inspekcija izvirzīja neregistrētās nodarbinātības, smago kā arī letālo nelaimes gadījumu darbā samazināšanu.

Lai samazinātu neregistrēto nodarbinātību, tika ieviestas jaunas un uzlabotas esošās darba metodes neregistrētās nodarbinātības pārbaudēm, kas ļāva pie mazāka pārbauzu skaita atklāt uz pusi lielāku neregistrēti nodarbināto skaitu kā 2009.gadā. Tāpat darba efektivitāti vairoja atkārtotas pārbaudes uzņēmumos, kur konstatēta nelegālā nodarbinātība. Atkārtotām pārbaudēm ir divkārtš efekts - pirmkārt, šīm pārbaudēm ir preventīvs raksturs - darba devējs saprot, ka Darba inspekcija jebkurā laikā var ierasties atkārtoti, otrkārt, par atkārtotu neregistrēto nodarbinātību sods darba devējam ir daudz lielāks un šāda soda maksāšana jebkuram uzņēmumam var likt pārdomāt neregistrētās nodarbināšanas turpināšanu.

2010.gadā Darba inspekcija par vairāk nekā vienu miljonu latu papildināja valsts budžetu, panākot, ka uzņēmumi, kuros atklāta neregistrētā nodarbinātība, nomaksā valstij nesamaksātos nodokļus. Vēršoties pret nelegālo nodarbinātību, kas traucē godīgu tirgus konkurenci, Darba inspekcija uzņēmumiem, kuros konstatēta nelegālā nodarbinātība, piemērojusi pēdējo gadu laikā apjomīgākos naudas sodus, kopumā 401 100 latu apmērā. Jāatzīmē, ka neregistrētu personu atklāšanā daudz ir palīdzējuši tieši paši iedzīvotāji, ziņojot par nelegālo nodarbinātību tiešsaistē, izmantojot inspekcijas mājaslapu www.vdi.gov.lv, kā arī uz īpaši izveidoto elektronisko pasta adresi nelegals@vdi.gov.lv.

Pētījumā „Darba apstākļi un riski Latvijā 2009.- 2010.gadā” norādīts, ka „uzņēmumos, kurus apsekojusi Darba inspekcija, ievērojami uzlabojas situācija darba

drošībā, tāpēc Darba inspekcijas preventīvā darbība ir uzskatāma par vienu no svarīgākajiem resursiem situācijas (darba drošībā) uzlabošanā”. Sekojot šim vadmotīvam, Darba inspekcija 2010.gadā veikusi sistemātiskas pārbaudes paaugstināta riska nozarēs, tādējādi panākot darba vietās notikušu nelaimes gadījumu skaita samazinājumu. Pārbaūžu mērķis ir nevis sodīt darba devējus, bet panākt, lai uzņēmumos tiek sakārtota darba vide, tāpēc pirms tematiskajām pārbaudēm Darba inspekcija izsūta visiem konkrētās nozares uzņēmumu vadītājiem vēstules, informējot par preventīvās pārbaudes mērķiem un norisi, tādējādi ļaujot pašiem uzņēmējiem paškritiski izvērtēt darba apstākļus savos uzņēmumos un novērst trūkumus.

Līdztekus kontrolei un uzraudzībai, Darba inspekcijas uzdevums ir arī konsultēt, informēt un izglītēt sabiedrību darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumos. Pērn konsultāciju skaits salīdzinājumā ar 2009.gadu pieaudzis – kopumā klātienē, pa telefonu un elektroniski iedzīvotājiem sniegtas 56 681 konsultācijas. 2010.gada nogalē tika pabeigta jaunās Darba inspekcijas mājaslapas izstrāde, kas izveidota draudzīgāka lietotājiem un tajā iespējams gūt plašāku informāciju par darba tiesībām un darba aizsardzību.

2010.gadā Darba inspekcija gan pati organizēja informatīvi izglītojošus seminārus (kopumā 19), gan inspekcijas amatpersonas kā lektori piedalījās citu valsts un pašvaldību iestāžu, darba devēju vai nevalstisko organizāciju rīkotos semināros (kopumā 50), kuru programmās bija iekļauti Darba inspekcijas kompetencē esoši jautājumi. Darba inspekcija sabiedrību informēja arī ar plašsaziņas līdzekļu starpniecību, izplatot preses relīzes, iniciējot dažādu informatīvu materiālu sagatavošanu, organizējot žurnālistu reidus uz nelegālās nodarbinātības riska uzņēmumiem un atbildot uz masu mediju jautājumiem.

2010. gads ir bijis rosīgs arī starptautiskajās aktivitātēs, jo sadarbībā ar Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūru tika uzsākta divu gadu informatīva kampaņa „Drošas un veselībai nekaitīgas darbavietas”, kas rezultējās ar darba drošības ziņā labāko uzņēmumu apbalvošanu. Tāpat, turpinot 2006.gadā iedibināto tradīciju – ik pēc diviem gadiem organizēt Rīgā starptautisku pieredzes apmaiņas forumu par darba inspekcijas kompetencē esošiem jautājumiem, arī 2010.gadā Darba inspekcija sadarbībā ar Starptautisko Darba inspekciju asociāciju (IALI) noorganizēja starptautisku konferenci par drošības uzturēšanu krīzes laikā, kas ļāva apmainīties ar pieredzi gan uzņēmumu, gan inspekciju pārstāvjiem.

Kaut arī ekonomiskā krīze šķiet ir atkāpusies un ekonomika pamazām atgūstas, tieši nākamajos gados Darba inspekciju sagaida jauni un ļoti nopietni izaicinājumi. Apmaksāts darbs ir ilgi lolota un gaidīta iespēja, tādēļ bieži nodarbinātie ir gatavi akceptēt teju

jebkādus darba apstākļus, savukārt darba devēji turpina izmantot krīzi kā aizbildinājumu, lai nenodrošinātu pat elementāras darba drošības prasības. Turpinoties šādai situācijai un arī sabiedrības attieksmei, proti iecietībai pret nedrošiem un veselībai kaitīgiem darba apstākļiem, negatīvās sekas būs redzamas ne tikai nelaiemes gadījumu un arodslimību statistikas annālēs, bet arī citos sociāli-ekonomiskos aspektos, kas skar ļoti lielu sabiedrības daļu. Lai apturētu šo bīstamo tendenci saistībā ar nodarbināto veselības apdraudējumu darbā, ar esošajiem (samazinātajiem) Darba inspekcijas resursiem var izrādīties daudz par maz. Tikai ar kompleksu pieeju sabiedrībā var ieaudzināt tā saukto „preventīvo kultūru”. Zinot to, ka jautājumi par domāšanas, attieksmes un kultūras maiņu atsevišķās sabiedrībās veidojas ne vien gadiem, bet gadu desmitiem, tad tas, ko mēs varam darīt jau ātrāk, ir pavisam vienkāršas lietas: darba devējiem – būt labiem saimniekiem ne tikai pār savām finansēm, bet arī sava uzņēmuma darba vidi un padotajiem; nodarbinātajiem – novērtēt savu veselību un neizturēties vieglprātīgi pret darba drošības prasībām. Neatliksim darba apstākļu sakārtošanu līdz Darba inspekcijas vizītei, bet labāk tiksimies tā, ka šķiroties varam paspiest Jums roku un novēlēt turpināt uzturēt Jūsu uzņēmuma augsto darba kultūru un drošības standartus! Lai izdodas!

Ar cieņu,

Valsts darba inspekcijas direktora p.i.

/R. Lūsis/

Saturs

	lpp.
Saīsinājumi un abreviatūras.....	6
1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju.....	7
1.1. Juridiskais statuss.....	7
1.2. Kompetences jomas, funkcijas un uzdevumi.....	7
1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenotā budžeta programma.....	8
1.4. Darbības prioritātes 2010.gadā.....	8
1.4.1. Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana.....	9
1.4.2. Inspicēšanas kampaņas uzņēmumos, kuru saimnieciskā darbība ir nozarēs ar paaugstinātu nelaimes gadījumu un arodslimību risku.....	14
1.4.3. Vecāko darba inspektoru komitejas inspicēšanas kampaņa "Ķīmisko vielu risku novērtēšana" transportlīdzekļu apkopes nozarē.....	24
1.4.4. Eiropas informatīvā kampaņa "Drošības uzturēšana darba vietā".....	27
1.5. Padotībā esošās iestādes.....	27
2. Finanšu resursi un valsts darba inspekcijas darbības rezultāti.....	28
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums.....	28
2.2. Budžeta programmu rezultatīvo rādītāju izpildes analīze.....	28
2.3. ERAF projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” īstenošanas rezultāti.....	29
2.4. Daļība ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” aktivitātes „ <i>De minimis</i> atbalsta piešķiršana” īstenošanā.....	30
2.5. Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi.....	31
2.5.1. Uzņēmumu apsekošana.....	31
2.5.2. Iesniegumu izskatīšana.....	35
2.5.3. 2010.gadā notikušo nelaimes gadījumu darbā izmeklēšana un reģistrācija.....	39
2.5.4. 2010.gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze.....	41
2.5.5. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana.....	43
2.5.6. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība.....	46
2.5.7. Streiku norises uzraudzība.....	46
2.6. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai.....	46
2.6.1. Iekšējais audits.....	46
2.6.2. Strukturālās reformas.....	47
3. Personāls.....	49
4. Komunikācija ar sabiedrību.....	49
4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi.....	49
4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru.....	51
5. Plāni 2011.gadam.....	52
1.pielikums: Valsts darba inspekcijas pārskats - analīze par notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā 2010.gadā.....	53
2.pielikums: Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizējiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2010.gadā.....	65

Saīsinājumi un abreviatūras

Aģentūra - Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra;
Darba inspekcija – Valsts darba inspekcija;
DVHR - darba vietas higiēniskais raksturojums;
EN - Eiropas nedēļa;
ERAF - Eiropas Reģionālās attīstības fonds;
ES – Eiropas Savienība;
ESF - Eiropas Sociālais fonds;
IAL - individuālie aizsardzības līdzekļi;
IKT - informācijas un komunikāciju tehnoloģijas;
IS - Informatīvā sistēma;
Kontaktpunkts – Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālais kontaktpunkts;
LAPK – Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss;
LBAS – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība;
LDDK – Latvijas Darba devēju konfederācija;
LM – Labklājības ministrija;
MK - Ministru kabinets;
NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra;
OVP – obligātā veselības pārbaude;
Pamatnostādnes – Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādnes 2008. – 2013.gadam;
RVDI - reģionālā Valsts darba inspekcija;
SLIC - Vecāko darba inspektoru komiteja;
VID – Valsts ieņēmumu dienests.

1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju

1.1. Juridiskais statuss

1993.gada 4.maijā Latvijā tika atjaunots 1939.gada likums „Par Valsts darba inspekciju”, kas kļuva par tiesisko pamatu Valsts darba inspekcijas (Darba inspekcija) darbības atjaunošanai un vienotas valsts kontroles un uzraudzības sistēmas izveidošanai darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. 2001.gada 13.decembrī tika pieņemts un 2002.gada 1.janvārī stājās spēkā Valsts darba inspekcijas likums, kas noteica Darba inspekcijas juridisko statusu, funkciju un uzdevumus līdz 2008.gada 10.jūlijam, kad spēkā stājās 2008.gada 19.jūnijā pieņemtais Valsts darba inspekcijas likums, kas pašlaik nosaka Darba inspekcijas tiesisko statusu, funkciju, uzdevumus un darbības kārtību.

Darba inspekcija ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei ir pakļauti darba devēji, komersanti, to pilnvarotas personas un uzņēmumi, būvobjekti, tajā skaitā privātpersonai piederošie būvobjekti būvdarbu laikā, kā arī darba vietas un darba aprikojums.

1.2. Kompetences jomas, funkcijas un uzdevumi

Darba inspekcijas galvenā funkcija ir nodrošināt efektīvu valsts politikas īstenošanu, uzraudzību un kontroli darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. Realizējot minēto funkciju, Darba inspekcija pilda šādus uzdevumus:

1. uzrauga un kontrolē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu;
2. kontrolē, kā darba devēji un darbinieki savstarpēji pilda darba līgumos un darba koplīgumos noteiktos pienākumus, un veic pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un darbiniekiem;
3. veicina sociālo dialogu un sniedz darba devējiem un darbiniekiem bezmaksas konsultācijas par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām;
4. analizē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumus, lai sniegtu priekšlikumus par normatīvo aktu pilnveidošanu;
5. normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanu un vienotu reģistrāciju, kā arī piedalās arodsaslimšanas gadījumu izmeklēšanā;
6. kontrolē darba vietās esošo darba aprikojumu, kā arī personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu, veselībai kaitīgo un bīstamo vielu izmantošanu, atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
7. sniedz Labklājības ministrijas (LM) kompetento institūciju darba aizsardzības jautājumos izvērtēšanas komisijai informāciju par kompetento institūciju un speciālistu darbību darba aizsardzības jomā Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei pakļautajos objektos; nodrošina Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (Aģentūra) nacionālā kontaktpunkta (Kontaktpunkts) darbību.

1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenotā budžeta programma

Darba inspekcijas darbības galvenie virzieni ir darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomas uzraudzības un kontroles pilnveidošana, kā arī Darba inspekcijas sniegto pakalpojumu pieejamības un kvalitātes pilnveidošana un iekļaušana publiskās pārvaldes elektroniskās informācijas aprītē. Darba inspekcijas darbības virzieni ir noteikti pamatojoties uz galvenajiem nacionālajā līmenī izstrādātajiem un apstiprinātajiem plānošanas dokumentiem darba tiesību un darba aizsardzības jomā – “Pasākumu plāns neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010.-2013.gadam” un „Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādnes 2008. – 2013.gadam” (Pamatnostādnes). Darba inspekcijas darbības galvenais mērķis ir attīstīt tiesiski sakārtotu, drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi uzņēmumos, samazināt neregistrēto nodarbinātību, darba tiesību un darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumus un nelaimes gadījumus darbā.

Darba inspekcija īsteno budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammu „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00), kuras mērķis ir attīstīt tiesiski sakārtotu, drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi uzņēmumos – samazināt neregistrēto nodarbinātību, darba tiesiskās attiecības un darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu skaitu un darbā notikušo nelaimes gadījumu skaitu.

Budžeta apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” noteiktie rezultatīvie rādītāji ir iestrādāti Darba inspekcijas darba plānā 2010.gadam.

1.4. Darbības prioritātes 2010.gadā

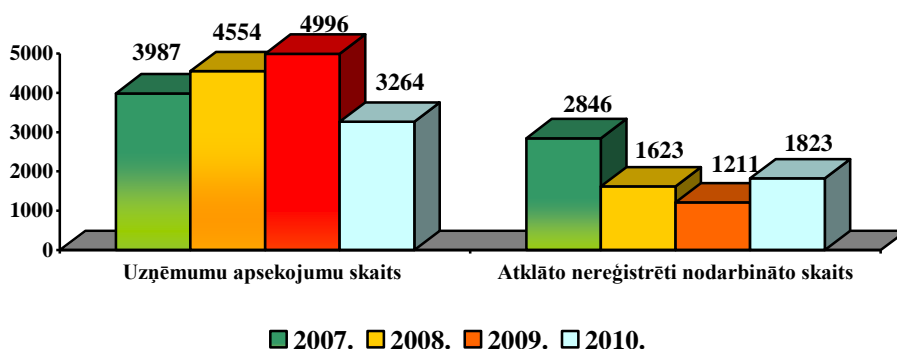
Darba inspekcijas darbības plānošanas pamatā ir prioritāšu princips. Prioritātes tiek noteiktas, ņemot vērā aktuālās situācijas analīzi darba tiesību un darba aizsardzības jomā Latvijā un Pasākumu plānā neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010.-2013.gadam un Pamatnostādņēs 2008. – 2013.gadam noteiktos mērķus. Darba inspekcijas prioritārie darbības virzieni 2010.gadā bija neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana un letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana. Prioritāro darbības virzienu ietvaros tika realizētas šādas aktivitātes:

1. veikti apsekojumi uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks ar nolūku atklāt neregistrēto nodarbinātību;
2. organizētas Darba inspekcijas inspicēšanas kampaņas;
 - 2.1. kokapstrādes un mēbeļu ražošanas nozarē;
 - 2.2. par Ministru kabineta (MK) 2007.gada 2.oktobra noteikumu Nr. 660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” prasību ievērošanu uzņēmumos;
 - 2.3. būvniecības nozarē;
 - 2.4. par darba aprīkojuma atbilstību darba aizsardzības prasībām;
 - 2.5. uzņēmumos, kuros atkārtoti notiek smagie un letālie nelaimes gadījumi darbā;
3. organizēta Vecāko darba inspektoru komitejas (SLIC) inspicēšanas kampaņu “Ķīmisko vielu risku novērtēšana” transportlīdzekļu apkopes nozarē;
4. organizēta Eiropas informatīvā kampaņa ”Drošības uzturēšana darba vietā”.

1.4.1. Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana

Darba inspekcija, īstenojot neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politiku, savā darbībā pamatojas uz Eiropas Savienības (ES) politikas aktualitāti nelegālas nodarbinātības pārveidošanā par legālu nodarbinātību (Eiropas Padomes rezolūcija OV C 260, 29.10. 2003.), Pasākumu plānu neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010.-2013.gadam un Darba inspekcijas 2010.gada darbības plānu. Minētās Darba inspekcijas prioritātes darbības mērķis ir samazināt neregistrēto nodarbinātību valstī, padarot efektīvāku neregistrētās nodarbinātības kontroles mehānismu, mazinot negodīgu konkurenci, informējot un izglītojot sabiedrību par neregistrētās nodarbinātības negatīvajām sekām u.c.

Saskaņā ar Darba inspekcijas darba plānu 2010.gadā tika plānots veikt 3 000 apsekojumus uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks. Darba inspekcija 2010.gadā veica 3 264 apsekojumus saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu, kuru laikā tika konstatētas 1 823 neregistrēti nodarbinātas personas (skat. *1.attēlu*).

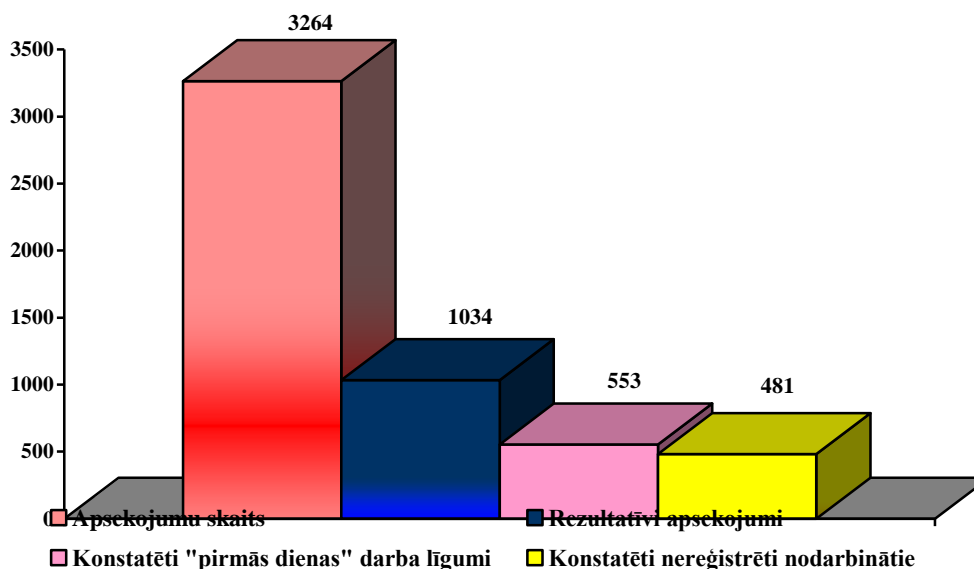
1.attēls: Uzņēmumu apsekojumu skaita saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu un atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaita dinamika (2007. – 2010.)

Salīdzinot ar 2009.gadu, 2010.gadā apsekojumu skaits saistībā ar neregistrētās nodarbinātības atklāšanu, ir samazinājies par 34,6%, taču vienlaikus būtiski - par 51 % - ir palielinājies atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits. Šāda situācijas attīstība lielā mērā ir saistīta gan ar ekonomiskās situācijas pasliktināšanos valstī kopumā, gan ar efektīgu un mērķtiecīgu Darba inspekcijas rīcību. Nozīmīga loma neregistrētās nodarbinātības sekmīgā atklāšanā bija Darba inspekcijas 2010.gadā izveidotajai jaunajai informācijas apstrādes metodei, kas ļauj precīzāk plānot un koordinēt neregistrētās nodarbinātības apsekojumus, atlasot paaugstināta riska informāciju saistībā ar neregistrēto nodarbinātību uzņēmumos. Minētās metodes mērķis ir centralizēt riska informācijas par neregistrēto nodarbinātību apriti, nodrošinot Darba inspekcijas amatpersonas ar risku pārvaldīšanai noderīgu informāciju par konkrētajiem vidēja un augsta riska objektiem.

Tomēr jāatzīmē, ka, neregistrētās nodarbinātības gadījumus ir arvien grūtāk pierādīt, jo gan darba devēji, gan nodarbinātie mēģina slēpt neregistrētās nodarbinātības faktu, kā arī izvairās no sadarbības ar Darba inspekcijas amatpersonām. Tāpat praksē joprojām vērojama tendence, ka darba devējs ar nodarbinātajiem noslēdz, tā sauktos, „pirmās dienas” darba līgumus. Tas nozīmē, ka darba līgums ir ticis noslēgts Darba inspekcijas pārbaudes dienā vai dažas dienas pirms tās un darba devējs par jaunnodibinātajām darba tiesiskajām

attiecībām nav paziņojis Valsts ieņēmumu dienestam (VID), tādējādi izvairoties no administratīvās atbildības par nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma. Līdz ar to notiek izvairīšanās arī no visu to nodokļu nomaksas, ko paredz legālas darba tiesiskās attiecības, turklāt šādu darba attiecību izbeigšanas gadījumā nodarbinātais nesaņem visas paredzētās sociālās garantijas. 2010.gadā 553 uzņēmumos konstatēti 1220 „pirmās dienas” darba līgumi. Lai risinātu aprakstīto situāciju un tādējādi arī mazinātu neregistrēto nodarbinātību, 2010.gada 26.janvārī tika pieņemti grozījumi MK 2008.gada 20.novembra noteikumos Nr.942 „Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu veicēju reģistrāciju un ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli”, kuri nosaka, ka darba devējam ir pienākums katru darba ņēmēju reģistrēt VID ne vēlāk kā vienu dienu pirms konkrētā persona uzsāk darbu.

„Pasākumu plānā neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010.-2013.gadam” ir noteikts, ka 2010.gadā vismaz 20% no Darba inspekcijas veiktajiem apsekojumiem saistībā ar neregistrētās nodarbinātības atklāšanu ir jābūt rezultatīviem, t.i., apsekojumu rezultātā tiek konstatēti neregistrēti vai ar „pirmās dienas” darba līgumu strādājoši nodarbinātie. 2010.gadā 31,7% no Darba inspekcijas amatpersonu veiktajiem apsekojumiem saistībā ar neregistrētās nodarbinātības atklāšanu bija rezultatīvi - 481 tika konstatēti neregistrēti nodarbinātas personas un 553 gadījumos ar „pirmās dienas” darba līgumu nodarbinātie (skat. 2.attēlu).

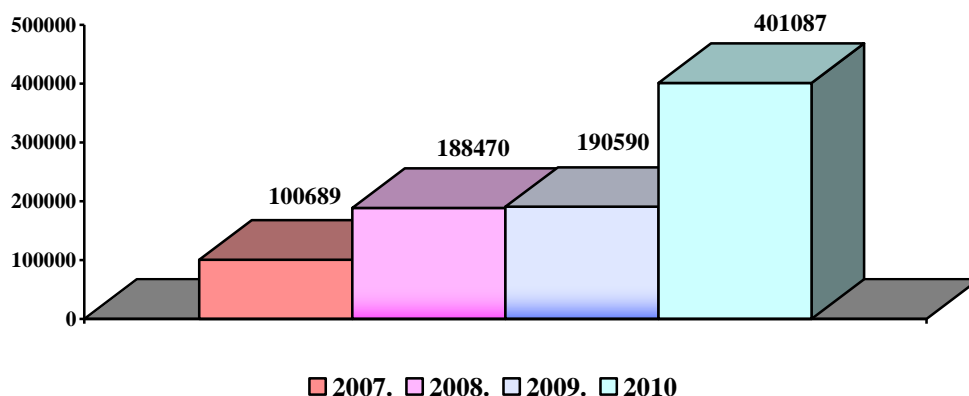

2.attēls: Darba inspekcijas veikto apsekojumu saistībā ar neregistrētās nodarbinātības atklāšanu rezultativitāte 2010.gadā

Iepriekš minēto statistikas datu analīze liecina, ka katrā trešajā Darba inspekcijas apsekotajā uzņēmumā tiek konstatētas neregistrētās nodarbinātības pazīmes, kas, savukārt, liecina, ka Latvijā uzņēmumos ir ļoti augsts neregistrētās nodarbinātības līmenis.

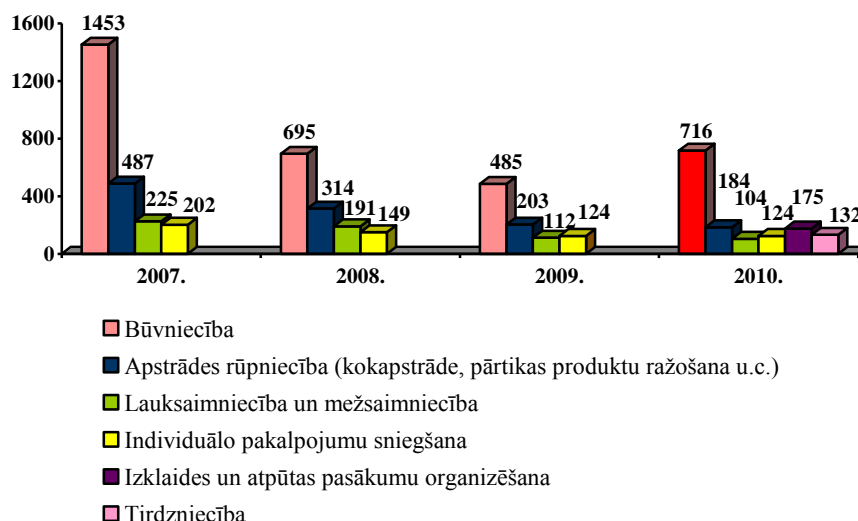
Lai efektīvi realizētu neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politiku, saskaņā „Pasākumu plānu neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010.-2013.gadam” ir paredzēts katru gadu atkārtoti apsekot vismaz 5% augsta neregistrētās nodarbinātības riska uzņēmumus. 2010.gadā atkārtoti apsekoti 7,6% uzņēmumu (247 apsekojumi).

Par konstatētajiem pārkāpumiem saistībā ar neregistrētu nodarbināšanu saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (LAPK) normām Darba inspekcijas amatpersonas 2010.gadā kopā piemēroja naudas sodus 400 290 LVL apmērā, kas ir divas reizes vairāk nekā 2009.gadā. Analizējot Darba inspekcijas par neregistrētu nodarbināšanu piemēroto naudas sodu kopējās summas dinamiku no 2007. – 2010.gadam (skat. 3.attēlu), var secināt, ka, neskatoties uz strauju piemēroto administratīvo sodu summas palielināšanos, joprojām saglabājas augsts neregistrētās nodarbinātības līmenis.

3.attēls: Darba inspekcijas par neregistrētu nodarbināšanu piemēroto naudas sodu summas (LVL) dinamika (2007. – 2010.)

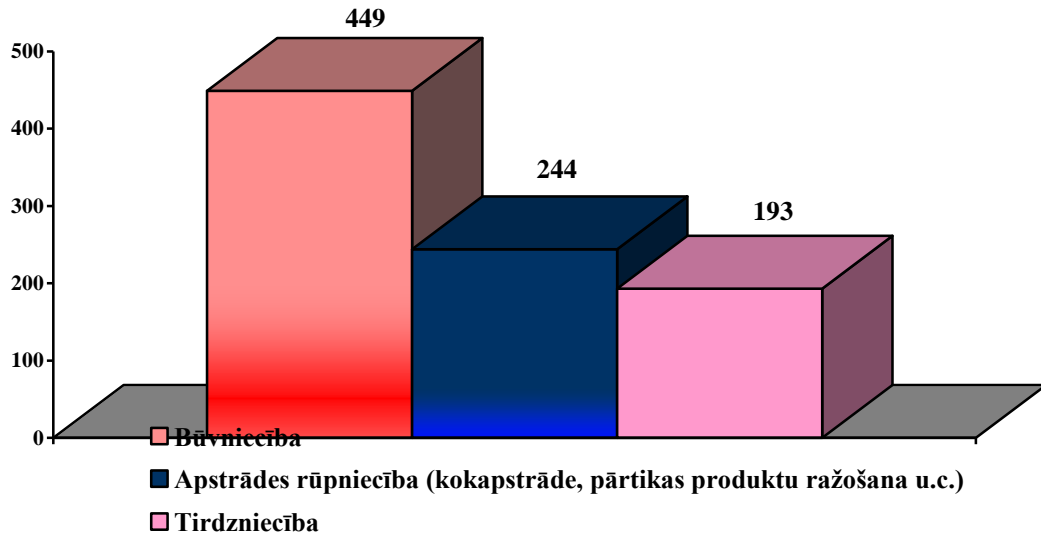
Attiecībā uz neregistrētās nodarbinātības īpatsvaru konkrētās tautsaimniecības nozarēs jānorāda, ka, līdzīgi kā 2009.gadā, visaugstākais atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits ir būvniecības nozarē, apstrādes rūpniecībā, izklaides un atpūtas pasākumu organizēšanas darbībā un tirdzniecībā (skat. 4.attēlu), kas norāda, ka minēto nozaru uzņēmumi ir uzskatāmi par neregistrētās nodarbinātības augsta riska uzņēmumiem.

4.attēls: Tautsaimniecības nozares, kurās atklātas visvairāk neregistrēti nodarbinātības personas (2007. – 2010.)

Attiecībā uz „pirmās dienas” darba līgumu īpatsvaru konkrētās tautsaimniecības nozarēs jānorāda, ka vislielākais nodarbināto skaits ar „pirmās dienas” darba

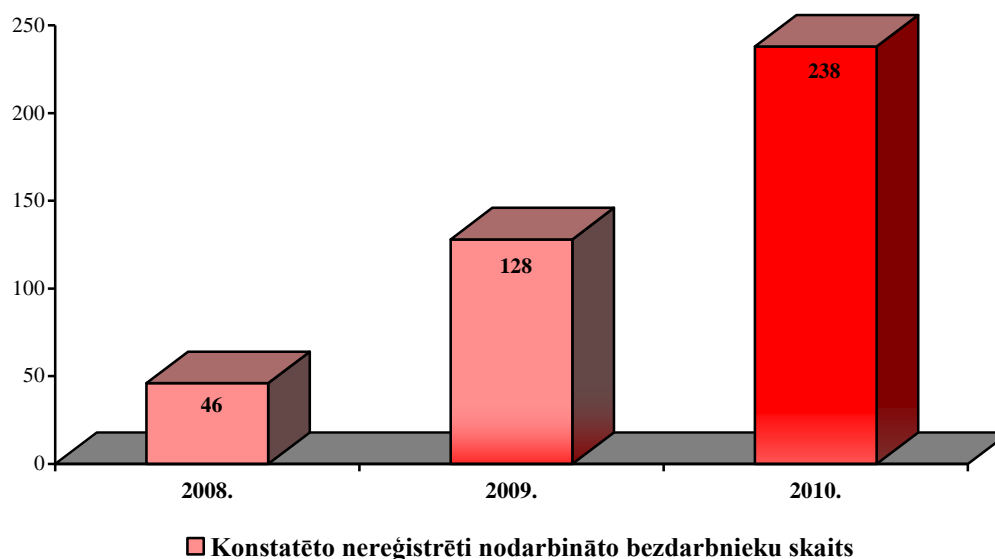
līgumiem ir konstatēts būvniecības nozarē, apstrādes rūpniecībā un tirdzniecībā (skat. 5.attēlu).

5.attēls: Tautsaimniecības nozares, kurās 2010.gadā konstatēts lielākais ar „pirmās dienas” darba līgumiem nodarbināto skaits

2010.gadā neregistrētās nodarbinātības samazināšanas jomā Darba inspekcijai turpinājās veiksmīgā sadarbība ar VID, Nodarbinātības valsts aģentūru (NVA), Valsts robezsardzes reģionālajām nodaļām, Valsts un pašvaldību policiju u.c. institūcijām. Tāpat ar mērķi samazināt neregistrēto nodarbinātību nozaru darbībā 2010.gadā Darba inspekcija par sadarbību informācijas apmaiņas jomā un savstarpējo konsultāciju sniegšanā ir noslēgusi sadarbības līgumus ar Latvijas Drošības biznesa asociāciju, Latvijas Profesionālās uzkopšanas un apsaimniekošanas asociāciju un Būvniecības attīstības stratēģisko partnerību.

2010.gadā bija vērojama tendence, ka turpina pieaugt konstatēto neregistrēti nodarbināto personu skaits, kas vienlaicīgi ir reģistrējušies arī kā bezdarbnieki. Ja 2008.gadā tika konstatēti tikai 46 bezdarbnieki, kas neregistrēti strādāja (2,83% no visiem konstatētajiem neregistrēti nodarbinātajiem), 2009.gadā šādu personu skaits jau bija 128 personas (10,6% no visiem neregistrēti nodarbinātajiem), tad 2010.gadā Darba inspekcija konstatēja 238 neregistrēti nodarbinātus bezdarbniekus (13,1% no visiem neregistrēti nodarbinātajiem) (skat. 6.attēlu). Taču jānorāda, ka pilnīgi objektīvai situācijas analīzei būtu jāvērtē arī kopējais bezdarbnieku skaits, kas tieši pēdējos divos gados ir bijis krietni lielāks nekā 2008.gadā.

6.attēls: Konstatēto neregistrēti nodarbināto bezdarbnieku skaita dinamika (2008. – 2010.)

Salīdzinoši augstais bezdarba līmenis un sarežģītā ekonomiskā situācija bieži vien darbiniekiem neatstāj lielu izvēli attiecībā uz darba nosacījumiem un cilvēki nereti piekrīt strādāt neregistrēti, tomēr Darba inspekcija aicina apzināties, ka šādas neregistrētas darba attiecības ir ļoti riskantas pašiem darbiniekiem, jo pieaug risks nesaņemt nolīgto darba samaksu, tikt atlaistam no darba, neizmaksājot atlaišanas pabalstu un nopelnīto algu, kā arī tiek zaudētas tiesības uz valsts pabalstiem, iestājoties valsts sociālās apdrošināšanas riska gadījumiem (slimība, nelaimes gadījums, bezdarbs u.c.). Tāpat darba attiecību sakārtošanu nedrīkst atlikt līdz brīdim, kad nodarbinātais jau ir atbrīvots no darba, jo bez darba līguma šādu attiecību pierādīšana ir ļoti sarežģīta un reizēm to var izdarīt tikai ar tiesas palīdzību. Tādēļ par neregistrētu nodarbināšanu būtu jāziņo Darba inspekcijai, kamēr tāda vēl pastāv. Darba inspekcijas prakse liecina, ka Darba inspekcijai veicot pārbaudi laikā, kamēr neregistrētā persona vēl strādā, lielākoties, ar šīm personām vēlāk tomēr tiek noslēgts darba līgums.

Darba inspekcijai par neregistrētu nodarbināšanu vai citiem darba tiesību vai darba aizsardzības normatīvo aktu prasību pārkāpumiem var ziņot interneta mājas lapā www.vdi.gov.lv, atstājot anonīmu ziņojumu speciālā tiešsaistes formā, vai zvanot pa anonīmo uzticības tālruni 67312176, kā arī 2010.gadā ir paplašinātas iespējas nodot informāciju Darba inspekcijai par neregistrētās nodarbinātības gadījumiem, radot jaunu informēšanas iespēju pa Darba inspekcijas izveidoto e-pastu – nelegals@vdi.gov.lv.

2010.gadā Darba inspekcija saņēma 242 ziņojumus, no tiem 231 – darba tiesību jomā, 11 – par darba aizsardzības jautājumiem. Pārsvarā sūdzības tika saņemtas par nodarbināšanu bez darba līgumiem (123 gadījumos) un darba samaksas jautājumiem (68 gadījumos). Pēc informācijas saņemšanas pa uzticības (anonīmo) tālruni veikto apsekojumu rezultātā tika piemēroti 52 naudas sodi, kā arī izsniegti 68 rīkojumi pārkāpumu novēršanai. 41 % gadījumu pa uzticības (anonīmo) tālruni saņemtā informācija neapstiprinājās. Tik lielu maldīgas informācijas daļu var skaidrot ar to, ka ziņojumi pārsvarā tiek sniegti jau pēc notikušā strīda starp nodarbināto un darba devēju, kam sekojusi darba attiecību izbeigšana un līdz ar to darba devējam ir bijis laiks, lai sagatavotu dokumentus iespējamajai pārbaudei.

Darba inspekcija arī 2010.gadā savā interneta mājas lapā www.vdi.gov.lv turpināja publicēt informāciju par uzņēmumiem, kuros konstatētas neregistrēti nodarbinātas personas, jo rūpes par savu reputāciju ir viens no veidiem, kā motivēt darba devējus atbalstīt legālu nodarbinātību, savukārt, darba meklētājiem ir tiesības iepazīties ar uzņēmumiem, kuros darbinieki tikuši neregistrēti nodarbināti. Minēto informāciju izmanto arī publisko iepirkumu institūcijas, iepazīstoties ar informāciju par uzņēmumiem, kuri pieteikuši savu dalību publiskajos iepirkumos.

1.4.2. Inspicēšanas kampaņas uzņēmumos, kuru saimnieciskā darbība ir nozarēs ar paaugstinātu nelaimes gadījumu un arodslimību risku

2010.gadā, jau ceturto gadu pēc kārtas, Darba inspekcija rīkoja nacionālās kampaņas darba aizsardzības jomā konkrētu nozaru uzņēmumos. Nozares, kurās rīkot inspicēšanas kampaņas, tika izvēlētas, pamatojoties uz darbā notikušo nelaimes gadījumu analīzi attiecīgajā nozarē (kokapstrāde un būvniecība) un kaitīgo darba vides riska faktoru daudzuma un to iespējamās ietekmes uz nozarē nodarbināto veselību izvērtējumu, kā arī pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā” rezultātiem. Darba inspekcija pirms kampaņu uzsākšanas par to vispirms informēja sabiedrību un darba devējus.

Darba inspekcijas inspicēšanas kampaņu mērķi:

- preventīvi apsekot uzņēmumus;
- izvērtēt darba devēju faktisko darbību drošas darba vides izveidē;
- aktualizēt darba devēju uzmanību darba aizsardzības jautājumiem;
- mazināt arodslimību un nelaimes gadījumu riskus;
- pārbaudīt to nozaru uzņēmumus, kurās inspicēšanas kampaņas nav rīkotas.

Darba inspekcijas 2010.gadā organizēto inspicēšanas kampaņu rezultāti apkopoti 1.tabulā.

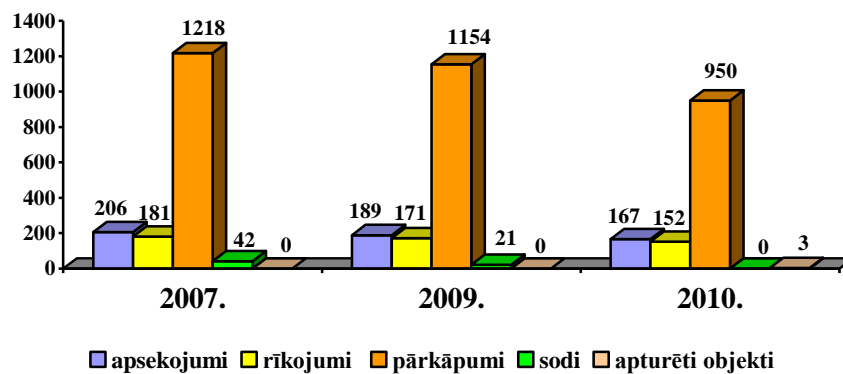
1.tabula: 2010.gadā organizēto inspicēšanas kampaņu rezultāti

Nr.p.k.	Kampaņa	Apsekojumu skaits	Rīkojumu skaits	Pārkāpumu skaits	Administratīvo sodu skaits	Administratīvo sodu summa (LVL)	Apturēto objektu skaits
1.	kokapstrādes un mēbeļu ražošanas nozarē	167	152	950	-	-	3
2.	par MK 01.10.2007. not. Nr. 660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” prasību ievērošanu	160	131	655	3	750	-
3.	būvniecības nozarē	146	124	516	16	12 460	2
4.	par darba aprīkojuma atbilstību darba aizsardzības prasībām	178	147	722	3	1 500	1
5.	uzņēmumos, kuros atkārtoti notikuši smagie un letālie nelaimes gadījumi darbā	177	73	218	2	100	-
	kopā	828	627	3 061	24	14 810	6

Inspicēšanas kampaņā kokapstrādes un mēbeļu ražošanas uzņēmumos īpaša uzmanība tika pievērsta darba aprīkojumam – aizsargmehānismu esamībai un to lietošanai, darbinieku instruēšanai un apmācībai, darba vides risku novērtējumam, individuālo aizsardzības līdzekļu (IAL) izsniegšanai un lietošanai, kā arī darba devēji tika informēti par būtiskākajām prasībām darba aizsardzības jomā.

Pārbaudes laikā, veicot uzņēmumos darba aizsardzības normatīvo aktu prasību pārbaudes, Darba inspekcijas amatpersonas nepiemēroja nevienu administratīvo sodu. Kopumā 90% no kampaņas laikā apsekotajiem uzņēmumiem tika izsniegti rīkojumi konstatēto pārkāpumu novēršanai.

2010.gadā kokapstrādes un mēbeļu ražošanas uzņēmumos darba inspekcija inspicēšanas kampaņu rīkoja jau trešo reizi. Situācijas analīze 3 gadu garumā liecina, ka pārkāpumu skaits nozarē nemazinās – katrā izsniegtajā rīkojumā ir vidēji 6,5 pārkāpumi (skat. 7.attēlu).

7.attēls: Kokapstrādes un mēbeļu ražošanas uzņēmumos organizēto kampaņu rezultāti (2007., 2009., 2010.)

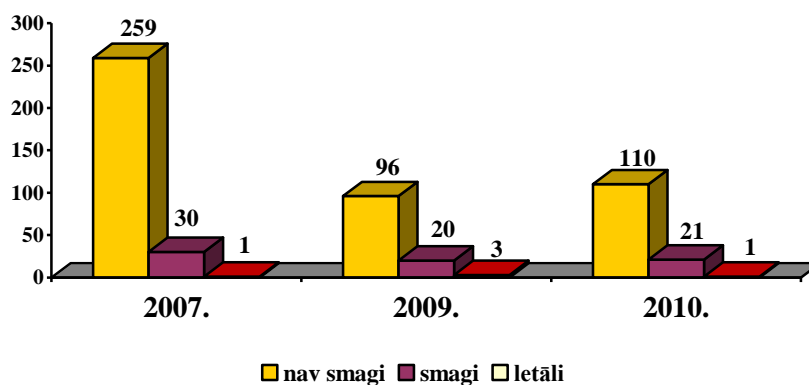
Gandrīz nemainīgais konstatēto pārkāpumu skaita līmenis nozares uzņēmumos saistīts ar darba aizsardzības speciālistu apmācību. Trīs gadu periodā, kopš Darba inspekcija organizē kampaņas kokapstrādes un mēbeļu ražošanas uzņēmumos, 20% no apsekotajiem uzņēmumiem nav apmācīta darba aizsardzības speciālists. Ar to skaidrojams arī pārkāpumu, kas saistīti ar darbinieku instruēšanu un apmācību, skaita pieaugums – 2007., 2009.gadā – 4%, 2010. gadā – 7%. 2009.gadā darbā notikušo nelaimes gadījumu skaita sadalījums pēc cietušā darba stāža nozarē rāda, ka visvairāk cietušo (46) ir tieši ar darba stāžu līdz 1 gadam. Paši darba devēji atzīst, ka darba vide nereti netiek sakārtota pieredzes un zināšanu trūkuma dēļ. Šādas situācijas varētu efektīvāk risināt apmācīts darba aizsardzības speciālists. Kā pozitīva tendence ir jānorāda fakts, ka ir samazinājies to uzņēmumu skaits, kuros darbiniekus neiepazīstina ar darba vides risku novērtējumu.

Ekonomiskās krīzes sekas īpaši jūtamas saistībā ar obligāto veselības pārbaūžu (OVP) veikšanu, proti, uzņēmumu skaits, kuros netiek veiktas OVP pieaudzis no 29% 2007.gadā līdz 37% 2010.gadā. Savukārt, kaut gan drošības zīmju izvietošana bīstamajās vietās lielu finansiālo ieguldījumu neprasa, apsekojumu rezultātu analīze liecina, ka palielinās to uzņēmumu skaits, kuros drošības zīmes nav izvietotas vispār vai nav izvietotas visās bīstamajās vietās. Tāpat darba aprīkojums bieži nav atbilstoši marķēts un uz tā nav brīdinājuma uzraksti un brīdinājuma zīmes, kas rada apdraudējumu nodarbināto drošībai un veselībai. 2007.gadā – 7%, 2009.gadā – 14%, bet 2010.gadā jau 28 % uzņēmumu tika konstatēti pārkāpumi, kas saistīti ar drošības zīmju neizvietošana. Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti izsniegtajos rīkojumos, skat. 2.tabulā.

2.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti kampaņas laikā izsniegtajos rīkojumos

Normatīvie akti	Kopā
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	287 (30 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526. „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	169 (18 %)
MK 28.04.2009. not. Nr.359. „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	101 (11 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	77 (8 %)
Darba aizsardzības likums (20.06.2001.)	68 (7 %)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	67 (7 %)
MK 17.06.2003. not. Nr.323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos”	48 (5 %)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	44 (5 %)
MK 02.10.2007. not. Nr.668 “Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības sniegšanai nepieciešamo medicīnisko materiālu minimumu”	40 (4 %)
MK 02.10.2007. not. Nr.669 „Noteikumi par apmācību pirmās palīdzības sniegšanā”	12 (1%)
MK 08.02.2005. not. Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju”	11 (1 %)
Darba likums (01.06.2001.)	10 (1 %)
MK 04.02.2003. not. Nr.66. „Darba aizsardzības prasības, nodarbināto aizsardzībai pret trokšņa radīto risku”	8 (1 %)
citi	8 (1 %)

Nelaiemes gadījumu statistikas dati (skat. 8.attēlu) liecina, ka darbā notikušo nelaiemes gadījumu skaits nozarē 2010.gadā ir pieaudzis par 11% (smago nelaiemes gadījumu skaits – par 5%). Darbā notikušie nelaiemes gadījumi 2010.gadā, lielākoties, saistīti ar kokmateriālu uzkrīšanu, dažādu manipulāciju veikšanu, neapstādinot darbojošās iekārtas, kā arī cietušie traumas guvuši no iekārtām izsviestajām koka šķīlām.

8.attēls: Darbā notikušo nelaiemes gadījumu skaita dinamika (2007., 2009., 2010.) kokapstrādes un mēbeļu ražošanas nozarē

Inspicēšanas kampaņa par MK 01.10.2007. noteikumu Nr.660 “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” prasību ievērošanu tika organizēta, jo minētie MK noteikumi, kuri nosaka arī risku novērtēšanas kārtību, joprojām ir visbiežāk pārkāpto normatīvo aktu skaitā – 2009.gadā 38% un 2010.gadā 40% no kopējo darba aizsardzībā konstatēto pārkāpumu skaita veidoja tieši pārkāpumi, kas saistīti ar darba vides iekšējo uzraudzību. Kampaņā īpaša uzmanība tika pievērsta bīstamo nozaru¹ uzņēmumiem un skaistumkopšanas saloniem. Darba devēji tika arī informēti par iespēju saņemt *de minimis* atbalstu. Darba vides risku novērtēšana ir process, kura ietvaros regulāri pārbauda darba vietas, nosaka tajās riska faktorus, izlemj, kādi riska faktori rada vai var radīt risku nodarbināto drošībai un veselībai, izvērtē riska iestāšanās varbūtību, tā iespējamo seku smaguma pakāpi un riska līmeni, kā arī veic darba aizsardzības pasākumus risku novēršanai vai samazināšanai.

Inspicēšanas kampaņas laikā visvairāk tika apsekoti pārtikas produktu ražošanas uzņēmumi (19%), transporta uzņēmumi (13%), metālizstrādājumu ražošanas uzņēmumi (9%), frizētavas un skaistumkopšanas saloni (19%) u.c. 53% no apsekotajiem uzņēmumiem darba vides iekšējo uzraudzību veica darba aizsardzības speciālists ar pamatlīmeņa zināšanām (160 stundu apmācību programma), 22% uzņēmumu bija tikusi piesaistīta kompetentā institūcija, 15% - kompetentais speciālists un 10% - speciālists ar augstāko izglītību darba aizsardzībā.

No apsekotajiem bīstamo nozaru uzņēmumiem un skaistumkopšanas saloniem risku novērtēšana nebija veikta 27 uzņēmumos, savukārt, nodarbinātie nebija iesaistīti risku novērtēšanā 17 uzņēmumos. Kā apliecinājums tam, ka darba devēji risku novērtēšanu uzskata par prasību, kas nepieciešama tikai Darba inspekcijas amatpersonām, ir nodarbināto neiepazīstināšana ar risku novērtēšanu 41 uzņēmumā. Tas liecina, ka risku novērtēšana tiek uzskatīta par formalitāti (skat. 3.tabulu).

3.tabula: Darba vides iekšējās uzraudzības līmenis bīstamajās nozarēs visvairāk apsekotajos uzņēmumos un skaistumkopšanas salonos

	C10 ²		C25 ³		H49 ⁴		Q86 ⁵		S96 ⁶	
	jā	nē	jā	nē	jā	nē	jā	nē	jā	nē
Vai uzņēmumā ir veikts risku novērtējums?	70%	30%	86%	14%	67%	33%	86%	14%	74%	26%
Risku novērtēšanā ir iesaistīti nodarbinātie.	57%	43%	57%	43%	62%	38%	43%	57%	45%	54%
Nodarbinātie ir iepazīstināti ar darba vides risku novērtējumu.	57%	43%	79%	21%	62%	38%	57%	43%	55%	45%
Uzņēmumā ir sastādīts darba aizsardzības pasākumu plāns.	53%	47%	71%	29%	33%	67%	57%	43%	55%	45%
Vai nodarbinātajiem ir veiktas OVP atbilstoši risku novērtējumam?	67%	33%	71%	29%	48%	52%	71%	29%	36%	64%

¹ Bīstamās nozares tiek identificētas atbilstoši MK 08.02.2005. not. Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju”.

² C10 – pārtikas produktu ražošana.

³ C25 – gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas.

⁴ H49 – sauszemes transports un cauruļvadu transports.

⁵ Q86.10 – slimnīcu darbība.

⁶ S96 – citu individuālo pakalpojumu sniegšana (skaistumkopšanas saloni).

Kā biežāk konstatētie pārkāpumi visos apsektajos uzņēmumos ir Darba aizsardzības pasākuma plāna nesastādīšana, nodarbināto neiepapāzināšana ar risku novērtēšanu (46%) un nodarbināto nenosūtīšana uz OVP (12%) pirms darba tiesisko attiecību uzsākšanas, kā arī atkārtotu instruktāžu neveikšana (11%). Kampanjas laikā tika konstatēts, ka uzņēmumos, kuri strādā ar ķīmiskajām vielām netiek veikta ķīmisko vielu risku novērtēšana, kā arī nodarbinātie netiek nosūtīti uz OVP saistībā ar ķīmiskajām vielām (5%).

Krietni labāka situācija darba vides iekšējā uzraudzībā tika konstatēta uzņēmumos, kuri bija saņēmuši *de minimis* atbalstu – 14% no pārbaudītajiem bīstamo nozaru uzņēmumiem. Šajos uzņēmumos darbinieki 10% gadījumu nebija nosūtīti uz OVP.

Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti izsniegtajos rīkojumos, skat. 4.tabulā.

4.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti kampanjas laikā izsniegtajos rīkojumos

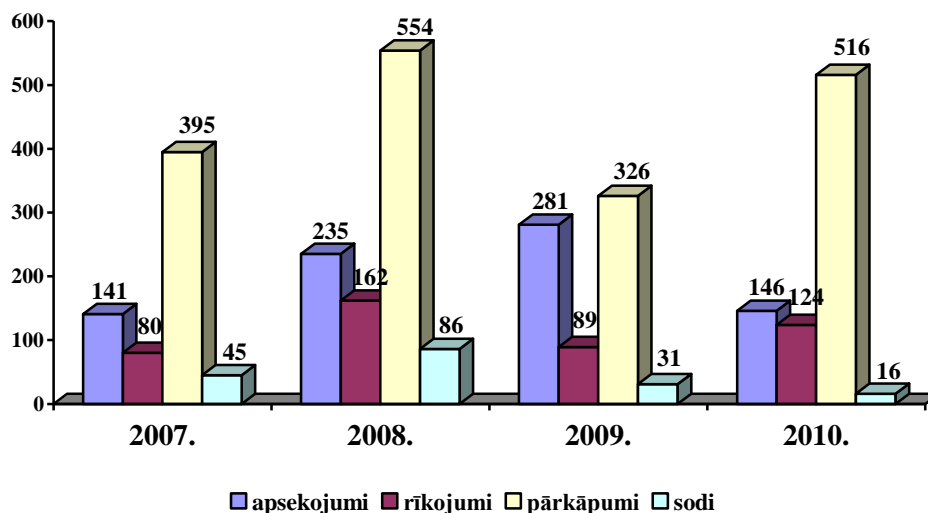
Normatīvie akti	Kopā
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	302 (46%)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	77 (12%)
MK 17.06.2003. not. Nr.323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos”	70 (10%)
MK 15.05.2007. not. Nr.325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās”	33 (5%)
MK 28.04.2009. not. Nr.359 „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	30 (4%)
MK 09.12.2002. not. Nr.526. „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	24 (4%)
Darba aizsardzības likums (20.06.2001.)	17 (3%)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	18 (3%)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	14 (2%)
citi	70 (11%)

Inspicēšanas kampanjas laikā būvniecības nozarē tika pārbaudīts, kā tiek ievērotas darba drošības prasības, strādājot augstumā – uz jumtiem, sastatnēm, kāpnēm, kā arī kontrolēts celtnieku nodrošinājums ar atbilstošiem IAL un to lietošana.

Latvijā būvniecības nozarē ir augsts neregistrētās nodarbinātības risks, ko apliecina tas, ka Darba inspekcija joprojām šajā nozarē atklāj visvairāk nodarbinātos, kuri strādā, nenoslēdzot rakstveida darba līgumus. Tāpēc viens no kampanjas papildmērķiem bija arī neregistrētās nodarbinātības mazināšana un būvlaukumu pārbaudēs tika kontrolēts arī tas, vai ar visiem nodarbinātajiem ir noslēgti rakstveida darba līgumi, vai viņiem ir nodarbināto apliecības un vai ir izveidoti nodarbināto saraksti atbilstoši MK 25.02.2003. noteikumu Nr.92 „Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus” 28.1. un 28.3.punkta prasībām.

Pirms kampanjas uzsākšanas darba devējiem elektroniski tika izsūtītas vairāk kā 4 000 vēstules ar informāciju par plānoto Darba inspekcijas pārbaudi.

Darba inspekcija inspicēšanas kampaņas būvniecībā rīko jau četrus gadus pēc kārtas (skat. 9.attēlu).

9.attēls: Būvniecības uzņēmumos organizēto kampaņu rezultāti (2007. – 2010.)

Salīdzinot veikto apsekojumu rezultātus četru gadu periodā, var secināt, ka 2008.gadā tika konstatēts visvairāk pārkāpumu un piemērotas vislielākās naudas sodu summas. Tas saistīts ar to, ka minētajā laikā būvniecībā bija liela aktivitāte, kā arī 2008.gada 15.maijā stājās spēkā grozījumi LAPK, kuri paredzēja lielākas naudas sodu summas. 2010.gada būvniecības inspicēšanas kampaņā tika konstatēts, ka 21 no apsekotajiem uzņēmumiem nodarbinātajiem nebija izsniegtas apliecības un 32 būvobjektos neatradās nodarbināto saraksti. Tāpat kampaņas laikā tika atklātas 59 neregistrēti nodarbinātas personas. 27 būvuzņēmumos nodarbinātie nebija informēti par darba vides riskiem, kas apdraud viņu veselību, 15 uzņēmumos netika nodrošināta nodarbināto aizsardzība pret kritieniem (piem., aizsargnožogojumi vai visa ķermeņa IAL). Pārkāpumi saistībā ar sastatņu drošu uzstādīšanu tika konstatēti 16 uzņēmumos, 15 uzņēmumos nodarbinātie nelietoja aizsargķiveres un citus viņiem izsniegtos IAL. Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti izsniegtajos rīkojumos, skat. 5.tabulā.

5.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti būvniecības kampaņas laikā izsniegtajos rīkojumos

Normatīvie akti	Kopā
MK 25.02.2003. not. Nr.92 „Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus”;	180 (35%)
MK 02.10.2007. not. Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”;	120 (23%)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”;	41 (8%)
MK 03.09.2002.not. Nr.400 „Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”;	37 (7%)
MK 17.06.2003. not. Nr.323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos”	30 (6%)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	27 (5%)

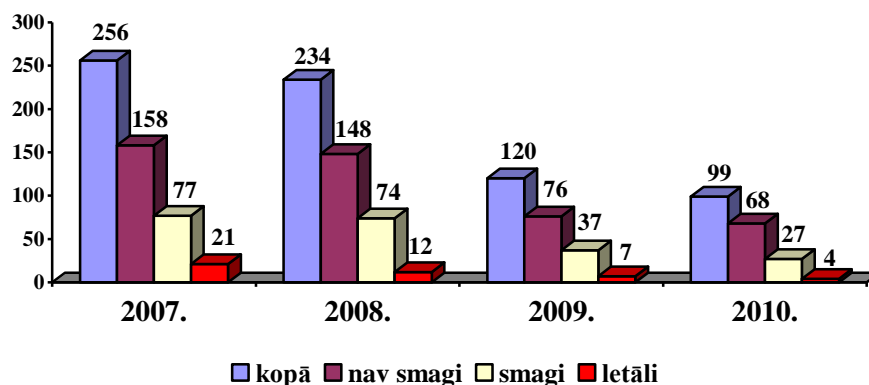
MK 09.12.2002. not. Nr.526 „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”;	24 (5%)
Darba likums (01.06.2001.)	25 (5%)
citi	32 (6%)

Tā kā darba vide būvobjektos strauji mainās, svarīgi, lai darbinieki būtu zinoši, nerīkotos pārgalvīgi, ievērotu noteiktās darba aizsardzības prasības. Kampaņas rezultātu analīze liek secināt, ka situācija darba aizsardzības jomā ir labāka uzņēmumos, kuri būvniecības nozarē darbojas ilgāk un to vadītāji izprot darba aizsardzības prasību nozīmību. Mazo būvfirmu darba devēji darba drošības normatīvo aktu prasības uzskata par apgrūtinājumu un pieļauj, ka nodarbinātie strādā nedrošos apstākļos. Daudzos gadījumos paviršā attieksme izpaužas attiecībā uz sastatņu komplektēšanu un aizsargnožogojumu uzstādīšanu. Kā piemērs jāmin gadījums, kad darbi uz nedrošām sastatnēm tika apturēti. Pēc šādas Darba inspekcijas amatpersonu rīcības būvobjektā īsā termiņā sastatnes tika nokomplektētas atbilstoši prasībām un darbinieki varēja turpināt strādāt drošos apstākļos.

To, ka būvniecības nozarē pastāv augsts neregistrētās nodarbinātības risks, apstiprina arī kampaņas rezultāti. Lai gan informāciju par Darba inspekcijas būvlaukumos plānoto kampaņu saņēma gan darba devēji, gan tā tika izplatīta arī masu informācijas līdzekļos, apsekojumu laikā tika atklāti 59 neregistrēti nodarbinātas personas.

Darba devēji taupa līdzekļus, neveicot nodarbinātajiem OVP, neizvietojot visas nepieciešamās drošības zīmes. Nodarbinātie, baidoties zaudēt darbu, atbildīgāk izturas pret IAL lietošanu. Arī turpmāk darba devējiem jāpanāk, lai lielāka uzmanība darba procesa uzraudzībai tiktu pievērsta no koordinatoru un būvdarbu vadītāju puses. Periodiskas un regulāras darbinieku uzraudzības nodrošināšana ļaus darba devējam novērst pārkāpumus, kuri var izraisīt nelaimes gadījumus darbā.

Būvniecības nozarē kopējais darbā notikušo nelaimes gadījumu skaits četrus gadus laikā samazinājies par 61%, smago nelaimes gadījumu skaits – par 65% un letālo nelaimes gadījumu skaits – par 81% (skat. 10.attēlu).

10.attēls: Darbā notikušo nelaimes gadījumu skaita dinamika (2007. – 2010.) būvniecības uzņēmumos

Analizējot būvniecībā darbā notikušo nelaimes gadījumu skaita samazināšanās iemeslus pēdējos četros gados, jāsecina, ka minēto tendenci radīja gan ekonomiskās lejupslīdes iespaidā notikusī darbības aktivitātes samazināšanās nozarē, gan Darba inspekcijas ieguldītais, intensīvais preventīvais darbs (četras kampaņas), veicinot darba vides sakārtošanu un normatīvo aktu prasību ievērošanu nozares uzņēmumos.

Inspicēšanas kampaņa par darba aprīkojuma atbilstību darba aizsardzības prasībām tika organizēta, jo darba aprīkojums (iekārtas, instrumenti) ir neatņemama sastāvdaļa darba procesā – vai tā būtu krāsns pīrādziņu cepšanai, vai zāģis kokmateriālu sagatavošanai. Nav iedomājams neviens darba veids, kurā netiktu izmantots darba aprīkojums. Tāpēc ir ļoti svarīgi, lai darba aprīkojuma lietošana neradītu risku nodarbināto drošībai un veselībai.

Kampaņas laikā tika apsekoti 178 uzņēmumi, no tiem 38% (68) pārtikas un dzērienu ražošanas nozarē, 28% (49) kokapstrādes un mēbeļu ražošanas nozarē, 17% (30) tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanas nozarē, 16% (29) metālu un gatavo metālizstrādājumu ražošanas nozarē, 1% (2) citu nozaru uzņēmumos.

Tika konstatēts, ka 89% no apsekotajiem uzņēmumiem ir norīkots apmācīts darba aizsardzības speciālists vai piesaistīta kompetenta institūcija; 94% - ir veikta instruktāža; 85% - ir novērtēti darba vides riski. Lielākā daļa apsekoto uzņēmumu (63%) nosūta savus darbiniekus uz OVP. 91% uzņēmumu darbinieki ir nodrošināti ar palīgierīcēm smaguma pārvietošanai. Diemžēl nereti tika novērota situācija, ka faktiski darba vides risku novērtējums ir veikts, bet darba aizsardzības speciālisti ir aizmirsuši, ka ir nepieciešams reizi gadā tos pārskatīt, aktualizēt darba aizsardzības pasākumu plānu, pārskatīt OVP sarakstus u.c. dokumentus.

Kā pozitīvs fakts jāuzsver tas, ka 98% no apsekotajiem uzņēmumiem darba aprīkojuma ir droša apstādīšanas ierīce pilnīgai darba aprīkojuma apstādīšanai un apstādīšanas ierīce bīstamo daļu apstādīšanai, 89% (5% - nav nepieciešams) – darba aprīkojuma kustīgās daļas norobežotas un nepieļauj nodarbināto atrašanos to bīstamajā zonā, 84% uzņēmumu (4% - nav nepieciešams) – darba aprīkojums ir marķēts un apzīmēts ar brīdinošiem uzrakstiem vai zīmēm. Gandrīz visos apsekotajos uzņēmumos (98%) nodarbinātajiem nodrošināta droša piekļūšana darba aprīkojumam, kā arī droša uzturēšanās visās ražošanas, montāžas un tehniskās apkopes (uzturēšanas) zonās.

24% no apsekotajiem uzņēmumiem darba devējs nenodrošina regulāru mašīnu, aparātu un iekārtu tehnisko apkopi, kā arī 14% (6% - nav nepieciešams) – darba devējs nenodrošina periodiskās pārbaudes un speciālās pārbaudes darba aprīkojumam, kas pakļauts apstākļiem, kas var izraisīt tā nolietošanos. Kampaņas laikā tika konstatēti atsevišķi organizatoriska rakstura pārkāpumi, piemēram, darba devējs nav izveidojis vai nav aktualizējis tā darba aprīkojuma sarakstu, kas var radīt palielinātu risku nodarbināto drošībai un veselībai. Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti izsniegtajos rīkojumos, skat. *6.tabulā*.

6.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti kampaņas laikā izsniegtajos rīkojumos

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	237 (33 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526 „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	143 (20 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	67 (9 %)
MK 17.06.2003. not. Nr.323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos”	58 (8 %)
MK 28.04.2009. not. Nr.359 „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	56 (7 %)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	48 (7 %)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	35 (5 %)
Darba aizsardzības likums (20.06.2001.)	28 (4 %)
Darba likums (01.06.2001.)	19 (3 %)
MK 02.10.2007. not. Nr.668 “Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības sniegšanai nepieciešamo medicīnisko materiālu minimumu”	14 (2 %)
MK 08.02.2005. not. Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju”	7 (1 %)
citi	10 (1 %)

Vairāki no pārbaudītajiem uzņēmumiem minami kā „labās prakses” piemēri: SIA „Matss”, SIA „Piebalgas”, AS „Smiltenes piens”, SIA „Daudznozaru kompānija „Daugava””. Tāpat pozitīvi vērtējami vairāki kokapstrādes uzņēmumi – SIA „Smiltene Impex”, SIA „Avoti SWF”, SIA „Aivico”, kuros kokmateriālu pārstrādes līnijas ir automatizētas, pēc iespējas samazinot smaguma pārvietošanas darbības nodarbinātajiem.

Pēc kampaņas laikā iegūto datu apkopojuma un analīzes jāsecina, ka pašlaik daudzos uzņēmumos, it īpaši pārtikas ražošanas uzņēmumos, ražošanas procesos izmanto ļoti jaunas un modernas iekārtas, kas samazina kādas konkrētas darbības nodarbināto skaitu, tās ir aprīkotas ar apstādināšanas slēdžiem ar kustību detektoriem, ar manuālām apstādināšanas ierīcēm, kas pievienotas tā, ka cilvēkam iejaucoties ražošanas procesa laikā, iekārta automātiski izslēdzas. Piemēram, SIA „Daudznozaru kompānija „Daugava”” lieto modernas krāsnis, kurām verot vaļā durvis, tās automātiski atslēdzas. Tāpat daudzos uzņēmumos darba aprīkojums ir modernizēts, ierīces un iekārtas ir aprīkotas ar drošības sistēmām, kas neļauj uzsākt ierīces darbību, kamēr nav uzlikts aizsargrežģis vai aizsargs, kā arī ierīces uzkonstruētas tā, ka tajās nevar ielikt roku vai plaukstu. Bīstamāka situācija ir kokapstrādes uzņēmumos, kur bieži vien, veicot tehniskās pārbaudes, iekārtām tiek noņemti aizsargi, kuri pēc iekārtas pārbaudes netiek novietoti atpakaļ.

Inspicēšanas kampaņa uzņēmumos, kuros atkārtoti notiek smagie un letālie nelaimes gadījumi darbā, tika organizēta, lai pēc iespējas samazinātu nelaimes gadījumu risku. Kampaņas laikā tika apsekoti uzņēmumi, kuros laika periodā no 2009.gada 1.janvāra līdz 2010.gada 1.augustam bija notikuši letāli nelaimes gadījumi vai 2 smagi nelaimes gadījumi, vai 3 nelaimes gadījumi, kuru rezultātā cietušajam radušies veselības traucējumi nav smagi.

Kampaņas uzdevumi:

- pārliecināties, vai ir novērsti negadījumu cēloņi un veikti attiecīgi darba drošības pasākumi;

- pārbaudīt, vai notikušie nelaimes gadījumi darbā ir atbilstoši reģistrēti;
- pievērst uzmanību tam, vai ir veikts darba vides risku novērtējums pēc negadījuma;
- noskaidrot, vai cietušais ir atgriezies darbā un vai darba devējs ir iepazīstinājis cietušo ar nelaimes gadījuma darbā izmeklēšanas materiāliem.

Kampaņas laikā apsekoto uzņēmumu skaita sadalījums pēc tajos notikušo nelaimes gadījumu smaguma pakāpes redzams *7.tabulā*.

7.tabula: Uzņēmumu skaita sadalījums pēc tajos notikušo nelaimes gadījumu smaguma pakāpes

uzņēmumu skaits, kur notikuši letāli nelaimes gadījumi darbā	29 (16 %)
uzņēmumu skaits, kur notikuši 2 smagi nelaimes gadījumi darbā	33 (19 %)
uzņēmumu skaits, kur notikuši ≥ 3 nelaimes gadījumi darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies veselības traucējumi nav smagi	94 (53 %)
citi uzņēmumi	21 (12 %)

Kampaņas ietvaros apstrādes rūpniecībā (kokapstrāde, pārtikas produktu ražošana, metālapstrāde u.c.) kopā pārbaudīti 70 uzņēmumi (40%), transporta nozarē (sauszemes transports, uzglabāšana un transporta palīgdarbības) pārbaudīti 20 uzņēmumi (11%), būvniecībā (ēku būvniecība, specializētie būvdarbi) – 16 uzņēmumi (9%), vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarē – 15 uzņēmumi (8%), lauksaimniecības, mežsaimniecības nozarē (augkopība un lopkopība, mežsaimniecība un mežizstrāde) – 9 uzņēmumi (5%), veselības un sociālās aprūpes nozarē – 8 uzņēmumi (5%) un citās nozarēs 39 uzņēmumi (22%). No apsekotajiem uzņēmumiem 97 (55%) Darba inspekcijas amatpersonas iepriekš jau bija izsniegušas rīkojumus pārkāpumu novēršanai un 92 (95%) no minētajiem uzņēmumiem darba devēji bija izpildījuši visus norādījumus.

Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti kampaņas laikā izsniegtajos rīkojumos, skat. *8.tabulā*.

8.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti kampaņas laikā izsniegtajos rīkojumos

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	54 (25 %)
MK 17.06.2003. not. Nr.323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos” MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	43 (20 %)
MK 25.08.2009. not. Nr.950 „Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība”	37 (17 %)
MK 15.05.2007. not. Nr.325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās”	18 (8 %)
MK 28.04.2009. not. Nr.359 „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	13 (6 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526 „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	12 (6 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	10 (4 %)
Darba likums (01.06.2001.)	7 (3 %)
Darba aizsardzības likums (20.06.2001.)	6 (3 %)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	3 (1 %)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	3 (1 %)
citi	12 (6 %)

94% no apsekotajiem uzņēmumiem notikušie nelaimes gadījumi darbā bija reģistrēti nelaimes gadījumu darbā uzskaites žurnālā; 8% - darba devējs nebija veicis pasākumus nelaimes gadījuma cēloņu un riska faktoru novēršanai. Lielākajā daļā apsekoto uzņēmumu (85 %) bija veikts darba vides riska novērtējums pēc notikušā nelaimes gadījuma darbā. 82% uzņēmumu nodarbinātajiem pēc nelaimes gadījuma bija veikta neplānotā instruktāža. Apsekojot uzņēmumus, tika konstatēts, ka 21% gadījumu cietušais pēc nelaimes gadījuma nav atgriezies darbā. Tam ir dažādi iemesli – cietušais gāja bojā, atbrīvots no darba, cietušajam turpinās darba nespēja. 15 % no apsekotajiem uzņēmumiem darba devējs nebija iepazīstinājis nodarbināto (cietušo) ar nelaimes gadījuma izmeklēšanas materiāliem.

Kampaņas ietvaros veikto apsekojumu rezultātu analīze un Darba inspekcijas amatpersonu novērojumi liek secināt, ka darba vides sakārtošanai uzņēmumā tiek pievērsta īpaša uzmanība jau pēc nelaimes gadījuma darbā. Piemēram, uzņēmumā, kurā notikušajam nelaimes gadījumam cēlonis bija neatdalītas braukšanas zonas un gājēju pārvietošanas zonas, konstatētā riska mazināšanai tika izveidoti gājēju celiņi.

1.4.3. Vecāko darba inspektoru komitejas inspicēšanas kampaņa “Ķīmisko vielu risku novērtēšana” transportlīdzekļu apkopes nozarē

2010.gada septembrī Latvijā tika organizēta SLIC inspicēšanas kampaņa „Ķīmisko vielu riska novērtēšana” transportlīdzekļu apkopes nozarē (autoservisos). Apsekojumi tika organizēti mazajos un vidējos uzņēmumos (līdz 50 nodarbinātajiem). Kampaņas sauklis: “Bīstamās vielas: esi zinošs, novērtē un aizsargā!”. Kampaņas uzdevums: iesaistīt ES dalībvalstu darba inspekcijas kopīgā kampaņā par risku novērtēšanu, īpaši pievēršot uzmanību ķīmisko vielu riska novērtēšanai.

11.attēls: SLIC inspicēšanas kampaņas talismans – ķīmiķītis

Kampaņas mērķi:

- pārbaudīt risku novērtējumu uzņēmumā;
- īpašu uzmanību pievērst ķīmisko vielu riska novērtēšanai;
- nodarbināto instruēšana, apmācības pārbaude;
- pārbaudīt, kā tiek izmantotas un uzglabātas ķīmiskās vielas, kāds ir ķīmisko vielu marķējums;
- pārbaudīt darba aprīkojuma un darba vietu atbilstību darba aizsardzības prasībām.

Kampaņas ietvaros tika veikts 131 autoservisa apsekojums. Kampaņas laikā darba devējiem izsniegti 122 rīkojumi 931 konstatētā pārkāpuma novēršanai, kā arī piemēroti 5 administratīvie sodi (1 400 LVL).

Autoservisos nodarbinātie saskaras ar daudz un dažādām ķīmiskajām vielām, kā piemēram, špakteles, eļļas, šķīdinātāji, lakas, acetons, mazgāšanas līdzekļi, smērvielas, līmes u.c. Apsekojot autoservisos, tika pārbaudīts, vai ir veikts darba vides riska novērtējums, tai skaitā, vai ir veikts ķīmisko vielu izraisītā riska novērtējums, vai nodarbinātajiem ir veiktas OVP, vai ir izsniegti IAL, vai ķīmiskajām vielām ir drošības datu lapas, vai ķīmiskās vielas ir atbilstoši marķētas un droši uzglabātas u.c.

Kampaņas rezultāti liecina, ka 33,6% no apsekotajiem autoservisiem nav darba aizsardzības speciālista, 43% - nav veikts risku novērtējums, 45,8% - nav sagatavots darba aizsardzības pasākumu plāns, 44,3% - nodarbinātie nav iesaistīti risku novērtēšanā, 56,5% - nodarbinātie nav iepazīstināti ar veikto riska novērtējumu, kā arī 13% - nodarbinātajiem nav veikta instruktāža un apmācība darba vietā. Jāsecina, ka darba aizsardzības speciālists darba vides riska novērtējumu ir veicis, neiesaistot nodarbinātos, kuri strādā šajā darba vietā un varētu norādīt uz pastāvošajiem riskiem. 51,9% autoservisu nebija veikts ķīmisko vielu riska novērtējums, jo daļa darba devēju uzskata, ka autoservisos netiek strādāts ar ķīmiskajām vielām.

58,8 % autoservisu nodarbinātie nebija nosūtīti uz OVP, aizbildinoties ar to, ka darba telpas ir nesen izveidotas un nepastāv nekāds risks, kā arī, lielākoties, finanšu līdzekļu trūkuma dēļ.

Lielākajā daļā autoservisu darba devējs nodarbinātajiem darba vietās ir nodrošinājis atbilstošu mikroklimatu, apgaismojumu, ventilāciju, atpūtas telpas un ģērbtuves, kā arī sanitārās telpas. Tikai 14,5 % uzņēmumu darba vietās nebija pirmās palīdzības aptieciņas.

Darba procesā izmantojamajām ķīmiskajām vielām un produktiem ir nodrošināta drošības etiķete latviešu valodā, marķējums un droša uzglabāšana. Tomēr 45% autoservisu izmantotajām ķīmiskajām vielām nebija drošības datu lapas ar būtisko informāciju par ķīmiskās vielas bīstamību, īpašībām, ugunsdrošības prasībām, u.c. informāciju. Darba devēji nebija informēti par ķīmisko vielu drošības datu lapām un tāpēc piegādātājiem tās nebija pieprasījuši. Kaut gan, veicot riska novērtējumu darba vietās, drošības datu lapās vispusīgā informācija par konkrēto ķīmisko vielu palīdzētu objektīvāk izvērtēt ķīmiskā risku un to ietekmi uz nodarbinātajiem.

Arī mērījumi autoservisos netiek veikti: tikai 4,6% bija veikti putekļu mērījumi, 3,1% bija veikti izgarojumu mērījumi, 2,3% bija veikti gaisa mērījumi, lai konstatētu

izplūdes gāzu koncentrāciju darba vietās. Kaut arī mērījumi tiek veikti maz, tomēr darba devējs ir nodrošinājis nodarbinātos ar atbilstošiem IAL un tie ir piemēroti darbam ar ķīmiskajām vielām.

Apsekojumu rezultāti liecina, ka autoservisos, kuri ir izveidoti nesen, darba process ir drošāks, tiek vairāk izmantotas mehanizētas ierīces, kā arī nodarbinātajiem ir kopumā labāki darba apstākļi.

Neskatoties uz to, ka masu informācijas līdzekļos bija plaša informācija par inspicēšanas kampaņu, uzņēmumos tika konstatētas neregistrēti nodarbinātas personas. Dažos autoservisos normatīvo aktu prasības izpilda un veic tikai pēc Darba inspekcijas pārbaudes un rīkojuma saņemšanas. Autoservisos darba vides iekšējās uzraudzības procesam nav pēctecības un sistēmas, kas būtu darba aizsardzības speciālista pienākums drošas darba vides nodrošināšanai.

Normatīvos aktus, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti kampaņas laikā izsniegtajos rīkojumos, skat. 9.tabulā.

9.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti kampaņas laikā izsniegtajos rīkojumos

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	285 (30,6%)
MK 15.05.2007 not. Nr. 325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskām vielām darba vietās”	145 (15,6%)
MK 01.10.2010. not. Nr. 749 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos” MK 17.06.2003. not. Nr.323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos”	106 (11,4%)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	73 (7,8%)
MK 28.04.2009. not. Nr.359 „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	58 (6,2%)
MK 09.12.2002. not. Nr.526 „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	49 (5,3%)
Darba likums (01.06.2001.)	48 (5,2%)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	44 (4,7%)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	35 (3,8%)
Darba aizsardzības likums (20.06.2001.)	34 (3,7%)
REACH regula (DDL)	28 (3%)
MK 12.03.2002. not. Nr.107 „Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu klasificēšanas, marķēšanas un iepakojšanas kārtība”	10 (1,1%)
MK 06.08.2002. not. Nr.344 „Darba aizsardzības prasības, pārvietojot smagumus”	9 (0,9%)
MK 10.06.2003. not. Nr.300 „Darba aizsardzības prasības darbā sprādzienbīstamā vidē”	5 (0,5%)
MK 03.08.2010. not. Nr.713 „Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības aptiecināšanas medicīnisko materiālu minimumu”	2 (0,2%)

Kampaņas ietvaros veikto apsekojumu rezultātu analīze un Darba inspekcijas amatpersonu novērojumi liek secināt, ka autoservisos:

- netiek izvērtēta ķīmisko vielu izmantošanas bīstamība;

- mazie autoservisi cīnās par izdzīvošanu un dara tikai to, kur nav nepieciešams ieguldīt finansu līdzekļus;
- netiek pieprasītas drošības datu lapas izmantojamajām ķīmiskajām vielām;
- netiek veikti mērījumi.

1.4.4. Eiropas informatīvā kampaņa "Drošības uzturēšana darba vietā"

2010.gadā viena no Darba inspekcijas darbības prioritātēm bija Eiropas nedēļas (EN) informatīvās kampaņas „Drošības uzturēšana darba vietā” organizēšana, kuras mērķis bija veicināt izpratni:

- par darbavietas uzturēšanas nozīmīgumu;
- par risku, kas rodas neatbilstīgas uzturēšanas gadījumā.

Kampaņas sauklis bija „Drošas un veselībai nekaitīgas darba vietas. Ieguvums Jums. Ieguvums Jūsu uzņēmumam”. Jāpiebilst, ka drošas darbavietas uzturēšana ietekmē ikvienu darbavietu visu nozaru uzņēmumos un skar visu līmeņu nodarbinātos, paaugstinot darba efektivitāti.

Kampaņas atklāšanas preses konference un žurnālistu ekskursija notika 2010.gada 29.aprīlī Vispasaules Darba drošības un veselības aizsardzības dienā VAS „Latvijas gaisa satiksme”. Preses konferencē piedalījās 13 masu informācijas līdzekļu pārstāvji, kā arī labklājības ministrs, Darba inspekcijas direktors, Rīgas Stradiņa universitātes Darba un vides veselības institūta direktors. Kampaņas ietvaros tika realizētas vairākas aktivitātes.

EN ietvaros darba inspekcija organizēja arī gadskārtējo labas prakses balvas konkursu „Zelta ķivere 2010”, kurā piedalījās 8 uzņēmumi ar 16 piemēriem. Konkursā uzvarēja un „Zelta ķiveri 2010” ieguva SIA „Latvija Statoil”. SIA „Latvija Statoil” un AS „Severstāllat” tika izvirzīti Eiropas līmeņa konkursam.

EN laikā 2010.gada septembrī un oktobrī par drošības uzturēšanu darba vietās tika organizēti 3 bezmaksas reģionālie semināri: 28.septembrī Ventspilī, 7.oktobrī Rēzeknē, 14.oktobrī Valmierā sadarbībā ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru. Minētajos semināros uzņēmumi, kas piedalījās labas prakses balvas konkursā „Zelta ķivere 2010”, prezentēja savus piemērus. Savukārt, 28.oktobrī Rīgā notika EN noslēguma konference, kurā piedalījās Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) un Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) vadības pārstāvji.

1.5. Padotībā esošās iestādes

Darba inspekcijas padotībā nav nevienas iestādes.

2. Finanšu resursi un Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

10.tabula: Darba inspekcijai piešķirtā valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (LVL)⁷

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2009.gadā (faktiskā izpilde)	2010.gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	2 973 882	1 609 379	1 609 379
1.1.	dotācijas	2 965 482	1 600 979	1 600 979
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	8 400	8 400	8 400
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	2 973 771	1 609 379	1 609 369
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	2 829 276	1 593 124	1 593 114
2.1.1.	kārtējie izdevumi	2 828 861	1 592 704	1 592 694
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	415	420	420
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	144 495	16 255	16 255

Darba inspekcijas darbības nodrošināšanai tiek izlietoti budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammas „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) finanšu līdzekļi.

2.2. Budžeta programmu rezultātīvo rādītāju izpildes analīze

Saskaņā ar programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktajiem politikas rezultātīvajiem rādītājiem 2010.gadā bija jāpanāk nelaimes gadījumos darbā bojā gājušo skaita (uz 100 000 nodarbinātajiem) samazinājums par 10%, salīdzinot ar 2007.gadu. 2007.gadā uz 100 000 nodarbinātajiem notika 6,01 letāls nelaimes gadījums. 2010.gadā letālo darbā notikušo nelaimes gadījumu skaits uz 100 000 strādājošajiem ir 2,76. Tādējādi nelaimes gadījumos darbā bojā gājušo skaita (uz 100 000 nodarbinātajiem) samazinājums, salīdzinot ar 2007.gadu, ir 54,1% un noteiktais politikas rezultātīvais rādītājs ir izpildīts (plašāk skat. 2.5.3.nodaļu).

⁷ Tajā skaitā Darba inspekcijas 2009.gadā piešķirtais ERAF projekta finansējums. 62.06.00 ERAF īstenotie projekti labklājības nozarē (2007.-2013.), “Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana”.

Darba inspekcijai atskaites periodā bija plānots veikt 10 000 uzņēmumu apsekojumus, tajā skaitā 3 000 apsekojumus sakarā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu. No 3 000 apsekojumiem saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu 20% ir rezultatīvi⁸. 2010.gadā tika veikti 10 477 apsekojumi 8 299 uzņēmumos. Tas ir par 4,8% vairāk kā plānots. Saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu veikti 3 264 apsekojumi, kas ir par 8,8% vairāk kā plānots. 31,7% no apsekojumiem, kas veikti sakarā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu, bija rezultatīvi (plašāk skat. 1.4.1.nodaļu). Nelielā 2010.gadā plānotā apsekojumu skaita pārpilde saistīta ar inspicēšanas metožu maiņu, īpaši neregistrētās nodarbinātības samazināšanas jomā (pirms apsekojuma tiek veikts rūpīgs analītisks darbs), kā arī Darba inspekcijas rīcībā esošo resursu efektīvu izmantošanu.

Atskaites periodā Darba inspekcijai bija jāorganizē sešas inspicēšanas kampaņas uzņēmumos, kuru saimnieciskā darbība ir nozarēs ar paaugstinātu nelaimes gadījumu un arodslimību risku. Sākotnēji inspicēšanas kampaņu ietvaros bija plānots veikt 600 uzņēmumu apsekojumus, bet, ņemot vērā minēto kampaņu laikā veiktā preventīvā darba efektivitāti, ieguldījumu nelaimes gadījumu skaita samazināšanā un rezultātus, Darba inspekcijas darba plānā 2010.gadam tika veikti grozījumi un kampaņu laikā veicamo apsekojumu skaits palielināts līdz 900 uzņēmumu apsekojumiem. 2010.gadā Darba inspekcija noorganizēja piecas nacionālās inspicēšanas kampaņas un SLIC inspicēšanas kampaņu (kopā 959 uzņēmumu apsekojumi) (plašāk skat. 1.4.2.nodaļu un 1.4.3. nodaļu). Kampaņu laikā veikti par 6,5% vairāk uzņēmumu apsekojumu kā bija plānots, jo daļa plānveida preventīvo apsekojumu tika veikti kampaņu ietvaros, ņemot vērā, ka kampaņa ir gan efektīva uzņēmumu kontroles, gan sabiedrības informēšanas metode, kas ļauj atklāt un risināt konkrētas problēmas gan darba tiesību, gan darba aizsardzības jomā.

2.3. Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” īstenošanas rezultāti

Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” mērķis ir ieviest sešpadsmit Darba inspekcijas e-pakalpojumus, izveidot integrētu informācijas sistēmu, integrējot to ar Uzņēmumu reģistru, Iedzīvotāju reģistru, VID informācijas sistēmu un citu valsts pārvaldes institūciju informācijas sistēmām Valsts informācijas sistēmu savietotājā, un tādā veidā nodrošināt efektīvu darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jomas uzraudzības un kontroles informatīvo bāzi, kā rezultātā tiks taupīti Darba inspekcijas resursi un samazināts administratīvais slogs Latvijas iedzīvotājiem, kā arī pilnveidota un efektīvizēta starpīnstitūciju sadarbību un informācijas apmaiņa tiešsaistē. Lai sasniegtu projekta mērķi, projekta īstenošanas laikā sadarbosies 7 institūcijas: Darba inspekcija, Uzņēmumu reģistrs, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, VID, Valsts reģionālās attīstības aģentūra un Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca. Projekta īstenošanas laiks ir no 2009.gada līdz 2012.gada vidum.

2010.gada ERAF projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” realizācijas nodrošināšanai piešķirts 215 891 LVL. Visi piešķirtie finanšu līdzekļi tika apgūti.

2010.gadā veiktās aktivitātes:

⁸ Par rezultatīvu apsekojumu uzskatāms tas, kura rezultātā uzņēmumā ir atklātas neregistrēti nodarbinātas personas un/vai konstatēti nodarbinātie, kuri strādā ar, tā sauktajiem, „pirmās dienas” darba līgumiem.

- pabeigti darbi pie e-pakalpojumu sniegšanas juridiskās vides analīzes, normatīvo aktu izmaiņu priekšlikumu sagatavošanas un sagatavots "Pakalpojumu sniegšanas juridiskais novērtējums, risku analīze, rekomendācijas normatīvo aktu izmaiņām" ;
- sagatavots un projekta ietvaros tiek realizēts "E-pakalpojumu komunikāciju plāns";
- pabeigti darbi pie Darba inspekcijas Informatīvās sistēmas (IS) nākotnes procesu shēmu izstrādes un aprakstu sagatavošanas katram plānotajam e-pakalpojumam un sagatavots "Valsts darba inspekcijas IS nākotnes procesu shēmas un apraksti";
- pabeigti darbi pie informācijas un komunikāciju tehnoloģijas (IKT) infrastruktūras koncepcijas un sagatavota "IKT infrastruktūras koncepcija";
- pabeigts darbs pie e-pakalpojumu sniegšanā iesaistīto sistēmu prasību dokumentiem un sagatavoti "E-pakalpojumu sniegšanā iesaistīto sistēmu prasību dokumenti";
- pabeigts darbs pie IS un e-pakalpojumu ieviešanas plāna izstrādes, sagatavots "Ieviešanas projekta plāns";
- veikti projekta realizācijas uzraudzības darbi – iepirkuma procesa realizācijai;
- saskaņā ar līgumu Nr. LM VDI 2010/ERAF1/001 par Informācijas sistēmas un elektronisko pakalpojumu izstrādi un izvietojumu www.latvija.lv iegādātas trešās puses licences;
- projekta ietvaros veikta esošās situācijas izpēte un sagatavota "Informācijas sistēmas iegādei un ieviešanai nepieciešamo tehnisko specifikāciju un iepirkumu dokumentācija";
- izstrādāts Darba inspekcijas IS 1. prototipa demonstrācijas vides apraksts.

2.4. Dalība Eiropas Sociālā fonda projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” aktivitātes „De minimis atbalsta piešķiršana” īstenošanā

LDDK realizē Eiropas Sociālā fonda (ESF) projektu „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos”. Projekta ietvaros LDDK un Darba inspekcija ir vienojušās par partnerību aktivitātes „*De minimis* atbalsta piešķiršana” īstenošanā. *De minimis* atbalsts sevī ietver darba vides riska faktoru novērtēšanu darba vietās (fizikālo riska faktoru mērījumi), darba aizsardzības pasākumu plāna izstrādi un nodarbināto informēšanu par darba aizsardzības jautājumiem.

2010.gadā *De minimis* atbalsta saņemšanai tika saņemti 845 pieteikumi. 2010.gadā pieņemti 873 lēmumi par atbalsta sniegšanu. Tā kā termiņš, kādā Darba inspekcijai jāpieņem lēmums par *De minimis* atbalsta piešķiršanu, ir seši mēneši, tad 2010.gadā tika pieņemti lēmumi arī par 2009.gadā saņemtajiem pieteikumiem. No *De minimis* atbalsta saņemšanas atteicās deviņi darba devēji, kuriem tas bija piešķirts.

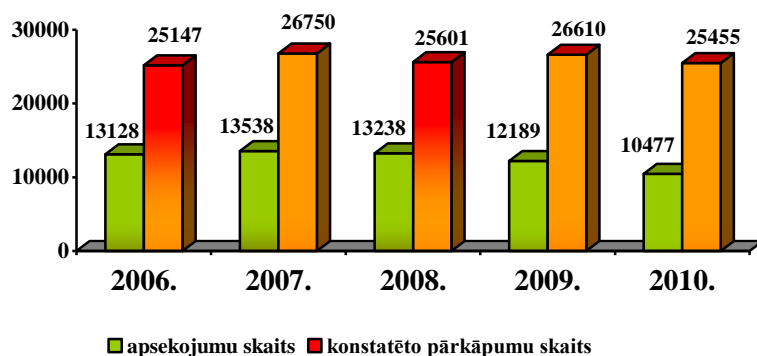
2010.gadā *De minimis* atbalstu 1 270 546 LVL apmērā saņēma 864 uzņēmumi, kuros darba vides riska faktori tika izvērtēti 61 797 nodarbināto darba vietās.

De minimis atbalsta saņemšanas kritērijiem neatbilda un finansējumu darba vides riska faktoru novērtēšanai nesaņēma 7 uzņēmumi.

2.5. Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi

2.5.1. Uzņēmumu apsekošana

Galvenā metode, ko Darba inspekcija izmanto, uzraugot un kontrolējot darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu, ir uzņēmumu apsekošana. Darba inspekcijas amatpersonu mērķis, apsekojot uzņēmumu, ir apzināt faktisko situāciju uzņēmumā darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā, novērtēt tās atbilstību spēkā esošo normatīvo aktu prasībām un panākt, lai darba devēji noformētu darba tiesiskās attiecības atbilstoši normatīvo aktu prasībām un gan darba devēji, gan nodarbinātie godprātīgi pildītu pienākumus un izmantotu savas tiesības, kā arī, lai uzņēmumos tiktu izveidota nodarbināto veselībai droša un nekaitīga darba vide. Neatbilstību vai pārkāpumu konstatēšanas gadījumā, tiek pieņemts lēmums par efektīvāko rīcības veidu, lai panāktu darba vides sakārtošanu uzņēmumā, nodrošinot darbinieku veselībai un dzīvībai nekaitīgus darba apstākļus. 2010.gadā Darba inspekcijas amatpersonas veikušas 10 477 apsekojumus 8 299 uzņēmumos. Analizējot uzņēmumu apsekojumu un konstatēto pārkāpumu skaita dinamiku no 2006. – 2010.gadam (skat. *12.attēlu*), redzams, ka apsekojumu skaits ir 2010.gadā ir vismazākais piecu gadu periodā, un, salīdzinot ar 2007.gadu, kad minētajā periodā bija lielākais apsekojumu skaits, tas ir samazinājies par 22,6%. 2010.gadā Darba inspekcijas veikto apsekojumu skaita ir samazinājums ir proporcionāls inspektoru skaita samazinājumam.

12.attēls: Uzņēmumu apsekojumu un konstatēto pārkāpumu skaita dinamika (2006. – 2010.)

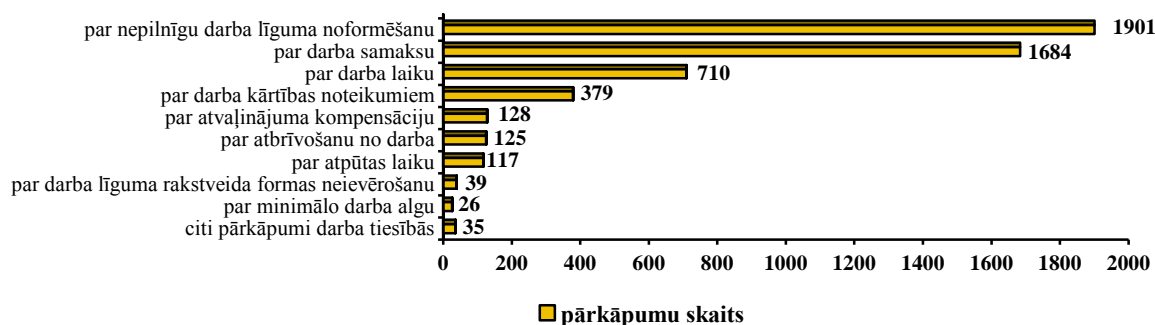
Savukārt, konstatēto pārkāpumu skaita līmenis piecu gadu periodā saglabājies vienmērīgi augsts (izmaiņas nepārsniedz 6% amplitūdu). 2010.gadā vidēji vienā apsekojumā konstatētais pārkāpumu skaits ir lielākais piecu gadu periodā. Tādējādi tendence pārkāpumu skaitam pieaugt turpinās. Tas liek secināt, ka darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanas līmenis uzņēmumos pazeminās. To izraisa un vērš plašumā ekonomiskās aktivitātes apsūkums un nespēja pietiekami ātri un veiksmīgi atjaunoties. Līdz ar to darba devēji galveno uzmanību koncentrē uz uzņēmumu finanšu jautājumu risināšanu, un viena no pirmajām jomām, kuru skar finanšu taupības pasākumi ir darba aizsardzība - darba aizsardzības speciālista tiek uzticēti kādam citam nodarbinātajam kā papilduzdevums; nodarbināto instruēšana tiek veikta formāli vai netiek veikta nemaz; darba vides iekšējā uzraudzība netiek veikta pilnvērtīgi, Darba inspekcijas amatpersonas ir pat sastapušās ar gadījumiem, kad darba devējs

uzskata, ka viņa uzņēmumā darba vides riska faktoru vispār nav, netiek veiktas OVP u.c.

Darba inspekcijas amatpersonas 2010.gadā darba devējiem izsniedza 5 355 rīkojumus ar norādi konkrētā termiņā novērst konstatētos 25 455 pārkāpumus. 2010.gadā kopā bija jānovērš 25 245 pārkāpumi, pēc darba devēju sniegtās informācijas novērsti tika 22 071 pārkāpums jeb 87,4%. Par rīkojumā atrunāto pārkāpumu novēršanu darba devēji Darba inspekcijai paziņo rakstiski, kā arī inspektors var doties uz uzņēmumu, lai klātienē pārbaudītu, vai darba devējs izdoto rīkojumu ir izpildījis. Pilnīgi visu Darba inspekcijas konstatēto pārkāpumu novēršanu kavē un ietekmē dažādi apstākļi, lielākoties tie ir saistīti ar finanšu līdzekļu nepietiekamību.

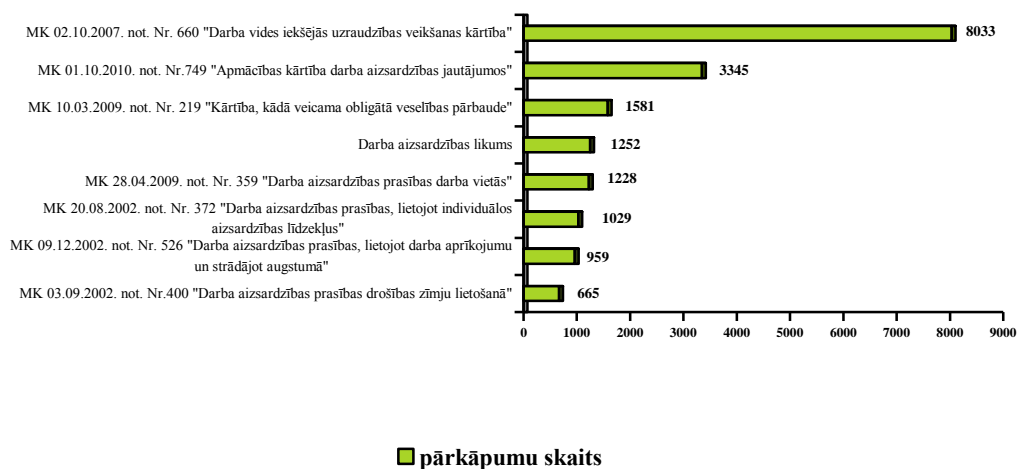
Atskaites periodā izdotajos rīkojumos tika konstatēti 5 144 darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi un 20 311 darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi.

Darba inspekcijas konstatētie pārkāpumi darba tiesisko attiecību jomā veido 20,2% no visiem atskaites periodā konstatētajiem pārkāpumiem. Savukārt, no visiem darba tiesisko attiecību pārkāpumiem (skat. 13.attēlu) 37,9% ir par darba līgumiem, t.i., nepilnīga darba līguma noformēšana, darba līguma rakstveida formas neievērošana un nodarbināšana bez darba līguma. 35,7% darba tiesisko attiecību pārkāpumu ir saistīti ar darba samaksu, galvenokārt, par darba samaksas un atvaļinājuma kompensāciju neizmaksāšanu vai izmaksāšanu tikai daļējā apmērā; par darba algas aprēķināšanu un izmaksāšanu, kas ir mazāka par valstī noteikto minimālo darba algu, par darba algas izmaksu, kas neatbilst darba līgumā noteiktajai darba algai u.c. Jāatzīmē, ka, salīdzinot ar 2009.gadu, pārkāpumi saistībā ar darba samaksas jautājumiem ir palielinājušies par 74,9%, kas ir saistāms gan ar uzņēmumu sarežģīto finansiālo stāvokli, maksātnespēju vai darbības izbeigšanu vispār, gan arī darba devēju aroganto attieksmi pret saviem darbiniekiem un nihilistisko attieksmi pret normatīvu prasību ievērošanu, kā rezultātā nodarbinātajiem nereti netiek izmaksāta visa nopelnītā alga un/vai Darba likumā noteiktās kompensācijas. 16% darba tiesisko attiecību pārkāpumu ir par darba un atpūtas laiku, no tiem visbiežāk tiek konstatēts, ka precīzi netiek uzskaitītas nodarbinātā nakts laikā un svētku dienās nostrādātās stundas, nav sagatavoti (darba) maiņu grafiki un nodarbinātie ar tiem nav iepazīstināti ne vēlāk kā mēnesi pirms to stāšanās spēkā, darba līgumā vai darba kārtības noteikumos nav noteikts darba laika sākums, beigas un pārtraukuma ilgums, netiek piešķirti ikgadējie apmaksātie atvaļinājumi u.c.

13.attēls: Darba inspekcijas 2010.gadā izsniegtajos rīkojumos konstatētie pārkāpumi darba tiesisko attiecību jomā

79,8% no visiem 2010.gadā Darba inspekcijas amatpersonu konstatētajiem pārkāpumiem veido darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi (skat. 14.attēlu).

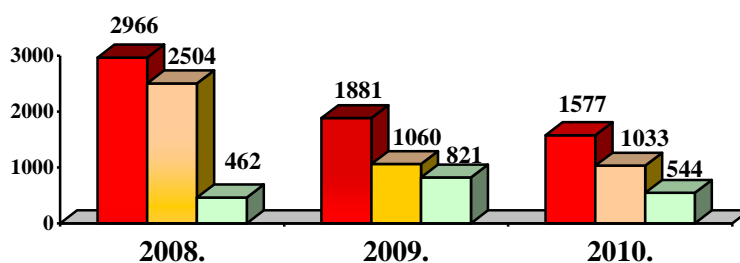
14. attēls: Darba inspekcijas 2010.gadā izsniegtajos rīkojumos visbiežāk konstatētie pārkāpumi darba aizsardzības jomā

Darba aizsardzības jomā visvairāk – 39,5% - konstatēti MK 02.10.2007. noteikumu Nr. 660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” pārkāpumi. Tas, galvenokārt, saistīts ar darba devēju attieksmi un pieeju minēto noteikumu prasību izpildē. Daļa darba devēju neuztver darba vides risku novērtēšanu uzņēmumā kā pamatu patiešām funkcionējošas darba aizsardzības sistēmas un drošas darba vides izveidei, bet uzskata, ka pietiek ar formāli novērtētiem darba vides riskiem, kam neseko nekāda reāla darbība, lai tos mazinātu vai novērstu, pēc risku novērtēšanas nereti nodarbinātie pat netiek iepazīstināti ar riskiem, kam viņi ir pakļauti darba laikā. Tā kā jau vairākus gadus pēc kārtas minēto MK noteikumu prasības ir vienas no visbiežāk pārkāptajiem normatīviem darba aizsardzības jomā, Darba inspekcija 2010.gadā organizēja inspicēšanas kampaņu par MK 01.10.2007. noteikumu Nr.660 “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” prasību ievērošanu. Kampaņas laikā iegūto datu analīzi un secinājumus par konstatēto situāciju plašāk skat. 1.4.2.nodaļā.

16,5% pārkāpti MK 01.10.2010. noteikumi Nr. 749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” (MK 17.06.2003. not. Nr.323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos”) – nodarbinātajiem nav veikta ievadinstruktaža vai atkārtotā instruktaža, nav veiktas instruktažas nelaiemes gadījumā darbā cietušajam pēc atveseļošanās, instruēšanas fakts nav reģistrēts atbilstoši normatīvā akta prasībām, darba drošības instrukcijās nav iekļauti darba vides riska faktori, to novērtēšanas un mazināšanas pasākumi, trūkst instrukcijas konkrētam darba veidam vai tās ir nepilnīgas, kā arī uzņēmuma darba aizsardzības speciālists nav ieguvis nepieciešamās pamatlīmeņa (160 stundu apmācība) zināšanas darba aizsardzībā u.c. MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” pārkāpumi veido 7,8% no visiem darba aizsardzības jomā konstatētajiem pārkāpumiem 2010.gadā un, galvenokārt, ir saistīti ar nodarbināto nenosūtīšanu uz OVP.

Darba aizsardzības jomā 2010.gadā organizatoriska rakstura pārkāpumi veidoja 87,4% un tehniska rakstura pārkāpumi – 12,6%. Pēdējo trīs gadu periodā ir vērojama neliela, bet stabila tendence - tehniska rakstura pārkāpumiem samazināties (2008.gadā - 18,5%, 2009.gadā - 15,2%). Tas liek secināt, ka darba devējiem viņu uzņēmumu darba procesā, neapšaubāmi, būtisks ir darba aprīkojums, un arī finanšu taupības apstākļos viņi cenšas atrast līdzekļus darba aprīkojuma tehniskajai uzturēšanai un modernizācijai. Savukārt, kvalitatīvas darba aizsardzības sistēmas izveidošanas un uzturēšanas nozīme uzņēmumu darbībā un attīstībā netiek adekvāti novērtēta un līdz ar to tai netiek pievērsta pienācīga uzmanība.

Ievērojot samērības principu starp administratīvo nodarījumu, tā sekām un piemērotā soda lielumu, Darba inspekcijas amatpersonas 2010.gadā par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem darba devējiem piemērojušas 1 577 administratīvos sodus, kas ir par 16,2% mazāk kā 2009.gadā. Atskaites periodā atkal ir būtiski mainījusies piemēroto administratīvo sodu struktūra, proti, 2010.gadā par 33,7% ir samazinājies piemēroto brīdinājumu skaits (skat. 15.attēlu).

■ administratīvo sodu skaits ■ piemēroto naudas sodu skaits ■ piemēroto brīdinājumu skaits

15.attēls: Piemēroto administratīvo sodu struktūras un skaita dinamika (2008. – 2010.)

Tas liecina, par to, ka Darba inspekcijas 2008.gada beigās un 2009.gadā realizētā prakse, konstatējot pārkāpumus, ņemt vērā straujo ekonomiskās aktivitātes lejupslīdi Latvijā un uzņēmumu objektīvi pasliktinājušos finansiālo situāciju, un, lai panāktu darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības sistēmas sakārtošanu uzņēmumā, uzreiz nesodīt darba devējus ar naudas sodu, bet vispirms kā administratīvo sodu piemērot brīdinājumu, diemžēl nav radījusi cerēto pozitīvo rezultātu. 2010.gadā konstatētie pārkāpumi jau bija tik nopietni un būtiski, ka brīdinājums vairs nebija adekvāts sods konstatētajiem pārkāpumiem.

Atskaites periodā no kopējā uzlikto administratīvo sodu skaita 85,4% ir piemēroti par pārkāpumiem darba tiesību jomā. Darba tiesību jomā konstatētie pārkāpumi, par kuriem visbiežāk tika piemēroti administratīvie sodi:

- par darba līgumiem (legālas nodarbināšanas pārkāpumi) - 517 administratīvie sodi par 402 162 LVL, tajā skaitā 481 (401 087 LVL) – par nodarbināšanu bez darba līguma vai darba līguma rakstveida formas neievērošanu;
- par darba samaksu - 559 administratīvie sodi (65 785 LVL);
- par darba tiesisko attiecību izbeigšanas procedūras neievērošanu - 156 administratīvie sodi (7 600 LVL).

2010.gadā par pārkāpumiem darba aizsardzības jomā piemēroti 14,6% no visiem atskaites periodā piemērotajiem administratīvajiem sodiem. Darba

aizsardzības jomu regulējošie normatīvie akti, par kuru prasību neievērošanu visbiežāk tika piemēroti administratīvie sodi:

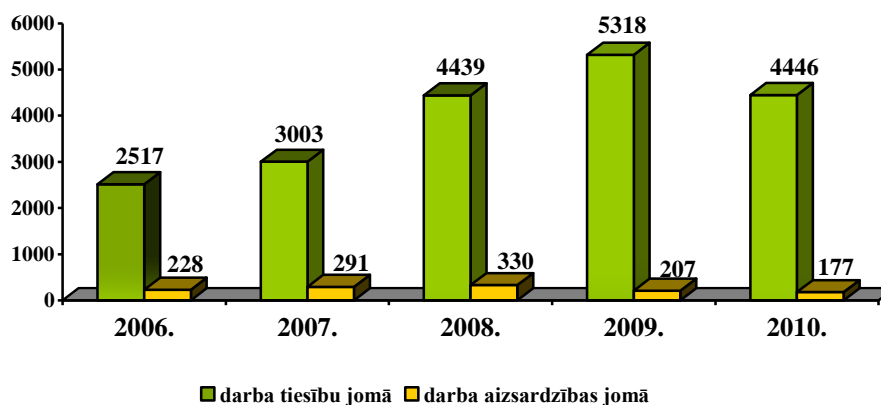
- 48 (7 100 LVL) - MK 01.10.2010. noteikumi Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” (MK 17.06.2003. not. Nr. 323 „Noteikumi par apmācību darba aizsardzības jautājumos”);
- 47 (5 380 LVL) - MK 25.02.2003. noteikumi Nr.92 „Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus”;
- 32 (2 300 LVL) – Darba aizsardzības likums;
- 29 (11 000 LVL) – MK 25.08.2009. noteikumi Nr.950 „Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība”;
- 16 (3 200 LVL) - MK 02.10.2007. noteikumi Nr. 660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” u.c.

Atskaites periodā piemēroti naudas sodi kopumā par 528 455 LVL.

2.5.2. Iesniegumu izskatīšana

Pildot Valsts darba inspekcijas likumā noteikto funkciju valsts uzraudzības un kontroles īstenošanā darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā, sniedzot konsultācijas par normatīvo aktu prasībām, kā arī veicot pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un darbinieku, Darba inspekcijas amatpersonas likumā noteiktajā kārtībā izskatīja fizisko un juridisko personu iesniegumus un sniedza rakstiskas atbildes.

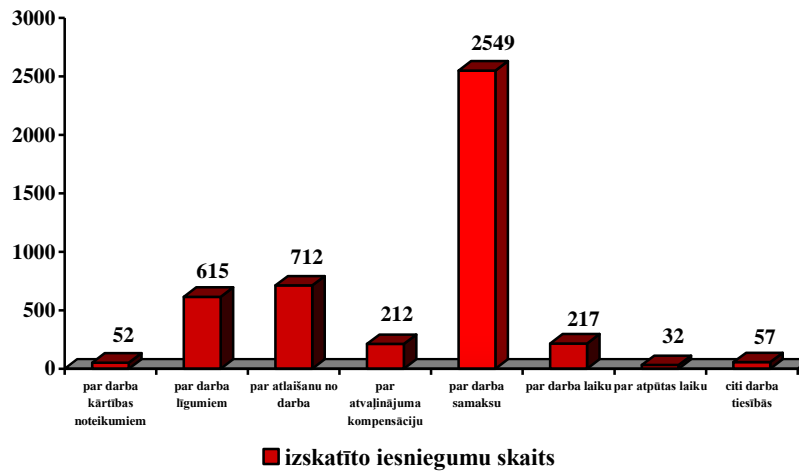
2010.gadā Darba inspekcijas amatpersonas izskatīja 4 644 iesniegumus, no tiem darba tiesību jomā – 4 446 iesniegumus, darba aizsardzības jomā – 177, bet 21 iesniegums nebija par Darba inspekcijas kompetences sfēru jautājumiem. Atskaites periodā Darba inspekcijas amatpersonas izskatīja par 16,8% mazāk iesniegumus kā 2009.gadā. 95,7% no izskatītajiem iesniegumiem bija darba tiesību jomā, 3,8% - darba aizsardzības jomā. Arī 2010.gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, praktiski nemainīgs saglabājās par darba tiesisko attiecību jautājumiem izskatīto iesniegumu skaita īpatsvars attiecībā pret iesniegumu skaitu darba aizsardzības jomā (skat. *16.attēlu*).

16.attēls: Darba inspekcijas izskatīto rakstisko iesniegumu dinamika (2006. – 2010.) darba tiesību un darba aizsardzības jomā

No visiem Darba inspekcijas izskatītajiem iesniegumiem par darba tiesiskajām attiecībām vairāk kā puse jeb 57,3% bija par darba samaksu (skat. *17.attēlu*). Šajos iesniegumos nodarbinātie norāda, ka savlaicīgi nav izmaksāta darba alga, darba algas izmaksas tiek aizkavētas vairākus mēnešus, netiek apmaksātas virsstundas un nakts darbs u.c. 16% iesniegumu bija par atbrīvošanu no darba, proti, darba tiesiskās attiecības tika pārtrauktas, neievērojot Darba likumā noteikto kārtību, netika ievēroti darba līguma uzteikuma termiņi, nodarbinātie netika rakstveidā

informēti par darba līguma uzteikumu u.c. Salīdzinot ar 2009.gadu, nedaudz ir pieaudzis iesniegumu skaits par darba līgumiem. Tas liecina, ka darba devēji ekonomiski sarežģītajā situācijā sava uzņēmuma finansiālās problēmas mēdz risināt, vienmēr nenoslēdzot ar nodarbināto darba līgumu rakstveidā.

17.attēls: Darba inspekcijas 2010.gadā izskatītie iesniegumi darba tiesisko attiecību jomā

Jāatzīmē, ka 37% gadījumu iesniegumos minētā informācija neapstiprinājās, kas norāda, ka uzņēmumos starp darba devējiem un nodarbinātajiem nenotiek abpusējs un pilnvērtīgs sarunu process. Nereti bijušas situācijas, kad nodarbinātais vēršas ar iesniegumu Darba inspekcijā, pat neizrunājot problēmu ar savu darba devēju. Rezultātā tiek konstatēts, ka darba devējs nav izskaidrojis aprēķināto un izmaksājamo naudas summu apmēru, kā arī nepietiekoši informējis nodarbināto par notiekošajiem procesiem uzņēmumā, kas saistīti ar darbinieku atlaišanu.

Analizējot iesniegumu skaita sadalījumu pa nozarēm, jāatzīmē, ka visvairāk ar iesniegumiem Darba inspekcijā vērsušies tirdzniecības nozarē strādājošie, t.i., 877 gadījumos, būvniecības nozarē strādājošie – 663 gadījumos, un apstrādes rūpniecībā strādājošie – 567 gadījumos, kas, savukārt, liecina, ka minētajās nozarēs pastāv zems darba tiesiskās kultūras līmenis.

Iesniegumu izskatīšanas rezultātā darba devējiem tika izdoti 1 108 rīkojumi ar norādījumu novērst konstatētos pārkāpumus, bet 937 gadījumos par konstatētajiem pārkāpumiem darba devēji tika administratīvi sodīti, no tiem, 416 gadījumos, piemērojot brīdinājumu, un 521 gadījumā – naudas sodu. Jāuzsver, ka daļā izskatīto iesniegumu aprakstītās situācijas pēc būtības bija darba strīds, ko var atrisināt tikai vēršoties tiesā (piemēram, atlaišanas gadījumos).

2010.gadā Darba inspekcijā kopā saņemti 354 apstrīdēšanas iesniegumi, kas ir par 47,5% vairāk kā 2009.gadā. Apstrīdēto administratīvo aktu skaits, salīdzinājumā ar kopējo Darba inspekcijas 2010.gadā izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību skaitu, joprojām ir neliels – 3%. 2010.gadā apstrīdēto administratīvo aktu analīze atspoguļota 11.tabulā.

11.tabula: 2010.gadā Darba inspekcijas direktoram apstrīdētie administratīvie akti un faktiskā rīcība

	Skaitis kopā	Lēmumi par soda uzlikšanu	Rīkojumi	Akti par nelaimes gadījumu darbā	Faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)	Citi
Darba inspekcijas direktoram iesniegtās sūdzības	354	201	59	21	61	12*
<i>no tiem:</i>						
atstāti spēkā	197	129	17	5	35	11
pilnībā atcelti	24	11	9	1	2	1
atstāti bez izskatīšanas	9	2	4	1	2	-
grozīti, izdoti saturs ziņā citādi adm.akti	21	10	10	-	1	-
nodoti atkārtotai izskatīšanai	17	2	1	4	10	-
atcelti daļā	7	-	6	-	1	-
atsaukti	1	-	-	-	1	-
lietvedībā	78	47	12	10	9	-

* administratīvā pārkāpuma protokols – 1;

* uzaicinājums ierasties Darba inspekcijā – 3;

* informācijas atteikums - 2;

* izpildrīkojums – 2;

* ierēdņa novērtējums – 1;

* lēmums par administratīvā akta izdošanas termiņa pagarinājumu – 3.

Visvairāk 2010.gadā apstrīdēti lēmumi par administratīvā soda uzlikšanu – apstrīdēts 201 piemērotais sods, kas veido 56,8% no kopējā apstrīdēto administratīvo aktu skaita. Turklāt jāatzīmē, ka 141 administratīvais sods jeb 70% no apstrīdēto administratīvo sodu skaita bija piemēroti par personu neregistrētu nodarbināšanu (2009.gadā tika apstrīdēti 70 piemērotie administratīvie sodi par personu neregistrētu nodarbināšanu). Jāuzsver, ka Darba inspekcijas direktors par nepamatotiem ir uzskatījis un atcēlis tikai 6 administratīvos sodus par nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma, bet 5 gadījumos ir samazināts administratīvā naudas soda lielums. Salīdzinājumā ar 2009.gadu, kad Darba inspekcijas amatpersonas pārsvarā par nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma piemēroja minimālo naudas sodu (750 LVL), 2010.gadā vairākkārt ir piemēroti arī administratīvie naudas sodi, kas krietni pārsniedz minimālā naudas soda vērtību, proti, ir piemērots arī maksimālais naudas sods.

Jāatzīmē, ka pēc Administratīvās tiesas atziņām par to, ka Darba inspekcijai ir tiesības veikt uzņēmuma līgumu un citu privāttiesisku līgumu izvērtēšanu, lai izdarītu secinājumus par to, vai līgums pēc tā pazīmēm ir /nav atzīstams par darba līgumu, Darba inspekcijas amatpersonas ir piemērojušas vairākus administratīvos sodus arī par neregistrēto nodarbinātību, kas izpaužas kā uzņēmuma līguma slēgšana pie apstākļiem, kad starp līguma pusēm reāli pastāv darba tiesisko attiecību pazīmes. Neviens no minētajiem apstrīdētajiem lēmumiem nav atcelts.

Atskaites periodā būtiski ir pieaudzis apstrīdēto rīkojumu skaits, salīdzinot ar 2009.gadu, tas ir trīskāršojies. Tas saistīts ar to, ka Darba inspekcija 2009.gadā atsāka izdot rīkojumus, uzliekot darba devējam par pienākumu izmaksāt darbiniekam

neizmaksāto darba samaksu, kā arī ieviesa šādu rīkojumu piespiedu izpildes mehānismu. 2010.gadā minēto rīkojumu izdošanas prakse ir palielinājusies, par ko liecina arī tas, ka no 59 apstrīdētajiem rīkojumiem 35 ir bijuši saistībā ar pienākumu izmaksāt darba samaksu. Jāuzsver, ka attiecībā uz rīkojumu izdošanu saistībā ar neizmaksātās darba samaksas izmaksu arī Administratīvā tiesa ir atkāpusies no savas iepriekšējās prakses un atzinusi, ka Darba inspekcijai ir tiesības izdot šādus rīkojumus, pamatojoties uz Valsts darba inspekcijas likumā ietverto regulējumu.

Salīdzinot ar 2009.gadu, gandrīz trīs reizes palielinājies nelaimes gadījumu aktu apstrīdēšanas iesniegumu skaits. Tas saistīts ar to, ka 2008.gadā tika izdoti divi Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta lēmumi, kuros tika norādīts, ka akts par nelaimes gadījumu darbā nav uzskatāms par administratīvo aktu un nav jāizskata administratīvā procesa kārtībā. Šādu praksi Administratīvā tiesa arī ievēroja 2009.gadā, taču 2009.gada nogalē Augstākās tiesas senāts atkāpās no minētās prakses. Tādēļ 2009.gadā apstrīdēto aktu par nelaimes gadījumu darbā skaits bija salīdzinoši neliels, bet 2010.gadā nelaimes gadījumu aktu apstrīdēšanas iesniegumu skaits, kā jau tika prognozēts, atkal pieauga.

2010.gadā, salīdzinot ar 2009.gadu, par 21,8% samazinājies faktiskās rīcības (t.sk. atbilžu uz iesniegumiem) apstrīdēšanas gadījumu skaits.

Kopumā no 2010.gadā izskatītajām lietām 55,6% apstrīdētie administratīvie akti pilnībā atstāti spēkā, bet pilnībā atcelti tikai 6,8% no apstrīdētajiem administratīvajiem aktiem. Pilnībā atcelto administratīvo aktu īpatsvars 2010.gadā, salīdzinot ar 2009.gadu, samazinājies par 2,8%. Pārsvārā atcelšanas iemesls ir būtisks procesuālo normu pārkāpums. Pārējos gadījumos administratīvā akta saturs ir grozīts vai nodots atkārtotai izskatīšanai.

Jānorāda, ka 9 gadījumos apstrīdēšanas iesniegumi atstāti bez izskatīšanas, pieņemot par to attiecīgu lēmumu. Pamatā minētie lēmumi pamatoti ar apstrīdēšanas termiņa nokavējumu vai atbilstošas pārstāvības noformēšanas trūkumu.

Par 2010.gadā Darba inspekcijas direktora pieņemtajiem lēmumiem Administratīvajā rajona tiesā tika iesniegti 79 pieteikumi (skat. *12.tabulu*), kas ir par 64,6% vairāk kā 2009.gadā. Lielākā daļa no pieteikumiem - 73,4% - bija par lēmumiem par administratīvā soda uzlikšanu.

12.tabula: Informācija par 2010.gadā Administratīvajā tiesā iesniegtajiem pieteikumiem par Darba inspekcijas amatpersonu izdotajiem administratīvajiem aktiem un faktisko rīcību

	Skaits kopā	Lēmumi par soda uzlikšanu	Rīkojumi	Akti par nelaimes gadījumu darbā	Faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)	Citi
Administratīvajā tiesā iesniegtie pieteikumi	79	58	13	4	2	2

2010.gadā Administratīvajā tiesā (kopā visās instancēs) pieņemti 63 nolēmumi, kas ir par 46,5% vairāk kā 2009.gadā, no tiem 46 - Administratīvajā rajona tiesā, 17 – Administratīvajā apgabaltiesā (skat. *13.tabulu*).

13.tabula: 2010.gadā spēkā stājušies tiesas spriedumi lietās, kurās kā atbildētājs ir Darba inspekcija
(t.sk. lietās, kas ierosinātas pirms atskaites perioda)

	Skaitis kopā	Lēmumi par soda uzlikšanu	Rīkojumi	Akti par nelaiemes gadījumu darbā	Faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)
Spēkā stājies tiesas spriedums	63	36	3	12	12
<i>t.sk.:</i>					
Administratīvā rajona tiesa	46	27	2	8	9
Administratīvā apgabaltiesa	17	9	1	4	3
Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments	-	-	-	-	-
<i>no tiem:</i>					
atstāti spēkā	42	24	3	8	7
pilnībā atcelti	5	5	-	-	-
atcelti daļā	2	2	-	-	-
grozīti	5	5	-	-	-
uzlikts par pienākumu veikt atkārtotu lietas izskatīšanu, izdot administratīvo aktu	4	-	-	2	2
atstāts bez izskatīšanas	-	-	-	-	-
tiesvedība izbeigta	2	-	-	-	2
nodots rajona tiesai atkārtotai izskatīšanai	3	-	-	2	1

Ar 42 nolēmumiem Administratīvā tiesa Darba inspekcijas izdotos administratīvos aktus ir atstājusi spēkā, 2 gadījumos tiesvedība izbeigta, kas nozīmē to, ka Darba inspekcijas izdots administratīvais akts paliek spēkā. Tikai 5 gadījumos Darba inspekcijas izdotie administratīvie akti pilnībā atcelti, bet 2 gadījumos atcelti daļā. 4 gadījumos Administratīvā tiesa Darba inspekcijai uzlikusi pienākumu veikt jaunu lietas izskatīšanu un izdot jaunu administratīvo aktu.

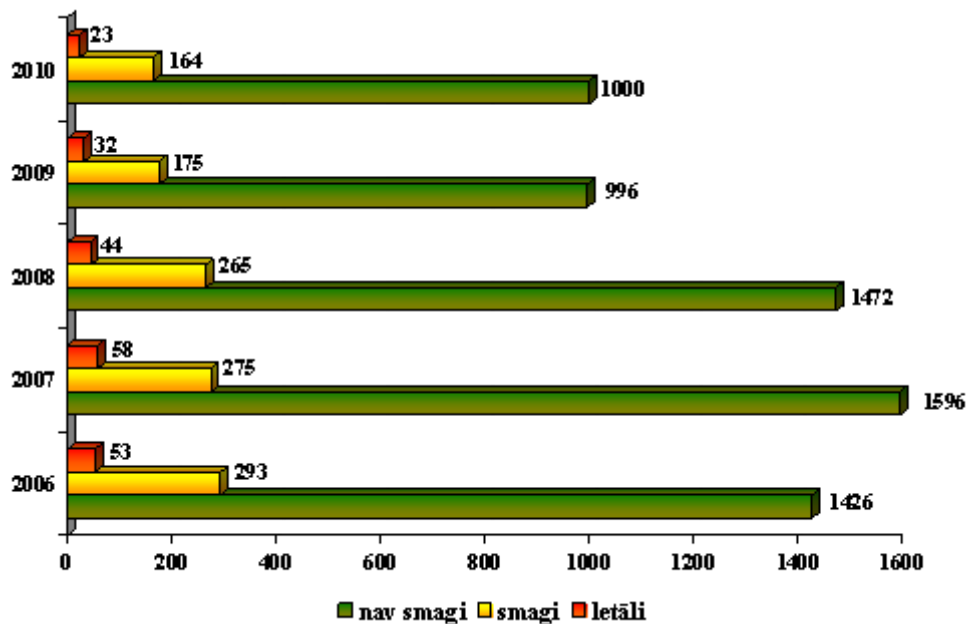
Viena no svarīgākajām atziņām 2010.gada Administratīvās tiesas lēmumos ir tāda, ka Darba inspekcijai ir tiesības izdot darba devējiem rīkojumus, uzliekot pienākumu izmaksāt darbiniekam neizmaksāto darba samaksu. Vienā no nolēmumiem Administratīvā Apgabaltiesa norāda: „ir nepamatots pieteicēja apgalvojums, ka Valsts darba inspekcijas kompetencē neietilpst izlemt jautājumus, kas saistīti ar nepamatoti neizmaksātās darba samaksas izmaksāšanu, jo likums noteic Valsts darba inspekcijas amatpersonu tiesības dot rīkojumus darba devējiem darba tiesisko attiecību jomā, lai tiktu nodrošināta normatīvo aktu prasību ievērošana”.

2.5.3. 2010.gadā notikušo nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšana un reģistrācija⁹

2010.gadā kopējais darbā notikušo nelaiemes gadījumu skaits, salīdzinot ar 2009.gadu, ir samazinājies par 1,3%. Īpaši jāuzsver, ka būtiski ir samazinājies letālo

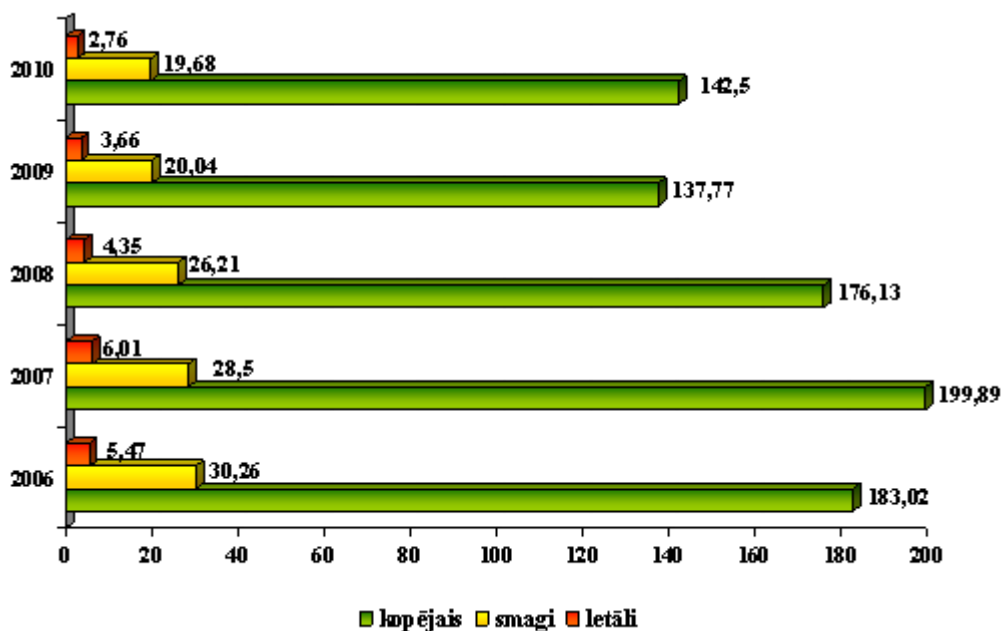
⁹ Statistiskā informācija par darbā notikušajiem nelaiemes gadījumiem 2010.gadā apkopota 1.pielikumā.

darbā notikušo nelaimes gadījumu skaits - par 28%. Savukārt, piecu gadu periodā kopējais darbā notikušo nelaimes gadījumu skaits ir samazinājies par 33% (skat. 18.attēlu).

18.attēls: Darbā notikušo nelaimes gadījumu skaita dinamika (2006. – 2010.)

Analizējot notikušos letālos nelaimes gadījumus darba vietās, kas nav bijuši tieši saistīti ar darba vides riska faktoru iedarbību, jāsecina, ka darba vietās dabīgā nāvē mirst arvien jaunāki cilvēki, kuri ir darbspējīgā vecuma pašā briedumā. 2009.gadā vislielākais dabīgā nāvē bojā gājušo skaits darba vietās bija vecuma grupā no 55 - 64 gadiem (11 cilvēki), savukārt, 2010. gadā - vecuma grupā no 45 - 54 gadiem (11 cilvēki). Tas varētu liecināt par iespējamu psihoemocionālu risku klātbūtni bojā gājušo darba vietās – ilgstošu spriedzi, neatrisinātiem konfliktiem, regulārām virsstundām, nedrošību par nākotni vai citiem veselību pasliktinošiem faktoriem.

19.attēls: Nelaimes gadījumos kopējais, bojā gājušo un smagi cietušo skaits uz 100 000 nodarbinātajiem (2006. – 2010.)

Darbā notikušo nelaimes gadījumu statistisko datu analīze sadalījumā pa uzņēmumu ekonomiskās darbības veidiem liecina, ka 2010.gadā lielākais nelaimes gadījumu skaits ir bijis apstrādes rūpniecībā (289), kurā, salīdzinot ar 2009.gadu, nelaimes gadījumu skaits pieaudzis par 4,7%, transporta nozarē (202), kurā, salīdzinot ar 2009.gadu, nelaimes gadījumu skaits samazinājies par 11,4%. Savukārt, valsts pārvaldē (112) 2010.gadā nelaimes gadījumu skaits pieaudzis par 55,5%, salīdzinot ar 2009.gadu. Tas izskaidrojams ar to, ka nelaimes gadījumos vairāk cietuši pašvaldību izveidotajās prakses vietās nodarbinātie, t.s., „simtslatnieki”.

2010.gadā visvairāk letālie nelaimes gadījumi darbā – 9 - notikuši lauksaimniecības, medniecības un mežsaimniecības nozares uzņēmumos, no tiem 6 nelaimes gadījumi notika, veicot mežizstrādes darbus. Apstrādes rūpniecībā notika 4 letāli nelaimes gadījumi darbā un arī būvniecībā 4 letāli nelaimes gadījumi darbā, transporta un uzglabāšanas nozarē ar 2.

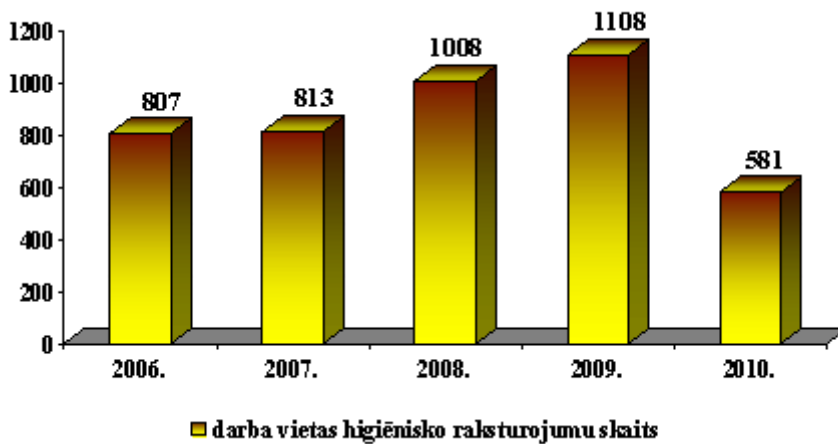
2010.gadā 68,7% nelaimes gadījumu kā negadījuma galvenais cēlonis noteikts darba drošības prasību neievērošana no darbinieku puses (darba drošības instrukciju neievērošana, nepietiekoša uzmanība veicot darbu, nepareizu darba paņēmieni izvēle), 10,5% - trūkumi darba organizācijā (nepietiekoša kontrole par darba drošības instrukciju prasību ievērošanu un darbu izpildi, neapmierinoša darbinieku apmācība darba drošības un veselības jautājumos, kā arī neapmierinoša darba vietas izveidošana un aprīkošana), 7,3% - nelaimes gadījumu cēlonis bija vardarbība (uzbrukumi) darba vietā vai pildot darba pienākumus 6,7% - cēlonis bija neapmierinoši apstākļi darba vietā (drošības aprīkojuma un IAL trūkums, nekārtība darba vietā, bojātas iekārtas un instrumenti),.

Iepriekšējo gadu tendenču un statistikas par darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem analīze ir būtisks pamats nākošā gada aktivitāšu plānošanā. Piemēram, ņemot vērā to, ka 2010.gadā letālie nelaimes gadījumi visvairāk notika lauksaimniecības nozarē, Darba inspekcija 2011.gada rudenī ir paredzējusi rīkot inspicēšanas kampaņu minētajā nozarē, kā arī martā, pirms lauksaimniecības darbu uzsākšanās, informēt par būtiskākajiem riskiem nozarē nodarbinātos.

2.5.4. 2010.gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze¹⁰

Darba inspekcija piedalās arodslimību gadījumu izmeklēšanā, sagatavojot darba vietas higiēniskos raksturojumus. 2010.gadā, pamatojoties uz Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda slimību un staru patoloģijas nodaļas Ārstu komisijas arodslimībās un arodslimību ārstu pieprasījumiem, Darba inspekcijas amatpersonas sagatavoja 581 darba vietas higiēnisko raksturojumu (DVHR) (skat. 20.attēlu).

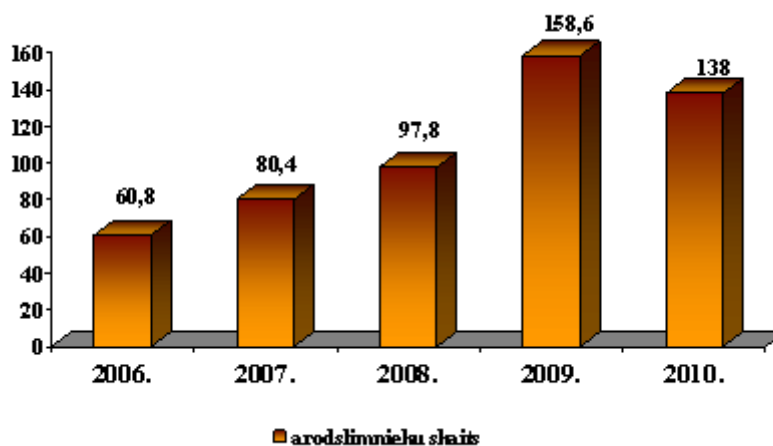
¹⁰ Statistiskā informācija par pirmreizēji atzītajiem arodslimniekiem 2010.gadā apkopota 2.pielikumā.

20.attēls: Sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu skaita dinamika (2006. – 2010.)

Analizējot sagatavoto DVHR skaita dinamiku periodā no 2006.gada līdz 2010.gadam, jāsecina, ka vislielākais samazinājums ir 2010.gadā, salīdzinot ar 2009.gadu, - 47,6%. Tas izskaidrojams ar 2010.gadā veiktajiem grozījumiem MK 16.02.1999. noteikumos Nr. 50 „Obligātās sociālās apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām apdrošināšanas atlīdzības piešķiršanas un aprēķināšanas kārtība”. Savukārt, sākot ar 2006.gadu, sagatavoto DVHR skaitam ir bijusi tendence pieaugt - 2007.gadā - par 0,7%, 2008. gadā - par 24% un 2009.gadā - par 10%. Tas skaidrojams ar finansiālo situāciju valstī un nodarbināto vēlmi saņemt papildus sociālās garantijas no valsts.

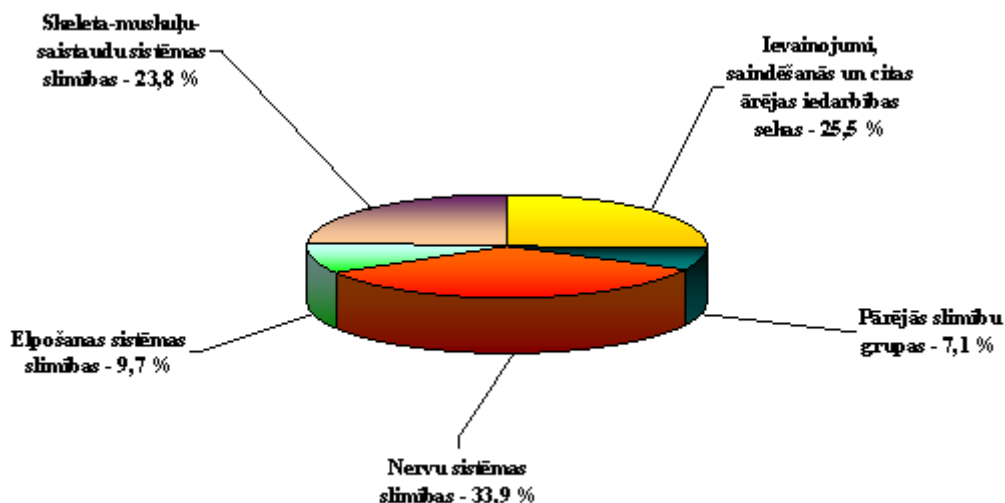
2010.gadā likumsakarīgi ir samazinājies arī pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits - par 17%, salīdzinot ar 2009.gadu (skat. 21.attēlu).

21.attēls: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita dinamika (2006.- 2010.) uz 100 000 strādājošiem

Galvenās uzņēmējdarbības jomas, kurās 2010.gadā apstiprināts lielākais arodslimnieku skaits, tāpat kā iepriekšējā gadā, ir palikušas nemainīgas: apstrādes rūpniecība – 31,9% (367 arodslimnieki); veselība un sociālā aprūpe – 15,8% (182 arodslimnieki); transports un uzglabāšana – 15,7% (181 arodslimnieks).

Pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem, galvenokārt, konstatētas nervu sistēmas slimības – 33,9%, ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas – 25,5% skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības – 23,8%, (skat. 22.attēlu).

22.attēls: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits 2010. gadā sadalījumā pa slimību grupām pēc 10.Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikatora

Aroda medicīnā¹¹ tiek novērotas jaunas tendences – samazinās diagnosticēto klasisko arodslimību skaits (piemēram, elpošanas orgānu arodslimības) un parādās jaunas arodslimības, kas līdz šim nebija identificētas (piemēram, jauni alergēni, jaunas ķīmisko vielu izraisītas patoloģijas), kā arī pieaug saslimstība ar balsta-kustību aparāta slimībām. Nozīmīgs un arvien aktuālāks saslimšanu cēlonis ir, t.s., izdegšanas sindroms. Latvijai raksturīga situācija, kas būtiski ietekmē aroda veselību, ir daudz mazu uzņēmumu, kuros netiek veikti darba aizsardzības pasākumi un risku identificēšana. Atsevišķās darba vietās saglabāties vecs aprīkojums, kas nenodrošina pietiekamu nodarbināto aizsardzības līmeni. Daudzi darba devēji taupa līdzekļus uz nodarbināto veselības rēķina (nenosūta uz regulārajām OVP, nenodrošina ar atbilstošiem IAL). Bieži nodarbinātie tiek pieņemti darbā bez pirmreizējās OVP, tādējādi nenovērtējot viņa veselību un iespējamās darbu ierobežojošos stāvokļus. Arī paši nodarbinātie ne vienmēr rūpējas par savu veselību (t.sk. kaitīgi ieradumi), savlaicīgi nevērsas pie ārsta, slēpj sūdzības OVP laikā, nelieto darba devēja izsniegtos IAL, strādā “līdz pēdējam” un tikai pēc atbrīvošanas no darba dodas pie ārsta. Iepriekš minētais liecina par zemu nodarbināto informētības līmeni darba aizsardzības jomā un savām tiesībām.

2.5.5. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana

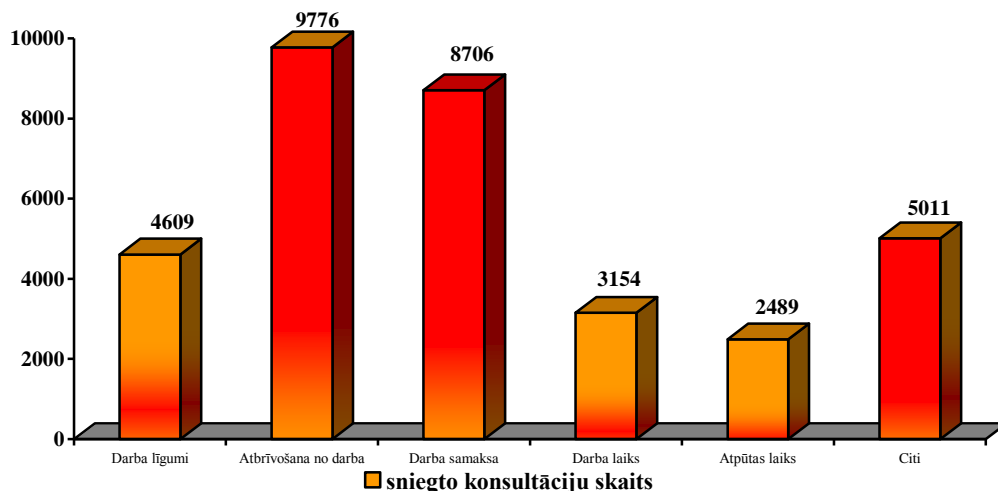
Būtisku darbu Darba inspekcijas amatpersonas veic, konsultējot visus interesentus gan Darba inspekcijas birojās apmeklētāju pieņemšanas laikā, gan pa Darba inspekcijas bezmaksas konsultatīvo tālruni. Atskaites periodā turpinājās Darba inspekcijas konsultēšanas darba pieauguma vilnis, kas sākās jau 2008.gada otrajā pusgadā un ir saistīts ar ekonomisko procesu aktivitātes būtisko samazinājumu, kā rezultātā darba devēji nevarēja izmaksāt darba līgumā noteikto darba algu vai bija spiesti pārtraukt darba tiesiskās attiecības ar nodarbinātajiem, nereti neievērojot Darba likumā noteikto kārtību, kādā notiek atbrīvošana no darba u.c. Nokļūstot minētajās problēmsituācijās nodarbinātie vērsās Darba inspekcijā pēc informatīva atbalsta, lai

¹¹ Situācijas analizē par arodveselības tendencēm 2010.gadā izmantoti P.Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstes Jeļenas Restes prezentācijas materiāli.

uzzinātu par savām tiesībām konkrētā situācijā, un, nepieciešamības gadījumā, saņemtu arī tiesisku palīdzību. 2010.gadā sniegto konsultāciju skaits, salīdzinot ar 2009.gadu, ir pieaudzis par 13,6%.

Konsultācijas tika sniegtas pa Darba inspekcijas bezmaksas konsultatīvo tālrūni, kopā atbildot uz 37 624 jautājumiem, no tiem visvairāk par darba tiesiskajām attiecībām – 33 745 (skat. 23.attēlu), bet darba aizsardzībā – 3 461 un par citiem jautājumiem – 418.

Tā kā iepriekšējos gados viena no galvenajām problēmām saistībā ar Darba inspekcijas bezmaksas konsultatīvo tālrūni bija klientu sūdzības par to, ka lielā zvanītāju skaita dēļ nav iespējams minēto tālrūni sazvanīt, no 2010.gada maija tika ieviesta otra tālrūņa līnija. Arī tas bija viens no iemesliem sniegto konsultāciju skaita pieaugumam vispār un īpaši pa tālrūni sniegto konsultāciju skaita pieaugumam. 2010.gadā, salīdzinot ar 2009.gadu, pa tālrūni sniegto konsultāciju skaits palielinājies par 48,3%.

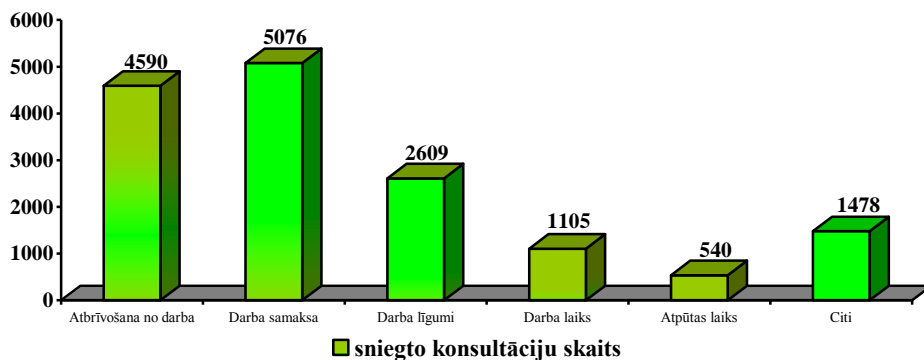

23.attēls: Sniegto konsultāciju skaits pa konsultatīvo tālrūni 2010.gadā par darba tiesisko attiecību jautājumiem

Salīdzinot ar 2009.gadu, konsultāciju skaits par darba līgumiem pieaudzis par 83%, par darba samaksu – par 70,8%, bet konsultācijas par atbrīvošanu no darba – par 11,7%.

Savukārt, konsultāciju skaits pa konsultatīvo tālrūni darba aizsardzības jomā, salīdzinot ar 2009.gadu, ir trīskāršojies. Konsultācijas darba aizsardzībā visvairāk sniegtas par jautājumiem, kuru risinājumi vistiešākajā veidā skar nodarbināto darba drošību un veselības aizsardzību darba vietās – par OVP un arodveselības jautājumiem (668), par darbā notikušu nelaiemes gadījumu izmeklēšanu (663), par darba vides risku novērtēšanu (585), par darba aizsardzības sistēmas organizēšanu uzņēmumā (487) un par nodarbināto apmācību un instruktāžu (402) u.c.

2010.gadā Darba inspekcijas birojos apmeklētāju pieņemšanas laikā pavisam sniegtas atbildes uz 18 313 jautājumiem, no tiem visvairāk par darba tiesiskajām attiecībām – 15 398 (skat. 24.attēlu), bet darba aizsardzībā – 2 877 un par citiem jautājumiem – 38.

24.attēls: Sniegto konsultāciju skaits apmeklētāju pieņemšanas laikā 2010.gadā par darba tiesisko attiecību jautājumiem

Birojos sniegto konsultāciju skaits, salīdzinot ar 2009.gadu, ir samazinājies par 25,3%. Tas, galvenokārt, saistīts ar otras konsultatīvā tālruņa līnijas ieviešanu. Līdz ar to krietni vairāk klientu operatīvi varēja noskaidrot sev interesējošo jautājumu, piezvanot pa tālruni, un viņiem nevajadzēja doties uz kādu no Darba inspekcijas birojiem.

No 2010.gada maija tiek uzskaitītas arī tās konsultācijas, ko Darba inspekcijas amatpersonas sniedz elektroniski, atbildot e-pastā. Atskaites periodā elektroniski sniegtas atbildes uz 744 jautājumiem, no tiem 665 – darba tiesisko attiecību jomā.

Darba inspekcijas sniegto konsultāciju tematiskais sadalījums liek secināt, ka 2010.gadā, tāpat kā 2009.gadā, visvairāk interesējošie jautājumi bija par atbrīvošanu no darba un darba samaksu. Tas liecina, ka ekonomiskās situācijas pasliktināšanās sekas ir skārušas ļoti daudz nodarbinātos un liela daļa no tiem vērsās Darba inspekcijā pēc padoma, lai detalizēti uzzinātu par savām tiesībām un iespējām radušos situāciju atrisināt pēc iespējas operatīvāk un sev labvēlīgāk.

Saskaņā ar Valsts darba inspekcijas likumu viens no Darba inspekcijas uzdevumiem ir veicināt sociālo dialogu un veikt pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un nodarbinātajiem un, ja nepieciešams, pieaicināt darbinieku pārstāvjus.

Jāatzīmē, ka trīspusējais sociālais dialogs, kad domstarpību līdzsvarošanā piedalās darba devēja, darbinieku un valsts institūcijas pārstāvji, īpašu nozīmi ieguva tieši pēdējos divos gados, t.i., laikā, kad uzņēmumos aktualizējās strukturālo reformu procesi, kas nereti ietvēra arī nodarbināto skaita samazināšanu. Lai veicinātu sociālā dialoga nozīmi, Darba inspekcija veica pasākumus, kas paplašināja darba devēju un nodarbināto zināšanas par darba strīdu mierīgu noregulēšanu, veicināja iesaistīto pušu pārrunu procedūru. Sociālajā dialogā tika iesaistītas arī arodbiedrības, kuras pārstāvēja nodarbināto intereses.

Atskaites periodā Darba inspekcija organizēja 19 sociālos dialogus, 4 no tiem kā trešā puse piedalījās arī konkrētā uzņēmuma arodbiedrības pārstāvji. Sociālā dialoga rezultātā pieņemtos lēmumi tiek pildīti 18 gadījumos, 1 gadījumā tas tiek pildīts daļēji. Darba inspekcija, saskaroties ar sarežģītām un grūti risināmām konfliktsituācijām uzņēmumos, aicināja puses risināt to sociālā dialoga ietvaros. Sociālais dialogs tika orientēts uz nodarbinātībai aktuālu sociālo un ekonomisko jautājumu izskatīšanu, kas izriet no radušās konfliktsituācijas. Uzņēmuma līmenī visbiežāk tika risināti jautājumi, kas saistīti ar darbinieku atalgojumu, nodrošināšanu ar darbu, darba laiku, atvaļinājumiem, atbrīvošanu no darba, finanšu resursu izmantošanu, pasākumiem, kas veicina vienādas nodarbinātības iespējas, kā arī darba devēju un nodarbināto savstarpējās tiesības, pienākumus u.c.

2.5.6. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība

Saskaņā ar Ķīmisko vielu un produktu likumu un MK 19.07.2005. noteikumiem Nr.532 „Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšana kārtību un riska samazināšanas pasākumiem”, Darba inspekcija piedalās uzņēmumu apsekošanā un šo uzņēmumu sastādīto dokumentu (drošības pārskatu, rūpniecisko avāriju novēršanas programmu) izvērtēšanā. Darba inspekcija uzņēmumus pārbauda Valsts darba inspekcijas likumā noteiktās kompetences ietvaros. Pārbaudes tika veiktas saskaņā ar Vides valsts dienesta Uzraudzības departamenta apstiprināto 2010.gada Inspekcijas programmu (skat. *14.tabulu*).

14.tabula: Paaugstinātas bīstamības objektu pārbaudes 2010.gadā
(sadalījums pa reģioniem)

Reģionālā Valsts darba inspekcija	Naftas produkti	Gāze	Minerāl-mēslojums	Amonjaks	Ķīmiskās vielas	kopā
Rīga	9	2	1		5	17 (39,5%)
Zemgale	1		1		2	4 (9,3%)
Kurzeme	7	2		2	1	12 (27,9%)
Vidzeme	1	2				3 (7%)
Latgale	5	2				7 (16,3%)
kopā	23 (53,4%)	8 (18,6%)	2 (4,7%)	2 (4,7%)	8 (18,6)	43

Par konstatētajiem pārkāpumiem uzņēmumiem ir izsniegti 34 rīkojumi un kopējais konstatēto pārkāpumu skaits ir 241 (vidēji vienā rīkojumā – 7,1 pārkāpums). Darba inspekcijas amatpersonas savas kompetences ietvaros uzņēmumos pārbaudīja darba tiesību un darba aizsardzības normatīvo aktu ievērošanu.

2.5.7. Streiku norises uzraudzība

Atbilstoši Streiku likumam, Streika komitejai ne vēlāk kā septiņas dienas pirms streika uzsākšanas Darba inspekcijā ir jāiesniedz streika pieteikums. 2010.gadā Darba inspekcijā neviens streiks netika pieteikts.

2.6. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai

2.6.1. Iekšējais audits

Atskaites periodā auditors savu darbību veica saskaņā ar Darba inspekcijas Iekšējā audita Stratēģisko plānu 2008. - 2010.gadam un Darba inspekcijas 2010.gada darba plānu, kā arī ņemot vērā Darba inspekcijas reorganizācijas procesa eventuālo risku izvērtējuma nepieciešamību. Līdz ar to 2010.gadā auditors realizēja četrus galvenos uzdevumus:

- izvērtēja iekšējās kontroles sistēmu, īstenojot konkrētus auditus;
- izvērtēja risku vadības sistēmu, veicot atsevišķas mērķpārbaudes;
- palīdzēja uzlabot vadības principus, t.i., iestādes darbībā izmantotās procedūras un kārtības, lai atbilstoši uzraudzītu vadības kompetencē esošos risku vadības un kontroles procesus;
- sniedza konsultatīvos pakalpojumus dažāda līmeņa vadītājiem.

Par iekšējās kontroles sistēmas izveidošanu un uzturēšanu atbildīga ir Darba inspekcijas vadība un tas ir nepārtraukts pilnveidošanas process, kuram nepieciešamas plašas zināšanas, pieredze un prasmes, savukārt, konsultatīvie pakalpojumi ir iekļauti

iekšējā audita standartos un tiek īstenoti katru gadu, vienlaicīgi, tos metodiski pilnveidojot.

Atbilstoši plānotajam, atskaites gadā tika īstenoti šādi sistēmauditi:

1. konsultāciju kvalitātes kontrole darba devējiem un nodarbinātajiem;
2. neregistrētās nodarbinātības pasākumu organizācija un to kontrole;
3. darbā notikušo nelaiemes gadījumu izmeklēšanas un reģistrācijas kontrole.

2010.gadā, atbilstoši reglamentētai procedūrai, tika veikts pēcaudits. Sistematizējot un analizējot tajā iegūto dokumentāciju un elektronisko informāciju, konstatēts, ka no pārbaudītajiem 105 ieteikumiem, no kuriem 2010.gadā iekšējās kontroles uzlabošanai iesniegti 73 ieteikumi, reāli ieviesti 80 jeb 76%, no tiem 45 bija augstas prioritātes ieteikumi, t.i., 85% no kopējā augstas prioritātes ieteikumu skaita. Sakarā ar Darba inspekcijas budžeta taupības režīmu atcelti pieci ieteikumi. LM Iekšējā audita nodaļas pārziņā nodoti 20 audita ieteikumi, kuru īstenošanu to nozīmības dēļ nepieciešams uzraudzīt arī 2011.gadā.

Paralēli auditiem tika sniegtas astoņas rakstiskas konsultācijas, kas skar Darba inspekcijas pamatdarbību procedūru pilnveidošanu, piemēram, uzņēmumu datu ievadīšanas IS instrukcijas aktualizāciju, reģionālo Valsts darba inspekciju (RVDI) amatpersonu darbībā pielietoto veidlapu atbilstības nodrošināšanu normatīvo aktu prasībām, Darba inspekcijas dažādu līmeņu amatpersonu ikgadējās novērtēšanas kritēriju izstrādi, kārtību, kādā notiek administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšana, u.c. jautājumus.

Paralēli audita un pēcaudita procedūru realizēšanai, iekšējais audits veica trīs atsevišķas Darba inspekcijas vadības iniciētas pārbaudes. Minētās pārbaudes Darba inspekcijas vadībai deva iespēju elastīgi reaģēt uz tajās sniegto neatkarīgo izvērtējumu attiecībā uz atsevišķu amatpersonu atbilstību ieņemamajam amatam, nepieciešamību reorganizēt atsevišķas struktūrvienības, ierēdņu ikgadējās novērtēšanas objektivitāti un Darba inspekcijas veidlapu periodisku pilnveidošanu.

Auditu un pēcaudita ietvaros, pamatojoties uz līdzšinējo praksi, iekšzemes komandējumu grafiks tika veidots tā, lai gada laikā tiktu aptvertas visas RVDI struktūrvienības un tajās strādājošo inspektoru darbību paralēlās kontroles, t.sk., interešu konflikta risku iespējamības pārbaudes.

2010.gadā auditors savus secinājumus par Darba inspekcijā iedibināto iekšējo kontroli prezentējis ne tikai Darba inspekcijas struktūrvienību darba sanāksmēs, bet arī semināros par neregistrētās nodarbinātības mazināšanas aktualitātēm un nelaiemes gadījumu izmeklēšanas un to reģistrācijas pilnveidošanas iespējām.

Nozīmīgs darbs un laika resursi 2010.gadā tika ieguldīti, piedaloties priekšlikumu izstrādē iekšējā audita darbību reglamentējošo normatīvo aktu grozījumiem un MK noteikumu aktualizācijas procesā, kas noritēja Finanšu ministrijas vadībā. Tāpat Darba inspekcijas auditors iespēju robežās piedalījās Finanšu ministrijas iniciētajās diskusijās. Interesanta pieredze tika gūta pieredzes apmaiņas pasākumos ar Satiksmes ministrijas, Veselības ministrijas, Vides ministrijas un Zemkopības ministrijas auditoriem un kvalitātes vadītājiem, kuros tika diskutēts par auditoru darba pievienoto vērtību, t. sk., par audita pierādījumu iegūšanas un dokumentēšanas atšķirīgo praksi valsts institūcijās.

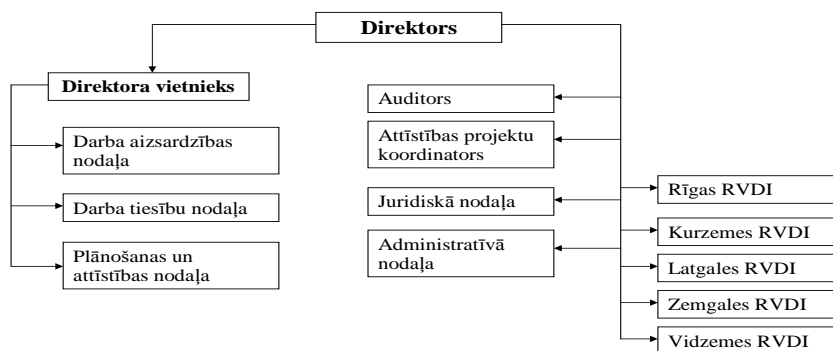
2.6.2. Strukturālās reformas

Darba inspekcijas struktūru veido Darba inspekcijas pārvalde un piecas RVDI. 2010.gadā, lai samazinātu administratīvās izmaksas, taupīgi un optimāli izlietotu piešķirto valsts budžeta finansējumu tika veiktas vairākas strukturālas izmaiņas:

- likvidēta viena direktora vietnieka amata vieta;

- likvidēta Finanšu vadības un budžeta nodaļa (nodaļas funkciju izpildi pārņēma atbilstošais LM departaments);
- izveidota viena Attīstības projektu koordinatora amata vieta;
- izveidota Administratīvā nodaļa, apvienojot Lietvedības, Saimniecības un Informatīvo sistēmu nodaļu;
- Plānošanas un statistikas nodaļai pievienota Attīstības un komunikācijas nodaļa, izveidojot Plānošanas un attīstības nodaļu.

Darba inspekcijas struktūra 2010.gadā pēc reorganizācijas redzama 25.attēlā.

25.attēls: Darba inspekcijas struktūra

RVDI uzraudzības teritorijas redzamas 26.attēlā.

26. attēls: RVDI uzraudzības teritorijas

3. Personāls

2010.gadā Darba inspekcijā bija 163 amata vietas (112 – inspektoru amata vietas), kas ir par 23% mazāk, salīdzinot ar 2009.gada 1.janvāri.

2010.gadā vidējais amata vietu skaits Darba inspekcijā bija 161,41, bet faktiskais vidējais nodarbināto skaits – 151,9. 2010.gadā Darba inspekcijas personāla mainība bija 23%.

15.tabula: 2010.gadā Darba inspekcijā strādājošo darbinieku un ierēdņu skaita sadalījums pēc dzimuma un vecuma

Vecuma grupa	Sievietes	Vīrieši
līdz 20 gadiem	0	0
20 – 29 gadi	17	10
30 – 39 gadi	27	9
40 – 49 gadi	28	10
50 – 59 gadi	22	11
60 – 69 gadi	6	6
70 gadi un vairāk	0	0

16.tabula: 2010.gadā Darba inspekcijā strādājošo ierēdņu un darbinieku skaita sadalījums pēc izglītības

Izglītības līmenis	Strādājošie
augstākā	138
vidējā	8

4. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

2010.gadā, turpinot īstenot Darba inspekcijas komunikācijas stratēģiju 2009. - 2013.gadam, tika realizētas vairākas sabiedrības informēšanas aktivitātes, īpašu uzmanību pievēršot darbības prioritāšu popularizēšanai un galveno mērķauditoriju izglītošanai.

Viena no Darba inspekcijas mērķauditorijām ir topošie darbinieki, tādēļ būtiski ir izglītot skolēnus par darba tiesiskajām attiecībām un darba aizsardzību. 2010.gadā Darba inspekcija organizēja un koordinēja vairāku informēšanas pasākumu norisi, kas bija vērsti tieši uz jauniešu auditoriju. Līdzīgi kā iepriekš, gada sākumā tika organizēta Informatīvā diena Alberta koledžas studentiem. Jaunieši tika iepazīstināti ar Darba inspekcijas galvenajām darbības jomām un aktualitātēm, darba tiesisko attiecību pamatiem, kā arī tika demonstrētas ESF projekta „Darba tiesisko attiecību un darba drošības sistēmas uzraudzības pilnveidošana” ietvaros sagatavotās izglītojošās multfilmas un īsfilmas. Tāpat jauniešiem bija iespēja noskatīties Aģentūras veidoto darba drošības animācijas filmiņu „Napo”.

Tradicionāli gada sākumā Darba inspekcijas amatpersonas iesaistījās organizācijas „Junior Achievement” organizētajā „Ēnu dienā”, kuras ietvaros iestādē viesojās sešu dažādu mācību iestāžu audzēkņi. Jaunieši šajā dienā ieguva plašāku informāciju par

Darba inspekcijas darbību kopumā un par savu „ēnu devēju” kompetencē esošajiem jautājumiem.

Lai informētu skolēnus par Darba inspekcijas kompetences jomām un runātu par ieguvumiem un zaudējumiem, ko Darba inspekcijas darbības nozarē nesusi Latvijas dalība Eiropas Savienībā, Darba inspekcijas amatpersonas jau otro gadu pēc kārtas maijā iesaistījās Valsts kancelejas organizētajā Eiropas dienas akcijā „Uz savu skolu 2010”. Šajā dienā Darba inspekcijas amatpersonas uzrunāja vairāk kā 570 pamatskolas un vidusskolas skolēnus dažādās Latvijas vietās. Akcijas ietvaros skolās tika demonstrēta izglītojošā īsfilma “Pusaudžu darbs”.

2010.gada nogalē Darba inspekcija kļuva par informatīvo atbalstītāju AS “Severstaļlat” iniciētajam projektam “Droša skola – drošs darbs”. Tā mērķis ir vienotas informācijas sistēmas ieviešana Latvijas profesionālās izglītības iestādēs un uzņēmumos, kā arī jauniešu informēšana un izglītošana par darba drošību mācību procesā un darba izpildes laikā.

Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanas ietvaros īpaša uzmanība tika pievērsta sadarbībai ar masu informācijas līdzekļiem, jo tādā veidā pēc iespējas plašāka auditorija tiek informēta un izglītota par neregistrētās nodarbinātības negatīvajām sekām. Masu informācijas līdzekļos 2010.gadā publicēti 179 Darba inspekcijas iniciēti raksti un komentāri par neregistrēto nodarbinātību un tās negatīvajām sekām, kā arī Darba inspekcija organizējusi vairākus reidus ar mediju pārstāvjiem uz riska uzņēmumiem.

Masu informācijas līdzekļiem kā būtiskam informācijas kanālam Darba inspekcija turpināja pievērst lielu uzmanību arī darba aizsardzības jautājumu kontekstā, kā arī regulāri informēja par savu darbību kopumā, organizējot žurnālistu intervijas ar Darba inspekcijas amatpersonām un sniedzot atbildes uz plašsaziņas līdzekļu jautājumiem.

Sabiedrības informēšanas nolūkos Darba inspekcija 2010.gadā masu informācijas līdzekļiem izsūtīja 29 ziņu relīzes un organizēja 3 preses konferences. Pēc Darba inspekcija apkopotajiem datiem 2010. gadā dažāda veida plašsaziņas līdzekļos 1 065 reizes bija publicēta vai pārraidīta informācija par Darba inspekciju un tās īstenotajām aktivitātēm.

Darba inspekcija nodrošināja arī Eiropas informatīvās kampaņas drošībai un veselībai darbā norisi Latvijā (skat. 1.4.4.nodaļu).

Lai informētu galvenās mērķauditorijas, rudenī Darba inspekcija piedalījās izstādēs „Darbs un karjeras iespējas 2010” un “Drošam Darbam 2010”, kuru laikā izplatīja apmeklētājiem informatīvos materiālus par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumiem, kā arī sniedza konsultācijas par savā kompetencē esošajiem jautājumiem.

Tāpat Darba inspekcija aktīvi iesaistījās un atbalstīja sadarbības partneru – LBAS un LDDK – sabiedrības informēšanas aktivitātes, piemēram, piedalījās arodskolu audzēkņu “Profs 2010” žūrijā, informēšanas kampaņā par darba tiesisko attiecību nozīmīgumu “Zini darba tiesības! Esi drošs!” u.c.

Viens no būtiskākajiem sabiedrības informēšanas veidiem ir institūcijas mājas lapa internetā. Darba inspekcija uztur divas mājas lapas: viena no tām ir Darba inspekcijas mājas lapa www.vdi.gov.lv un otra – Aģentūras Kontaktpunkta mājas lapa www.osha.lv, kurā pieejama plašākā informācija par darba aizsardzību Latvijā, kā arī blogu www.stradavesels.lv, kur pieejama informācija par darba aizsardzības jautājumiem.

Darba inspekcijas interneta mājas lapas www.vdi.gov.lv un www.osha.lv 2010.gadā tika regulāri aktualizētas un papildinātas ar jaunāko informāciju. 2010.gada nogalē tika pabeigta jaunās Darba inspekcijas mājaslapas www.vdi.gov.lv izstrāde. Lai sniegtu pēc iespējas plašāku informāciju un padarītu interneta vietni lietotājam draudzīgāku, tajā tika izstrādātas jaunas sadaļas (piemēram, „Biežāk uzdotie jautājumi”), kā arī pilnveidotas jau esošās. Jaunajā mājaslapā iespējams tiešsaistē

paziņot par neregistrētās nodarbinātības gadījumiem, kā arī pieejama plašāka informācija par Darba inspekcijas darbību un sniegtajiem pakalpojumiem. Bez tam turpmāk būs pieejama arī statistikas uzskaitē, kas dos iespēju iegūt un analizēt datus par mājaslapas auditoriju.

Darba inspekcija 2010.gadā ir noorganizējusi 19 seminārus, bet Darba inspekcijas amatpersonas kā lektori piedalījušies 50 semināros, kurus organizēja citas valsts un pašvaldību iestādes vai darba devēji un kuru programmā bija iekļauti Darba inspekcijas kompetences sfēru jautājumi. No Darba inspekcijas organizētajiem semināriem 6 bija saistībā ar darba tiesisko attiecību jautājumiem, 13 – par darba aizsardzības jautājumiem.

4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Lai Darba inspekcijas veiktā uzņēmumu uzraudzība būtu vēl efektīvāka un tiktu meklēti un atrasti patiesi veiksmīgi risinājumi jau nozares līmenī identificētām problēmām darba tiesību un darba aizsardzības jomā, 2010.gadā Darba inspekcija organizēja sanākumi ar 12 nozaru asociāciju piedalīšanos. Lai veicinātu nozaru asociāciju sadarbību ar Darba inspekciju, ziņojot par tiem uzņēmumiem, kas izmanto neregistrēto nodarbinātību kā negodīgas konkurences līdzekli, atskaites periodā tika noslēgti līgumi ar Latvijas Drošības biznesa asociāciju, Latvijas Profesionālās uzkopšanas un apsaimniekošanas asociāciju un biedrību „Būvniecības attīstības Stratēģiskā Partnerība” (skat. 1.4.1.nodaļu). Tāpat turpinājās veiksmīga Darba inspekcijas sadarbība ar uzņēmēju asociācijām, ar kurām tā aizsākusies jau iepriekšējos gados.

Risinot jau samilzušas problēmas, sociālā dialoga ietvaros Darba inspekcija 2010.gadā turpināja sadarbīties ar dažādām arodbiedrībām – Apvienoto daudznozaru arodbiedrību, Latvijas Sakaru darbinieku arodbiedrību, Latvijas Sabiedrisko pakalpojumu un Transporta darbinieku arodbiedrība LAKRS u.c.

Darba inspekcijas darbā būtiska loma ir sadarbībai ar sociālajiem partneriem. Darba inspekcija Latvijā nodrošina Aģentūras Kontaktpunkta darbību, savukārt, informācijas apriti organizē Informācijas padome, kurā ietilpst darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības jomās kompetenti pārstāvji no LM, Darba inspekcijas, LBAS, LDDK, kā arī Rīgas Stradiņa universitātes Darba vides un veselības institūta. Informācijas padomes darbības mērķis ir nodrošināt ES un Latvijas darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības stratēģijām un sabiedrības interesēm atbilstošas informācijas apriti Latvijā. Darba inspekcijas sociālie partneri – LBAS un LDDK – Informācijas padomē darbojas, lai nodrošinātu sabiedrību ar informāciju par Aģentūras īstenotajām aktivitātēm darba drošības un veselības aizsardzības jomā. Tādējādi par minētajiem jautājumiem tiek nodrošināta informācijas aprite starp Darba inspekcijas primārajām mērķauditorijām – nodarbinātajiem un darba devējiem.

Savukārt, Darba inspekcija piedalās LDDK īstenotā ESF projekta „Darba attiecību un darba drošības normatīvo aktu praktiska piemērošana nozarēs un uzņēmumos” aktivitātes „*De minimis* atbalsta piešķiršana” īstenošanā (skat. 2.4.nodaļu).

5. Plāni 2011.gadam

Darba inspekcijas nākotnes plāni ir saistīti ar darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomas uzraudzību. 2011.gadā Darba inspekcija turpinās uzņēmumu uzraudzības procesa un inspicēšanas metožu pilnveidošanu, pamatdarbības rezultātu izpildes rādītāju kvantitatīvu izpildi un darbības kvalitātes uzlabošanu, lai panāktu neregistrētās nodarbinātības samazināšanos un darba aizsardzības sistēmas darbības harmonisku attīstību Latvijā, kā arī letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšanos, atbilstoši Darba aizsardzības pamatnostādņem.

Darba inspekcijas darbības prioritātes 2011. gadā:

- dalība MK apstiprinātā „Pasākumu plāna neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010. – 2013.gadam” realizācijā;
- četras tematiskās pārbaudes nozarēs, kurās ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks;
- inspicēšanas kampaņu organizēšana darba aizsardzībā:
 - ✓ kokapstrādes nozarē;
 - ✓ RVDI izvēlētājā nozarē (t.sk. zvejniecības, zivju pārstrādes un konservēšanas nozarē);
 - ✓ būvniecības nozarē;
 - ✓ par MK 2010.gada 10.augusta noteikumu Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" prasību ievērošanu uzņēmumos;
 - ✓ lauksaimniecības nozarē;
 - ✓ poligrāfijas un tekstilizstrādājumu ražošanas nozarē;

2011.gadā Darba inspekcija turpinās īstenot ERAF projektu „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana”.

2011.gadā Darba inspekcija īstenoš budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktos politikas un darbības rezultatīvos rādītājus:

- kopējais uzņēmumu apsekojumu skaits – 10 000, t.sk. apsekojumu skaits uzņēmumos, kuru darbībā ir paaugstināts nelegālās nodarbinātības risks – 3 000 (no tiem vismaz 25% apsekojumu ir rezultatīvi¹²);
- elektronisko un pa telefonu saņemto ziņojumu saistībā ar neregistrēto nodarbinātību skaita pieaugums salīdzinājumā ar 2009.gadā par 10%;
- 6 inspicēšanas kampaņas (kampaņās apsekoto uzņēmumu skaits – 900);
- viena sabiedrības informēšanas kampaņa par drošiem par drošiem darba apstākļiem (150 izglītotās personas);
- 10 sabiedrības izglītošanas semināri par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem(400 izglītotās personas);
- 150 informatīvie pasākumi (preses relīzes, informācija plašsaziņas līdzekļos u.c.) saistībā ar neregistrēto nodarbinātību.

¹² Ar rezultatīvu apsekojumu saprotams apsekojums, kura rezultātā atklātas nelegāli nodarbinātas personas vai personas, par kuru nodarbināšanu vēl nav paziņots VID (tikko noslēgts darba līgums).

1. pielikums

**Valsts darba inspekcijas pārskats – analīze par notikušajiem nelaimes
gadījumiem 2010. gadā**

1.	Reģistrētos nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa republikas rajoniem						
	Rajons	Tajā skaitā					
		Kopā		Smagi		Letāli	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
Kurzemes RVDI	179	174	21	24	7	3	
Liepāja	49	71	5	8	3	1	
Ventspils	55	35	3	4	3	0	
Kuldīgas rajons	20	15	6	4	1	1	
Liepājas rajons	10	13	3	1	0	1	
Saldus rajons	13	12	1	3	0	0	
Talsu rajons	25	15	3	2	0	0	
Ventspils rajons	7	13	0	2	0	0	
Latgales RVDI	117	134	25	17	5	5	
Daugavpils	34	41	7	3	2	1	
Daugavpils rajons	10	4	5	0	0	0	
Jēkabpils rajons	24	30	6	3	1	1	
Krāslavas rajons	3	6	0	1	1	0	
Ludzas rajons	4	7	0	4	0	0	
Preiļu rajons	8	16	2	2	0	2	
Rēzeknes rajons	10	11	3	1	1	0	
Rēzekne	24	19	2	3	0	1	
Rīgas RVDI	588	598	81	73	7	3	
Rīgas rajons	120	135	17	16	1	2	
Jūrmala	12	23	1	3	1	0	
Rīga	456	440	63	54	5	1	
Zemgales RVDI	145	149	26	26	6	7	
Aizkraukles rajons	14	21	2	3	1	1	
Bauskas rajons	38	20	10	2	2	0	
Dobeles rajons	14	18	3	6	1	1	
Jelgava	25	29	5	5	0	0	
Jelgavas rajons	7	17	1	2	1	0	
Ogres rajons	33	27	5	6	0	4	
Tukuma rajons	14	17	0	2	1	1	
Vidzemes RVDI	174	132	22	24	7	5	
Alūksnes rajons	4	5	0	2	0	0	
Balvu rajons	7	1	0	0	0	0	
Cēsu rajons	39	29	9	4	2	1	
Gulbenes rajons	15	10	2	1	1	1	
Limbažu rajons	11	17	0	4	2	0	
Madonas rajons	23	16	6	4	0	0	
Valkas rajons	26	21	0	3	1	2	
Valmieras rajons	49	33	5	6	1	1	
kopā	1203	1187	175	164	32	23	

2.	Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pa nozarēm			Tajā skaitā					
		Nozares		Kopā		Smagi		Letāli	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010		
A	LAUKSAIMNIECĪBA, MEDNIECĪBA UN MEŽSAIMNIECĪBA	35	60	8	12	3	9		
01	AUGKOPĪBA UN LOPKOPĪBA, MEDNIECĪBA UN SAISTĪTAS PALĪGDARBĪBAS	24	38	7	9	1	3		
02	MEŽSAIMNIECĪBA UN MEŽIZSTRĀDE	9	20	1	3	2	6		
03	ZIVSAIMNIECĪBA	2	2	0	0	0	0		
B	IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	9	7	5	1	1	0		
05	OGĻU UN BRŪNOGĻU (LIGNĪTA) IEGUVE	1	0	1	0	0	0		
08	PĀRĒJĀ IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	8	7	4	1	1	0		
C	APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	276	289	43	47	7	4		
10	PĀRTIKAS PRODUKTU RAŽOŠANA	53	33	7	4	2	0		
11	DZĒRIENU RAŽOŠANA	10	8	1	1	0	0		
12	TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	1	0	0	0	0	0		
13	TEKSTILIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	2	7	0	2	0	0		
14	APĢĒRBU RAŽOŠANA	2	2	0	0	0	0		
16	KOKSNES, KOKA UN KORĶA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MĒBELES; SALMU UN PĪTO IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	108	118	18	17	3	1		
17	PAPĪRA UN PAPĪRA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	6	4	2	1	0	0		
18	POLIGRĀFIJA UN IERAKSTU REPRODUCĒŠANA	1	4	0	0	0	0		
20	ĶĪMISKO VIELU UN ĶĪMISKO PRODUKTU RAŽOŠANA	6	6	1	1	0	1		
21	FARMACEITISKO PAMATVIELU UN FARMACEITISKO PREPARĀTU RAŽOŠANA	4	2	0	1	0	0		
22	GUMIJAS UN PLASTMASAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	6	3	1	1	0	0		
23	NEMETĀLISKO MINERĀLU IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	21	19	1	4	1	0		
24	METĀLU RAŽOŠANA	2	11	0	3	0	1		
25	GATAVO METĀLIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MAŠĪNAS UN IEKĀRTAS	27	42	6	7	0	0		
27	ELEKTRISKO IEKĀRTU RAŽOŠANA	3	4	1	0	0	0		
28	CITUR NEKLASIFICĒTU IEKĀRTU, MEHĀNISMU UN DARBA MAŠĪNU RAŽOŠANA	2	1	0	0	1	0		
30	CITU TRANSPORTLĪDZEKĻU RAŽOŠANA	3	5	2	0	0	0		
31	MĒBEĻU RAŽOŠANA	11	14	2	4	0	0		
32	CITA VEIDA RAŽOŠANA	3	2	0	1	0	0		
33	IEKĀRTU UN IERĪČU REMONTS UN UZSTĀDĪŠANA	5	4	1	0	0	1		
D	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	28	31	8	5	3	1		
35	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	28	31	8	5	3	1		
E	ŪDENS APGĀDE; NOTEKŪDEŅU, ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA UN SANĀCIJA	17	13	2	3	0	0		
36	ŪDENS IEGUVE, ATTĪRĪŠANA UN APGĀDE	5	3	1	1	0	0		
37	NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA UN SAVĀKŠANA	1	0	0	0	0	0		
38	ATKRITUMU SAVĀKŠANA, APSTRĀDE UN IZVIETOŠANA; MATERIĀLU PĀRSTRĀDE	11	9	1	2	0	0		

39	SANITĀRIJA UN CITI ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS PAKALPOJUMI	0	1	0	0	0	0
F	BŪVNICĪBA	120	99	37	27	7	4
41	ĒKU BŪVNICĪBA	56	43	16	13	1	0
42	INŽENIERBŪVNICĪBA	33	26	9	9	4	1
43	SPECIALIZĒTIE BŪVDARBI	31	30	12	5	2	3
G	VAIRUMTIRDZNIECĪBA UN MAZUMTIRDZNIECĪBA; AUTOMOBILU UN MOTOCIKLU REMONTS	117	115	9	9	3	1
45	AUTOMOBILU UN MOTOCIKLU VAIRUMTIRDZNIECĪBA, MAZUMTIRDZNIECĪBA UN REMONTS	7	12	1	2	1	1
46	VAIRUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBILUS UN MOTOCIKLUS	15	16	4	2	0	0
47	MAZUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBILUS UN MOTOCIKLUS	95	87	4	5	2	0
H	TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	228	202	26	27	6	2
49	SAUSZEMES TRANSPORTS UN CAURUĻVADU TRANSPORTS	89	92	16	16	2	2
50	ŪDENS TRANSPORTS	11	12	1	1	1	0
51	GAISA TRANSPORTS	13	25	0	2	0	0
52	UZGLABĀŠANAS UN TRANSPORTA PALĪGDARBĪBA	52	32	6	4	3	0
53	PASTA UN KURJERU DARBĪBA	63	41	3	4	0	0
I	IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	17	23	0	1	0	0
55	IZMITINĀŠANA	8	5	0	0	0	0
56	ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	9	18	0	1	0	0
J	INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS PAKALPOJUMI	12	5	2	0	0	0
58	IZDEVĒJDARBĪBA	6	3	1	0	0	0
61	TELEKOMUNIKĀCIJA	5	1	1	0	0	0
63	INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMI	1	1	0	0	0	0
K	FINANŠU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBA	5	4	1	1	0	0
64	FINANŠU PAKALPOJUMU DARBĪBAS, IZŅEMOT APDROŠINĀŠANU UN PENSIJU UKRĀŠĀNU	5	4	1	1	0	0
L	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	11	15	3	2	0	0
68	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	11	15	3	2	0	0
M	PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	6	2	1	0	0	0
71	ARHITEKTŪRAS UN INŽENIERTEHNISKIE PAKALPOJUMI; TEHNISKĀ PĀRBAUDE UN ANALĪZE	2	0	0	0	0	0
74	CITI PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	4	2	1	0	0	0
N	ADMINISTRATĪVO UN APKALPOJOŠO DIENESTU DARBĪBA	38	38	3	2	0	0
77	IZNOMĀŠANA UN EKSPLOATĀCIJAS LĪZINGS	6	8	2	1	0	0
78	DARBASPĒKA MEKLĒŠANA UN NODROŠINĀŠANA AR PERSONĀLU	0	2	0	1	0	0
79	CEĻOJUMU BIROJU, TŪRISMA OPERATORU REZERVĒŠANAS PAKALPOJUMI UN AR TIEM SAISTĪTI PASĀKUMI	1	0	1	0	0	0
80	APSARDZES PAKALPOJUMI UN IZMEKLĒŠANA	30	25	0	0	0	0
81	BŪVNICĪBAS UN AINAVU ARHITEKTŪRAS PAKALPOJUMI	0	2	0	0	0	0
82	BIROJU ADMINISTRATĪVĀS DARBĪBAS UN CITAS UZŅĒMUMU PALĪGDARBĪBAS	1	1	0	0	0	0
O	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	72	112	7	13	1	0

84	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	72	112	7	13	1	0
P	IZGLĪTĪBA	49	44	10	5	0	1
85	IZGLĪTĪBA	49	44	10	5	0	1
Q	VESELĪBA UN SOCIĀLĀ APRŪPE	137	92	8	6	0	0
86	VESELĪBAS AIZSARDZĪBA	126	75	6	5	0	0
87	SOCIĀLĀ APRŪPE AR IZMITINĀŠANU	10	16	2	1	0	0
88	SOCIĀLĀ APRŪPE BEZ IZMITINĀŠANAS	1	1	0	0	0	0
R	MĀKSĻA, IZKĻAIDE UN ATPŪTA	15	13	1	1	1	0
90	RADOŠAS, MĀKSLINIECISKAS UN IZKĻAIDES DARBĪBAS	7	8	0	0	0	0
91	BIBLIOTĒKU, ARHĪVU, MUZEJU UN CITU KULTŪRAS IESTĀŽU DARBĪBA	2	0	0	0	0	0
92	AZARTSPĒLES UN DERĪBAS	3	3	1	0	0	0
93	SPORTA NODARBĪBAS, IZKĻAIDES UN ATPŪTAS DARBĪBA	3	2	0	1	1	0
S	CITI PAKALPOJUMI	11	23	1	2	0	1
94	SABIEDRISKO, POLITISKO UN CITU ORGANIZĀCIJU DARBĪBA	0	4	0	0	0	0
96	PĀRĒJO INDIVIDUĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANA	11	19	1	2	0	1
	kopā	1203	1187	175	164	32	23

3.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa uzņēmuma veidiem						
	Uzņēmuma veidi			2009	2010		
	Valsts iestāde			81	75		
	Akciju sabiedrība			264	262		
	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību			734	675		
	Individuālais komersants			14	13		
	Pašvaldību uzņēmums			108	156		
	Sabiedriskā organizācija			2	6		
	kopā			1203	1187		

4.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa uzņēmuma grupām						
	Uzņēmuma grupas			Tajā skaitā			
		Kopā		Smagi		Letāli	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
	līdz 5 strādājošiem	14	33	2	12	5	8
	no 6 līdz 49 strādājošiem	228	269	61	67	15	11
	no 50 līdz 249 strādājošiem	365	395	64	45	9	2
	no 250 līdz 499 strādājošiem	171	115	21	11	3	1
	500 strādājošie un vairāk	425	375	27	29	0	1
	kopā	1203	1187	175	164	32	23

5.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pa profesijām						
	Profesijas			Tajā skaitā			
		Kopā		Smagi		Letāli	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
01	VADĪTĀJI	0	13	0	1	0	1
1.1	Likumdevēji, amatpersonas un vadītāji	0	1	0	0	0	0
1.2	Administratīvie vadītāji un komercdirektori	0	4	0	0	0	0
1.3	Ražošanas un specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	0	4	0	1	0	1
1.4	Viesmīlības, ēdināšanas, tirdzniecības un citu pakalpojumu jomas vadītāji	0	4	0	0	0	0
02	VECĀKIE SPECIĀLISTI	0	47	0	3	0	0
2.1	Zinātnes un inženierzinātņu jomas vecākie speciālisti	0	4	0	1	0	0

2.2	Veselības aprūpes jomas vecākie speciālisti	0	18	0	0	0	0
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	0	12	0	1	0	0
2.4	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) vecākie speciālisti	0	8	0	0	0	0
2.5	Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomas vecākie speciālisti	0	1	0	1	0	0
2.6	Juridisko, sociālo un kultūras lietu vecākie speciālisti	0	4	0	0	0	0
03	SPECIĀLISTI	0	56	0	5	0	1
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	0	15	0	1	0	0
3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	0	16	0	2	0	0
3.3	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	0	21	0	2	0	1
3.4	Juridisko, sociālo un kultūras lietu un tām radniecīgo lietu speciālisti	0	4	0	0	0	0
04	KALPOTĀJI	0	33	0	2	0	0
4.1	Iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	0	2	0	0	0	0
4.2	Klientu apkalpotāji	0	3	0	0	0	0
4.3	Uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	0	11	0	1	0	0
4.4	Citi kalpotāji	0	17	0	1	0	0
05	PAKALPOJUMU UN TIRDZNICĪBAS DARBINIEKI	0	97	0	2	0	0
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	0	31	0	1	0	0
5.2	Tirdzniecības darbinieki	0	29	0	0	0	0
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	0	9	0	0	0	0
5.4	Apsardzes pakalpojumu jomas darbinieki	0	28	0	1	0	0
06	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS, MEŽSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	0	6	0	0	0	1
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	0	2	0	0	0	0
6.2	Kvalificēti tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un medību saimniecības darbinieki	0	4	0	0	0	1
07	KVALIFICĒTI STRĀDNIEKI UN AMATNIEKI	0	199	0	38	0	6
7.1	Būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki (izņemot elektrikus)	0	52	0	19	0	0
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	0	73	0	11	0	4
7.3	Amatnieki un iespieddarbu strādnieki	0	3	0	0	0	0
7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	0	17	0	2	0	2
7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	0	54	0	6	0	0
08	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	0	116	0	26	0	5
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	0	46	0	13	0	1
8.2	Montieri	0	6	0	1	0	0
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	0	64	0	12	0	4
09	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	1	152	0	24	0	2
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	0	14	0	1	0	0
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	0	12	0	4	0	1
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki	1	96	0	18	0	1
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	0	1	0	0	0	0
9.6	Atkritumu savācēji un citu vienkāršo profesiju strādnieki	0	29	0	1	0	0
1	LIKUMDEVĒJI, VALSTS AMATPERSONAS, IERĒDŅI VADĪTĀJA AMATĀ UN VADĪTĀJI	28	15	4	3	1	0
1.1	Likumdevēji, valsts amatpersonas, ierēdņi vadītāja amatā un vadītāji	1	3	0	1	0	0

1.3	Vispārēji vadītāji	5	2	0	0	0	0
1.2	Kolektīvie vadītāji	22	10	4	2	1	0
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	85	36	4	3	0	0
2.1	Fiziķi, ķīmiķi, matemātiķi, inženieri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	12	4	1	0	0	0
2.2	Vecākie dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	25	11	1	1	0	0
2.3	Vecākie izglītības iestāžu speciālisti	19	8	1	2	0	0
2.4	Citi vecākie speciālisti	29	13	1	0	0	0
3	SPECIĀLISTI	128	44	10	6	1	0
3.1	Fizikas un inženierzinātņu speciālisti	24	7	2	2	1	0
3.2	Dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	71	17	3	3	0	0
3.3	Izglītības iestāžu speciālisti	4	2	0	0	0	0
3.4	Citi speciālisti	29	18	5	1	0	0
4	KALPOTĀJI	79	41	5	6	0	0
4.1	Iestāžu kalpotāji	67	36	3	6	0	0
4.2	Klientu apkalpotāji	12	5	2	0	0	0
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZNICĪBAS DARBINIEKI	164	63	8	5	3	0
5.1	Individuālo pakalpojumu un apsardzes darbinieki	118	46	7	4	1	0
5.2	Modeļi, pārdevēji, tērpu un preču demonstrētāji	46	17	1	1	2	0
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	21	16	4	5	3	3
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	21	16	4	5	3	3
7	KVALIFICĒTI STRĀDNIKI UN AMATNIEKI	243	81	55	11	14	1
7.1	Ieguves rūpniecības un celtniecības strādnieki	72	17	28	3	5	1
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	125	41	25	5	9	0
7.3	Precīzijas izstrādājumu, roku darba mākslas priekšmetu izgatavotāji, iespaidēji un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	2	3	0	0	0	0
7.4	Citi radniecīgu profesiju strādnieki un amatnieki	44	20	2	3	0	0
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	246	92	45	14	8	3
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un ceļšanas mašīnu un iekārtu operatori	134	60	27	10	6	3
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	61	18	10	4	1	0
8.2	Stacionāro iekārtu un mašīnu operatori, montieri un montētāji	51	14	8	0	1	0
9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	208	80	40	10	2	0
9.1	Tirdzniecības un apkalpošanas jomas vienkāršās profesijas	78	31	12	3	0	0
9.2	Lauksaimniecības, zivsaimniecības un tām radniecīgu nozaru vienkāršās profesijas	9	3	4	1	0	0
9.3	Raktuvju, būvniecības, rūpniecības un transporta vienkāršās profesijas	121	46	24	6	2	0
	kopā	1203	1187	175	164	32	23

6.	Nelaiimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc to instruēšanas						
	Ievadinstruktaža			Tajā skaitā			
		Kopā		Smagi		Letāli	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	
veikta	1117	1088	146	139	24	13	
nav veikta	86	99	29	25	8	10	
kopā	1203	1187	175	164	32	23	
	Instruktāža darba vietā						
				Tajā skaitā			
		Kopā		Smagi		Letāli	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	
veikta	1138	1112	155	143	27	13	
nav veikta	27	31	10	8	3	7	
nav nepieciešama	38	44	10	13	2	3	
kopā	1203	1187	175	164	32	23	

7.	Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pēc darba stāža amatā, kuru izpildot noticis nelaimes gadījums						
	Darba stāžs			Tajā skaitā			
		Kopā		Smagi		Letāli	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	
līdz 1 gadam	368	414	58	68	12	14	
no 1 līdz 3 gadiem	419	335	66	42	12	4	
no 4 līdz 10 gadiem	253	276	38	36	3	3	
no 11 līdz 15 gadiem	70	80	7	9	2	1	
no 16 līdz 20 gadiem	33	42	0	3	0	1	
virs 20 gadiem	60	40	6	6	3	0	
kopā	1203	1187	175	164	32	23	

8.	Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pēc dzimuma						
	Dzimums			Tajā skaitā			
		Kopā		Smagi		Letāli	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	
Sievietes	449	420	35	41	4	2	
Vīrieši	754	767	140	123	28	21	
kopā	1203	1187	175	164	32	23	

9.	Nelaiimes gadījumos cietušo sadalījums pēc to vecuma						
	Vecums			Tajā skaitā			
		Kopā		Smagi		Letāli	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	
līdz 18 gadiem	2	2	0	0	0	1	
no 18 līdz 24 gadiem	143	162	15	20	2	2	
no 25 līdz 34 gadiem	250	265	34	27	7	4	
no 35 līdz 44 gadiem	262	231	27	33	7	2	
no 45 līdz 54 gadiem	291	288	45	31	7	8	
no 55 līdz 64 gadiem	196	202	39	48	6	5	
virs 65 gadiem	59	37	15	5	3	1	
kopā	1203	1187	175	164	32	23	

10.	Nelaiimes gadījumos cietušo skaits pa mēnešiem						
	Mēnesis	Tajā skaitā					
		Kopā		Smagi		Letāli	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
	janvāris	148	87	27	10	4	0
	februāris	139	109	18	17	5	4
	marts	106	104	17	18	0	1
	aprīlis	83	84	14	12	1	2
	maijs	78	94	5	8	2	1
	jūnijs	95	92	17	10	3	5
	jūlijs	80	102	8	13	3	1
	augusts	87	99	9	14	2	2
	septembris	114	84	20	16	9	1
	oktobris	82	116	14	18	0	3
	novembris	89	104	14	14	0	0
	decembris	102	112	12	14	3	3
	kopā	1203	1187	175	164	32	23

11.	Nelaiimes gadījumu sadalījums pēc nelaiimes gadījumu cēloņiem						
	Nelaiimes gadījumu cēloņi	Tajā skaitā					
		Kopā		Smagi		Letāli	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
1	Neapmierinoši apstākļi darba vietā	89	94	28	31	5	4
	Trūkst drošības aprīkojums, tas nedarbojas vai ir nepietiekošs	34	25	13	13	3	2
	Bojātas iekārtas, instrumenti vai darba rīki	12	23	2	5	0	2
	Kļūme darba materiālā, produktā vai vielā	5	5	0	1	0	0
	Šauras vai nepiemērotas telpas	2	5	0	1	0	0
	Nepietiekoša kārtība darba vietā	13	16	4	0	1	0
	Nepiemērotie individuālās aizsardzības līdzekļi, vai to trūkums	12	12	5	7	1	0
	Pārējie (Neapmierinoši apstākļi darba vietā)	11	8	4	4	0	0
2	Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks)	985	960	148	137	19	14
	Nav ievēroti darba drošības noteikumi vai instrukcijas	544	448	89	72	13	8
	Nav lietots drošības aprīkojums vai IAL	22	16	6	6	0	1
	Lietotas nepieļautas vai nepiemērotas darba metodes	33	46	12	9	1	4
	Lietoti nepiemēroti vai nepieļauti darba rīki, instrumenti, mašīnas	4	4	1	2	0	0
	Nepietiekoša uzmanība	363	409	33	42	3	0
	Darbs alkohola reibumā	10	15	6	6	2	1
	Pārējie (Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks))	9	22	1	0	0	0
3	Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi	132	146	57	61	13	16
	Trūkumi darba vadībā, nepietiekoša kontrole	41	45	16	21	4	7
	Neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība	57	59	24	24	7	5
	Nepareiza darba tehnoloģijas izvēle	13	17	6	2	1	2
	Neapmierinoša darba uzdevumu deleģēšana, atbildības sadalījums	2	3	1	1	0	1
	Neapmierinoša darba vietas izveidošana	11	15	8	7	0	1
	Neapmierinoša darba telpas uzturēšana	6	2	1	1	1	0
	Pārējie (Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi)	1	5	1	5	0	0
	Trūkumi darba laika sadalījumā	1	0	0	0	0	0
4	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	65	71	18	9	4	3
	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	65	71	18	9	4	3
5	Vardarbība (uzbrukumi)	82	102	2	0	2	1

	Vardarbība (uzbrukumi)	82	102	2	0	2	1
6	Pārējie	54	24	5	2	4	2
	Pārējie	54	24	5	2	4	2
	kopā	1407	1397	258	240	47	40

12. Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc traumēšanas faktoriem							
Traumēšanas faktori		Tajā skaitā					
		Kopā		Smagi		Letāli	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
00	Nav informācijas	0	1	0	1	0	0
10	Saskarsme ar elektrosriegumu, ar temperatūru, ar bīstamām vielām	54	42	3	3	5	4
11	Netiešs kontakts ar metināšanas elektrisko loku, ar elektrisko dzirksteli, ar zibeni (pasīvs)	2	2	0	0	0	0
12	Tiešais kontakts ar elektrību, elektriskā lādiņa saņemšana ķermenī (elektrotrieciens)	9	7	0	1	3	3
13	Saskarsme ar atklātu uguni, karstu vai degošu priekšmetu vai vidi	19	23	3	2	2	1
15	Saskarsme ar indīgām vielām, ieelpojot tās caur degunu, muti	9	1	0	0	0	0
16	Saskarsme ar indīgām vielām, absorbējot tās caur ādu vai acīm	10	8	0	0	0	0
19	Citi 10.grupas Kontakta – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	5	1	0	0	0	0
20	Iegrimšana šķidrā vielā, iegrušana, nosmakšana – sīkāk nav norādīts	11	4	7	3	3	1
21	Iegrimšana, sliksana šķidrumā	2	0	0	0	2	0
22	Iegrimšana, iegrušana, apbēršana zem cietām vielām	9	3	7	3	1	0
29	Citi 20.grupas Kontakta – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	0	1	0	0	0	1
30	Horizontāla vai vertikālā sadursme ar/preto stacionāru objektu (cilvēks kustībā) – sīkāk nav norādīts	464	440	88	84	3	4
31	Vertikāla kustība – sadursme/trieciens ar vai preto stacionāru objektu (kritiena (no augstuma) rezultātā)	411	385	84	81	2	3
32	Sadursme, trieciens ar vai preto stacionāru objektu horizontālas kustības rezultātā	53	54	4	3	1	1
39	Citi 30.grupas Kontakts - Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	0	1	0	0	0	0
40	Sadursme vai sitiens ar kustībā esošu priekšmetu – sīkāk nav norādīts	212	271	47	37	12	11
41	Sitiens – lidojoša priekšmeta iedarbība	30	43	8	12	1	1
42	Sitiens – krītoša priekšmeta iedarbība	83	125	16	14	5	7
43	Sitiens – piekarināta, šūpojoša priekšmeta iedarbība	2	11	1	0	0	0
44	Sitiens – ripojoša priekšmeta iedarbība, ieskaitot transportlīdzekļus	16	35	1	5	2	0
45	Saduršanās ar kustībā esošiem objektiem, t.sk. transportlīdzekļiem – saduršanās ar personu (cietušais kustībā)	81	55	21	6	4	3
49	Citi 40.grupas Kontakta – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	0	2	0	0	0	0
50	Saskarsme ar asu, smailu, raupju, nelīdzenu Materiālo aģentu – sīkāk nav norādīts	176	115	1	0	1	0
51	Saskarsme ar asu Materiālo aģentu (naži, asmeņi, utt.)	85	77	0	0	0	0
52	Saskarsme ar smailu Materiālu aģentu (naglas, asi instrumenti, utt.)	72	16	1	0	0	0
53	Saskarsme ar nelīdzenu, raupju, cietu Materiālu aģentu	19	22	0	0	1	0

60	Ievilkšana, saspiešana, iespēšana, sasmalcināšana (saberžot), utt. – sīkāk nav norādīts	160	153	25	35	5	2
61	Ievilkšana, saspiešana, iespēšana – iekšienē	15	14	2	4	0	0
62	Ievilkšana, saspiešana, iespēšana – zem	16	7	5	1	4	0
63	Ievilkšana, saspiešana, iespēšana – starp	84	89	3	18	0	2
64	Ķermeņu daļas, rokas vai pirksta noraušana vai atgriešana (amputācija)	45	43	15	12	1	0
70	Fiziska vai garīga spriedze, stress – sīkāk nav norādīts	45	58	1	0	0	0
71	Fiziska spriedze – skeleta-muskuļu sistēmā	42	57	1	0	0	0
72	Fiziska spriedze – radiācijas, trokšņu, gaismas vai augstspiediena iedarbības rezultātā	1	0	0	0	0	0
73	Garīga spriedze, stress vai šoks	2	1	0	0	0	0
80	Kodums, dzēliens, spēriens, situms, utt. (cilvēka vai dzīvnieka)	80	102	3	1	2	1
81	Dzīvnieku kodiens	23	21	0	0	0	0
83	Trieciens, sitiens, grūdiens, spēriens, sitiens, žņaugšana (gan cilvēku, gan dzīvnieku)	57	81	3	1	2	1
99	Pārējie Kontakti – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš šajā klasifikācijā	1	1	0	0	1	0
kopā		1203	1187	175	164	32	23

13.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc ievainotām ķermeņu daļām		
	Ievainota ķermeņu daļa	2009	2010
00	Cietušo ķermeņa daļu nav iespējams noteikt	4	3
10	Galva (bez detalizēta uzskaitījuma)	136	150
11	Galvas un galvaskausa nervi un asinsvadi, smadzeņu asinsvadi	8	3
12	Sejas daļa	26	46
13	Acs (acis)	23	30
14	Auss (ausis)	1	1
18	Galva, cietušas daudzas daļas	15	19
19	Galva, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	3	9
20	Kakls (bez detalizēta uzskaitījuma)	9	11
21	Kakls, neieskaitot mugurkaulu un kakla skriemeļus	1	1
22	Kakls, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	2	2
30	Mugura (bez detalizēta uzskaitījuma)	12	19
31	Mugura, ieskaitot mugurkaulu un muguras skriemeļus	26	23
39	Mugura, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	7	5
40	Rumpis un orgāni (bez detalizēta uzskaitījuma)	7	7
41	Krūškurvis, ribas (arī locītavas) un plecu lāpstiņas	40	42
42	Krūšu daļa, ieskaitot orgānus	9	5
43	Iegurnis un vēdera daļa, ieskaitot orgānus	18	16
48	Rumpis, ievainotas daudzas vietas	3	0
49	Rumpis, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	3	1
50	Augšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	22	24
51	Plecs un plecu locītavas	42	33
52	Roka, ieskaitot elkoni	99	69
53	Plauksta	88	69
54	Rokas pirksts (pirksti)	242	192
55	Delnas locītava	25	24
58	Augšējās ekstremitātes, cietušas daudzas vietas	9	3
59	Augšējās ekstremitātes, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	4	8
60	Apakšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	38	53
61	Gūža un gūžas locītava	13	14
62	Kāja, ieskaitot celi	80	97
63	Pofīte	60	54

64	Pēda	73	96
65	Kājas pirksts (pirksti)	18	24
68	Apakšējās ekstremitātes, skartas daudzas vietas	9	5
69	Apakšējās ekstremitātes, citas daļas, kas iepriekš nav minētas	4	7
70	Viss ķermenis (bez detalizēta uzskaitījuma)	6	5
71	Viss ķermenis (sistēmiskā iedarbība)	7	5
78	Cietušas daudzas ķermeņa vietas	11	11
99	Citas ķermeņa daļas, kas nav iepriekš minētas	0	1
	kopā	1203	1187

14.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc ievainojuma rakstura		
	Ievainojuma raksturs	2009	2010
000	Ievainojuma veids nezināms vai nav norādīts	14	4
010	Brūces un virspusēji ievainojumi	134	122
011	Virspusēji ievainojumi	168	191
012	Atvērtas brūces	146	148
019	Citi brūču un virspusēju ievainojumu veidi	29	13
020	Kaulu lūzumi	157	122
021	Slēgti lūzumi	165	197
022	Atklāti lūzumi	64	61
029	Citi kaulu lūzumu veidi	3	3
030	Izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi	57	50
031	Izmežģījumi un muguras skriemeļu mežģījumi (subluksācijas)	5	4
032	Sastiepumi un izstiepumi	65	84
039	Citi izmežģījumu, sastiepumu un izstiepumu veidi	11	15
040	Traumatiskas amputācijas (ķermeņa daļu zaudējums)	49	46
050	Smadzeņu satricinājums un iekšējie ievainojumi	38	43
051	Smadzeņu satricinājums un intrakraniālie ievainojumi	11	9
052	Iekšējie ievainojumi	7	12
059	Citi smadzeņu satricinājuma un iekšējo ievainojumu veidi	3	6
060	Apdegumi, applaucējumi un apsaldējumi	4	8
061	Apdegumi un applaucējumi (termālie)	15	15
062	Ķīmiskie apdegumi	11	11
069	Citi apdegumu, applaucējumu un apsaldējumu veidi	7	2
070	Saindēšanās un infekcijas	3	0
071	Akūtas saindēšanās	5	1
079	Citi saindēšanās un infekciju veidi	4	0
080	Slikšana un asfiksija (nosmakšana)	2	1
081	Asfiksija (nosmakšana)	3	2
091	Akūts dzirdes zudums	1	0
100	Temperatūras galējību, gaismas un radiācijas sekas	0	1
110	Šoks	1	2
112	Traumatiskais šoks	2	0
120	Daudzi ievainojumi	15	9
999	Citi ievainojumi, kas nav minēti iepriekš	4	5
	kopā	1203	1187

15.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa darba nespējas darba dienām		
		2009	2010
	Zaudēto dienu skaits	23850	9909

16.	Darba devēja zaudējumi, kas saistīti ar nelaiemes gadījumu		
		2009	2010
	Pēc darba nespējas lapām (A) izmaksātā nauda, LVL	141716	188545
		2009	2010
	Zaudējumi, kas radušies sabojāto ražošanas līdzekļu dēļ, LVL	33672	104451
		2009	2010
	Sagrauto ēku un būvju vērtība, LVL	541	0

17.	Ierosinātie kriminālprocesi, LVL		
		2009	2010
	Kriminālprocesu skaits	31	25

**Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizējiem arodslimniekiem un
arodslimību izveidošanās cēloņiem 2010. gadā**

1.	Reģionu rajonos pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits	2009	2010
	Kurzemes RVDI	122	101
	Liepāja	15	21
	Ventspils	19	19
	Kuldīgas rajons	12	10
	Liepājas rajons	7	10
	Saldus rajons	12	15
	Talsu rajons	53	25
	Ventspils rajons	4	1
	Latgales RVDI	105	86
	Daugavpils	21	15
	Daugavpils rajons	5	0
	Jēkabpils rajons	19	12
	Krāslavas rajons	1	3
	Ludzas rajons	6	6
	Preiļu rajons	11	13
	Rēzeknes rajons	6	4
	Rēzekne	36	33
	Rīgas RVDI	785	678
	Rīgas rajons	77	76
	Jūrmala	14	12
	Rīga	694	590
	Zemgales RVDI	158	97
	Aizkraukles rajons	8	6
	Bauskas rajons	17	9
	Dobeles rajons	67	33
	Jelgava	26	20
	Jelgavas rajons	4	5
	Ogres rajons	26	15
	Tukuma rajons	10	9
	Vidzemes RVDI	215	188
	Alūksnes rajons	5	3
	Balvu rajons	8	6
	Cēsu rajons	33	34
	Gulbenes rajons	1	5
	Limbažu rajons	70	47
	Madonas rajons	12	17
	Valkas rajons	10	14
	Valmieras rajons	76	62
	kopā	1385	1150

2.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc vecuma	2009	2010
	no 0 līdz 17 gadiem	0	0
	no 18 līdz 24 gadiem	0	0
	no 25 līdz 34 gadiem	6	10
	no 35 līdz 44 gadiem	110	116
	no 45 līdz 54 gadiem	471	483
	no 55 līdz 64 gadiem	663	489
	virs 65 gadiem	135	52
	kopā	1385	1150

3.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc dzimuma	2009	2010
	Sievietes	786	658
	Vīrieši	599	492
		kopā	1385

4.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc profesiju grupām atbilstoši profesiju klasifikatoram	2009	2010
01	VADĪTĀJI	0	1
1.4	Viesmīlības, ēdināšanas, tirdzniecības un citu pakalpojumu jomas vadītāji	0	1
02	VECĀKIE SPECIĀLISTI	0	12
2.2	Veselības aprūpes jomas vecākie speciālisti	0	9
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	0	2
2.4	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) vecākie speciālisti	0	1
03	SPECIĀLISTI	0	7
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	0	1
3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	0	3
3.3	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	0	3
04	KALPOTĀJI	0	5
4.2	Klientu apkalpotāji	0	1
4.4	Citi kalpotāji	0	4
05	PAKALPOJUMU UN TIRDZniecības DARBINIEKI	0	18
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	0	8
5.2	Tirdzniecības darbinieki	0	5
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	0	5
06	KVALIFICĒTI LAUKSAIMniecības, MEŽSAIMniecības UN ZIVSAIMniecības DARBINIEKI	0	6
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	0	6
07	KVALIFICĒTI STRĀDNIEKI UN AMATNIEKI	0	37
7.1	Būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki (izņemot elektrikus)	0	4
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	0	14
7.3	Amatnieki un iespieddarbu strādnieki	0	2
7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	0	1
7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	0	16
08	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	0	58
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	0	16
8.2	Montieri	0	2
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un ceļšanas mašīnu un iekārtu operatori	0	40
09	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	0	25
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	0	5
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	0	2
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki	0	12
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	0	2

9.6	Atkritumu savācēji un citu vienkāršo profesiju strādnieki	0	4
1	LIKUMDEVĒJI, VALSTS AMATPERSONAS, IERĒDŅI VADĪTĀJA AMATĀ UN VADĪTĀJI	31	24
1.1	Likumdevēji, valsts amatpersonas, ierēdņi vadītāja amatā un vadītāji	5	4
1.3	Vispārēji vadītāji	1	3
1.2	Kolektīvie vadītāji	25	17
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	122	80
2.1	Fiziki, ķīmiķi, matemātiķi, inženieri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	7	5
2.2	Vecākie dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	74	38
2.3	Vecākie izglītības iestāžu speciālisti	20	18
2.4	Citi vecākie speciālisti	21	19
3	SPECIĀLISTI	156	120
3.1	Fizikas un inženierzinātņu speciālisti	18	7
3.2	Dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	101	87
3.3	Izglītības iestāžu speciālisti	4	4
3.4	Citi speciālisti	33	22
4	KALPOTĀJI	43	18
4.1	Iestāžu kalpotāji	38	16
4.2	Klientu apkalpotāji	5	2
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZNIECĪBAS DARBINIEKI	112	91
5.1	Individuālo pakalpojumu un apsardzes darbinieki	92	75
5.2	Modeļi, pārdevēji, tērpu un preču demonstrētāji	20	16
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	52	28
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	52	28
7	KVALIFICĒTI STRĀDNIEKI UN AMATNIEKI	302	229
7.1	Ieguves rūpniecības un celtniecības strādnieki	48	39
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	137	106
7.3	Precīzijas izstrādājumu, roku darba mākslas priekšmetu izgatavotāji, iespiedēji un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	8	6
7.4	Citi radniecīgu profesiju strādnieki un amatnieki	109	78
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	475	311
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	316	212
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	35	34
8.2	Stacionāro iekārtu un mašīnu operatori, montieri un montētāji	124	65
9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	92	80
9.1	Tirdzniecības un apkalpošanas jomas vienkāršās profesijas	38	37
9.2	Lauksaimniecības, zivsaimniecības un tām radniecīgu nozaru vienkāršās profesijas	12	6
9.3	Raktuvju, būvniecības, rūpniecības un transporta vienkāršās profesijas	42	37
	kopā	1385	1150

5.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc ekonomiskās darbības veidiem atbilstoši NACE klasifikatoram	2009	2010
A	LAUKSAIMNIECĪBA, MEDNIECĪBA UN MEŽSAIMNIECĪBA	87	60
01	AUGKOPIĒBA UN LOPKOPIĒBA, MEDNIECĪBA UN SAISTĪTAS PALĪGDARBĪBAS	70	51
02	MEŽSAIMNIECĪBA UN MEŽIZSTRĀDE	11	9
03	ZIVSAIMNIECĪBA	6	0
B	IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	10	3
08	PĀRĒJĀ IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	9	3
09	AR IEGUVES RŪPNIECĪBU SAISTĪTĀS PALĪGDARBĪBAS	1	0
C	APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	447	367
10	PĀRTIKAS PRODUKTU RAŽOŠANA	94	74

11	DZĒRIENU RAŽOŠANA	7	12
12	TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	4	28
13	TEKSTILIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	62	29
14	APĢĒRBU RAŽOŠANA	52	45
15	ĀDAS UN ĀDAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	2	3
16	KOKSNES, KOKA UN KORĶA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MĒBELES; SALMU UN PĪTO IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	73	67
17	PAPĪRA UN PAPĪRA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	9	5
18	POLIGRĀFIJA UN IERAKSTU REPRODUCĒŠANA	6	5
20	ĶĪMISKO VIELU UN ĶĪMISKO PRODUKTU RAŽOŠANA	5	5
21	FARMACEITISKO PAMATVIELU UN FARMACEITISKO PREPARĀTU RAŽOŠANA	2	1
22	GUMIJAS UN PLASTMASAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	4	0
23	NEMETĀLISKO MINERĀLU IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	34	16
24	METĀLU RAŽOŠANA	3	6
25	GATAVO METĀLIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MAŠĪNAS UN IEKĀRTAS	16	15
26	DATORU, ELEKTRONISKO UN OPTISKO IEKĀRTU RAŽOŠANA	3	0
27	ELEKTRISKO IEKĀRTU RAŽOŠANA	33	23
28	CITUR NEKLASIFICĒTU IEKĀRTU, MEHĀNISMU UN DARBA MAŠĪNU RAŽOŠANA	8	11
29	AUTOMOBĪĻU, PIEKABJU UN PUSPIEKABJU RAŽOŠANA	2	0
30	CITU TRANSPORTLĪDZEKĻU RAŽOŠANA	9	5
31	MĒBEĻU RAŽOŠANA	9	10
32	CITA VEIDA RAŽOŠANA	7	3
33	IEKĀRTU UN IERĪČU REMONTS UN UZSTĀDĪŠANA	3	4
D	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	25	15
35	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	25	15
E	ŪDENS APGĀDE; NOTEKŪDEŅU, ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA UN SANĀCIJA	12	11
36	ŪDENS IEGUVE, ATTĪRĪŠANA UN APGĀDE	5	5
37	NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA UN SAVĀKŠANA	2	0
38	ATKRITUMU SAVĀKŠANA, APSTRĀDE UN IZVIETOŠANA; MATERIĀLU PĀRSTRĀDE	5	6
F	BŪVNICĪBA	100	87
41	ĒKU BŪVNICĪBA	41	40
42	INŽENIERBŪVNICĪBA	29	20
43	SPECIALIZĒTIE BŪVDARBI	30	27
G	VAIRUMTIRDZNIECĪBA UN MAZUMTIRDZNIECĪBA; AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU REMONTS	47	63
45	AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU VAIRUMTIRDZNIECĪBA, MAZUMTIRDZNIECĪBA UN REMONTS	3	4
46	VAIRUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKLUS	6	9
47	MAZUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKLUS	38	50
H	TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	268	181
49	SAUSZEMES TRANSPORTS UN CAURUĻVADU TRANSPORTS	230	138
50	ŪDENS TRANSPORTS	19	10
52	UZGLABĀŠANAS UN TRANSPORTA PALĪGDARBĪBA	9	26
53	PASTA UN KURJERU DARBĪBA	10	7
I	IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	14	32
55	IZMITINĀŠANA	9	6
56	ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	5	26
J	INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS PAKALPOJUMI	3	4
58	IZDEVĒJDARBĪBA	3	0

60	RADIO UN TELEVĪZIJAS PROGRAMMU IZSTRĀDE UN APRAIDE	0	2
61	TELEKOMUNIKĀCIJA	0	2
K	FINANŠU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBA	0	2
64	FINANŠU PAKALPOJUMU DARBĪBAS, IZŅEMOT APDROŠINĀŠANU UN PENSIJU UZKRAŠANU	0	2
L	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	17	16
68	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	17	16
M	PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	3	3
69	JURIDISKIE UN GRĀMATVEDĪBAS PAKALPOJUMI	1	0
72	ZINĀTNISKĀS PĒTNIECĪBAS DARBS	2	0
74	CITI PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	0	3
N	ADMINISTRATĪVO UN APKALPOJOŠO DIENESTU DARBĪBA	4	3
77	IZNOMĀŠANA UN EKSPLUATĀCIJAS LĪZINGS	0	2
80	APSARDZES PAKALPOJUMI UN IZMEKLĒŠANA	3	1
81	BŪVNICĪBAS UN AINAVU ARHITEKTŪRAS PAKALPOJUMI	1	0
O	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	43	55
84	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	43	55
P	IZGLĪTĪBA	52	49
85	IZGLĪTĪBA	52	49
Q	VESELĪBA UN SOCIĀLĀ APRŪPE	225	182
86	VESELĪBAS AIZSARDZĪBA	201	166
87	SOCIĀLĀ APRŪPE AR IZMITINĀŠANU	20	15
88	SOCIĀLĀ APRŪPE BEZ IZMITINĀŠANAS	4	1
R	MĀKSLA, IZKLAIDE UN ATPŪTA	4	6
90	RADOŠAS, MĀKSLINIECISKAS UN IZKLAIDES DARBĪBAS	2	6
91	BIBLIOTĒKU, ARHĪVU, MUZEJU UN CITU KULTŪRAS IESTĀŽU DARBĪBA	1	0
93	SPORTA NODARBĪBAS, IZKLAIDES UN ATPŪTAS DARBĪBA	1	0
S	CITI PAKALPOJUMI	23	10
94	SABIEDRISKO, POLITISKO UN CITU ORGANIZĀCIJU DARBĪBA	1	0
96	PĀRĒJO INDIVIDUĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANA	22	10
T	MĀJSAIMNIECĪBU KĀ DARBA DEVĒJU DARBĪBA; PAŠPATĒRIŅU PREČU RAŽOŠANA UN PAKALPOJUMU SNIEGŠANA INDIVIDUĀLAJĀS MĀJSAIMNIECĪBĀS	0	1
97	MĀJSAIMNIECĪBU KĀ DARBA DEVĒJU DARBĪBA AR ALGOTĀ DARBĀ NODARBINĀTĀM PERONĀM	0	1
U	ĀRPUSTERITORIĀLO ORGANIZĀCIJU UN INSTITŪCIJU DARBĪBA	1	0
99	ĀRPUSTERITORIĀLO ORGANIZĀCIJU UN INSTITŪCIJU DARBĪBA	1	0
	kopā	1385	1150

6.	Arodslimību grupas un kods, atbilstoši starptautiskajam statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas klasifikatoram (SSK-10)	2009	2010
A00-B99	Infekcijas un parazitārās slimības	11	10
C00-D48	Audzēji (ļaudabīgi un pirmsvēža saslimšanas)	3	4
F00-F99	Psihiski un uzvedības traucējumi	2	4
G00-G99	Nervu sistēmas slimības	325	390
H60-H95	Ausu un aizauss paugura slimības	15	51
I00-I99	Asinsrites slimības	4	5
J00-J99	Elpošanas sistēmas slimības	132	112
L00-L99	Ādas un zemādas audu slimības	13	6
M00-M99	Skeleta-muskuļu-saistaudu sistēmas slimības	543	274
R00-R99	Citur neklasificēti simptomi, pazīmes un anomāla klīniska un laboratorijas atrade	4	1
S00-T98	Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas	333	293

	kopā	1385	1150
--	-------------	------	------

7.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc arodslimību grupu klasifikācijas	2009	2010
1	Slimības, ko izraisījušas sekojošas ķīmiskās vielas	6	7
2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļauti citās sadaļās	13	4
3	Slimības, ko izraisījuši vielas un aģentu ieelpošana, kas nav iekļautas citās sadaļās	80	52
4	Infekciozas un parazītiskas slimības	12	10
5	Slimības, ko izraisījuši sekojoši fizikālie aģenti:	700	752
2.1	Sekojošu aģentu izraisītas slimības:	0	0
2.2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļautas citās sadaļās	0	0
2.3	Ieelpojamo vielas izraisītas slimības, kas nav iekļautas citās sadaļās	39	42
2.4	Infekciozas un parazītiskas slimības, kas nav minētas citās sadaļās	0	0
2.5	Fizikālu aģentu izraisītas slimības	535	283
	kopā	1385	1150

8.	Arodslimību izraisītājfaktori pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem	2009	2010
1000000000	ĶĪMISKAIS FAKTORS (Ķīmiskie savienojumi)	15	14
2000000000	FIZIKĀLIE FAKTORI (FIZIKĀLIE AĢENTI)	345	341
3000000000	BIOLOĢISKIE FAKTORI (BIOLOĢISKIE AĢENTI)	30	22
4000000000	BIOMEHĀNISKIE FAKTORI	885	690
5000000000	PSIHOSOCIĀLIE FAKTORI	4	3
6000000000	RŪPNIECISKIE FAKTORI, MATERIĀLI UN PRODUKCIJA	106	80
9999999999	Citi cēloniskie faktori	0	0
	kopā	1385	1150

9.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa uzņēmuma veidiem	2009	2010
	Valsts iestāde	48	51
	Akciju sabiedrība	222	156
	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	632	492
	Individuālais komersants	8	10
	Pašvaldību uzņēmums	80	66
	Sabiedriskā organizācija	3	0
	Bez DVHR	392	375
	kopā	1385	1150

10.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa uzņēmumu grupām	2009	2010
	līdz 5 strādājošiem	24	30
	no 6 līdz 49 strādājošiem	159	135
	no 50 līdz 249 strādājošiem	289	263
	no 250 līdz 499 strādājošiem	161	112
	500 strādājošie un vairāk	360	235
	Bez DVHR	392	375
	kopā	1385	1150

11.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc darba vides riska faktoru iedarbības laika	2009	2010
	līdz 5 gadiem	0	4
	no 6 līdz 10 gadiem	28	16
	no 11 līdz 15 gadiem	105	28
	no 16 līdz 20 gadiem	155	75

	no 21 līdz 30 gadiem	476	342
	no 31 līdz 35 gadiem	278	285
	no 36 līdz 40 gadiem	227	274
	ilgāk par 40 gadiem	116	125
	Arodslimība apstiprināta balstoties uz Nelaiemes gadījuma darbā akta pamata	0	1
	kopā	1385	1150

12.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc kopējā darba stāža	2009	2010
	līdz 5 gadiem	2	3
	no 6 līdz 10 gadiem	7	7
	no 11 līdz 15 gadiem	9	9
	no 16 līdz 20 gadiem	40	30
	no 21 līdz 30 gadiem	213	194
	no 31 līdz 35 gadiem	234	207
	no 36 līdz 40 gadiem	247	217
	ilgāk par 40 gadiem	241	108
	Bez DVHR	392	375
	kopā	1385	1150

13.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc seku grupām (darba attiecības)	2009	2010
	Turpina strādāt profesijā (amatā)	929	740
	Strādā citā darbā un citā profesijā (amatā)	20	6
	Nestrādā	44	29
	kopā	993	775

14.	Veiktie pasākumi arodslimību profilaksei	2009	2010
	Riska faktoru mērījumi ir/nav veikti	543/450	334/441
	Instruktaža un apmācība darba aizsardzībā ir/nav	986/7	766/9
	Obligātās veselības pārbaudes ir/nav veiktas	780/213	587/188
	Izsniegti IAL/nav izsniegti/IAL izsniegti, bet nav lietoti	874/110/0	690/78/7